

מחברים

העלון השבועי מבית עוז והדר - אור לישרים

גליון קכ"ח | פרשת תזריע מצורע | תשפ"ג

לונדון	ניו יורק	בני ברק	ירושלים	זמני כניסת ויציאת שבת קודש:
בגמ"ח 21:22	בגמ"ח 20:54	בגמ"ח 20:27	בגמ"ח 20:30	
איאת השבת 21:04	איאת השבת 20:32	איאת השבת 19:53	איאת השבת 19:51	
ניסת השבת 19:51	ניסת השבת 19:23	ניסת השבת 18:52	ניסת השבת 18:36	

חשיפה: איך נצלו משפחת קמנצקי מנוכל ערמומי שרצה להפיל אותם

ברשתו... עדות אישית מפי בעל המעשה | עמ' ד'

סגולה: הסגולה הנפלאה באמירת תהלים כנגעים ואהלות | עמ' ב'

אקטואליה: אוזני המן שעבר עליהם הפסח... בהפתעה | עמ' י"ז

השבוע בגליון:

פנינים חכמים ואמרות נפלאות על פרשת השבוע

פנינים ואמרות

שריפה מביא לידי עשירות...

וְטָמָא טָמָא יִקְרָא (יג, מה). ודרשו חז"ל (שבת סז.) צריך להודיע צערו לרבים, ורבים יבקשו עליו רחמים.

מה שהעולם אומרים שאחר שריפה רח"ל "ווערט מען רייך [-מתעשרים]", כך הוא האמת, והסיבה לכך הוא עפי" מאמרם הנ"ל שצריך להודיע צערו ברבים - וע"י כך שרבים מבקשים עליו רחמים מתעשר [וראה שיח שרפי קודש - ח"ג (ענינים שונים) - ערך שריפה בשם החידושי הרי"ם ז"ע, הטעם שדוקא אחר שריפה אומרים כן, ולא אחר גניבה, דשריפה הוי בידי שמים, וגניבה הוי בידי אדם עי"ש].

בעל שם טוב (עה"ת בפרשתנו)

הטעם שאין טומאת נגעים בזמן הזה

וְרָאָה הִכְהֵן אֶת הַנֶּגַע בְּעוֹד הַבָּשָׂר וְשִׁעָר בִּנְנֹעַ הַפֶּךָ לְבָן וּגו' (יג, ג).

ראיתי במראה כהן לבעל תפארת ישראל ריש מסכת נגעים אות ל"ט שכתב מימי תמהתי למה אין נוהגין דיני נגעים בזמן הזה, וזכרתי ימים מקדם שבילדותי הצעתי תמיהתי זו לפני הגאון הגדול מו' עקיבא [איגר] זצוק"ל, והשבני שגם הוא תמה על דבר זה ושאלו תירוץ המתקבל על הדעת, ע"כ. וכפי הנראה לא הרגישו בדברי הספורנו פ' תזריע (ויקרא יג, מז) שמבאר ע"פ דרכו בטעם הדבר

מעשה שישבו גאונים גדולים במסיבה עם הרה"ק בעל "אמרי אמת" מגור זצ"ל והיו מדברים בחידושי תורה. בין הנוכחים היו: הגאון רבי נתן שפיגלגלאס ה"ד, האדמו"ר מסוקולוב רבי יצחק זליג מורגנשטרן זצ"ל, הגאון רבי מנחם זמבא ה"ד, ואחרים.

במהלך שיחתם, הזכיר רבי מנחם זמבא את דברי ספר החינוך (מצוה קכ"ו) בקרבן עולה ויורד, דעני שהביא קרבן עשיר לא יצא, וכבר תמהו עליו המפרשים: הלא משנה מפורשת היא (נגעים פרק י"ד משנה י"ב, מובא במסכת יומא מא, ב) במצורע עני שהביא קרבן עשיר יצא?

ניסה רבי מנחם זמבא ליישב דברי ספר החינוך בפלפול ובהריפות, והתפתחה בין הגאונים סביבו שקלא-וטריא רבת, זה בונה זה סותר, הכל

שבטל כעת טומאות נגעים, כאשר בחר באומה הישראלית כאמרו בך בחר ה' אלקיך להיות לו לעם סגולה, ובחמלתו עליהם כשיהיה הרוב מהם לרצון לפניו אמר לעורר היחידים מהם, ראשונה בנגעי בגדים וכו' וכאשר לא עלו הדורות למדרגה ראויה לחמלה (למעלה) זו, אין זכרון לראשונים שנמצאו לעולם נגעי בתים, עד שאמרו קצתם ז"ל שלא היו לעולם, עכ"ל הספורנו.

שו"ת משנה הלכות (חלק יז סימן רמה)

שתיקה גאונית של מרן האמרי אמת מגור זי"ע

וְאִם דָּל הוּא וְאִין יְדוּ מְשֻׁנָּת וְלִקַּח כֶּבֶשׂ וּגו' (יז, כא).

מסר אור החיים הקדוש לפרשת השבוע עמ' כ"ז

פניני אביר יעקב עמ' ו'

הטבע, מה שאין כן ישראל שהם בנים למקום, מעתירים ונרפאים בניגוד לכל כללי הטבע, ולפיכך מברכים אנו ברכה מיוחדת על רפואה זו "רופא חולי עמו ישראל"...

המאור הגדול (עמ' קיג)

שכתב כן בחידושו למס' יומא (מא, ב) ראש גולה אריאל (ח"א, עמ' ש"כ)

בני ישראל נרפאים בניגוד לכל כללי הטבע

וביום השמיני ימול בשר ערלתו (יב, ג).

פעם נשאל הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ ז"ע על ידי אחד הכמרים: מדוע חותמין אתם את ברכת הרפואה בתפילתכם במילים: "רופא חולי עמו ישראל", וכי אין הנכרים נרפאים כיהודים? השיב לו רבי יהונתן ז"ע: "תנוח דעתך, בתלמוד (מגילה יז, ב) מבואר שנתקנה בקשת הרפואה בברכה השמינית – כנגד ברית המילה שניתנה ליום השמיני וזקוקה לרפואה. מובן, אם כן, שהרפואה האמורה בברכה הזאת היא הרפואה המיוחדת של העם היהודי הנימול בלבד".

לכשיצא ממנו, ביקשוהו התלמידים: ילמדנו רבינו מהי התשובה האמיתית לשאלה זו. ענה להם רבי יהונתן ז"ע: התשובה האמיתית היא, כי אומות העולם אינם נרפאים אלא במסגרת חוקי

מחפשים דרך ליישב את דברי החינוך, ורק האמרי אמת זצ"ל יושב ומחריש מבלי לקחת חבל בויכוחים. רק כשעמד לעזוב את החדר העיר במלים בודדות שצדקו דברי ספר החינוך: "הלא סוף סוף ליהודי הזה חסר קרבן..." ויצא.

השתאו הגאונים לדעת מה היתה כוונתו. אמר להם רבי מנחם: "התירוץ שאמר הרבי פשוט מאוד כי "החינוך" מדבר במביא קרבן על טומאת מקדש וקדשיו, שהדין לעשיר שיביא "כשבה לחטאת" ולעני שיביא קן שלם אחד ל"עולה" ואחד ל"חטאת", נמצא שאם הביא העני קרבן עשיר החסיר מלהביא עולה כפי שמוטל עליו, אבל המשנה במס' נגעים עוסקת בקרבן מצורע, והוא מורכב משלושה: חטאת, אשם, עולה, הן בעשיר (ג' בהמות) הן בעני (כבש לאשם וב' עופות לעולה וחטאת), אם כן לא החסיר מאומה מהמוטל עליו בהקריבו קרבן עשיר, ולכן המשנה אומרת יצא.

"והשתומם רבי מנחם זמבא, כיצד הבלגי רבו, ולא מיהר להגיד את התירוץ כשפלפלו במשך שעה ארוכה"... וכפי הנראה אמר זאת בשם אביו השפ"א

טבלת האבן אשר בו הנגע

את האבנים אשר בהן הנגע וגו' (יד, מ).

מעשה ובה לפניו עשיר אחד לפני הרה"ק רבי יהושע מאוסטרובא ז"ע בעמח"ס תולדות אדם, והיה מתפאר בנדיבותו שתרם ארבע מאות רובל לבית הכנסת בעירו, ואף התקינו לכבודו טבלה של אבן בקיר בית הכנסת.

שאלו הרה"ק בפליאה מה ערכה של טבלה זו ולשם מה היא נחוצה, וענה העשיר ביהירות "שיהיו מעשי למזכרת לעיני כל הקהל".

נענה רבינו ואמר: בא וראה כמה קשה כוחה של גיאות, תורה שלימה ניתנה לנו כדי להסיר לב האבן ולתת לב בשר, ובאה גיאות ובין רגע תחזיר טבלה של אבן, להיות מעשיו חרותים על אבן... רבותינו מאורי הגולה

סגולת השבוע

הסגולה הנפלאה באמירת תהלים כנגעים ואהלות

אדם כי יהיה וגו' לנגע צרעת והובא אל אהרן הכהן או אל אחד מבניו הכהנים (יג, ב).

הרה"ק רבי דוד מטאלנא ז"ע היה מפרש ואומר: הנה בדיני "נגעים" מצינו במשנה (נגעים פ"ג משנה א'): "הטומאה והטהרה בידי כהן, אומרים לו אמור טמא – והוא אמר טמא, אמור טהור – והוא אמר טהור, ופירש הרע"ב: "חכם ישראל רואה את הנגעים, ואומר לכהן, אף על פי שהוא שוטה, אמור: טמא, אמור: טהור". נמצא שהגם שאין הכהן המטמא והמטהר מבין דבר, מכל מקום כשאומר "טמא" חלה טומאה על המנוגע, וכשאומר "טהור" יצא המנוגע מטומאתו. כזה ממש ביקש דוד המלך ע"ה על מזמורי התהלים שלו, שאפילו כשיאמרם אדם שאינו יודע ומבין בין ימינו לשמאלו, יתקבלו אותם בקשות לרצון ולרחמים לפני אבינו שבשמים, כאותו כהן עם הארץ שאינו מבין דבר ואומר "טמא" ו"טהור" ופועל בכך... ונמצא לפי זה שיש באמירת תהלים סגולה נפלאה... שכל האומרם אפילו שאינו מבין ועומד על סודם וכוונתם פועל בהם...

בספר "טהרת יום טוב" (חלק יא אות כב) כותב רעיון נוסף בשם הרה"ק מטאלנא ז"ע, וזה לשונו: "סיפר לי הרה"צ מטאלנא שליט"א אדמו"ר בפילאדלפיה, בשם זקינו הגה"ק רבי דוד מטאלנא ז"ע, כי תהלים יש לו רק מספר ק"ג מזמורים, ו"מקוה" עולה יותר מזה, כי "מקוה" הוא מספר קנ"א. עד כאן. ולהכי הוצרך דוד המלך ע"ה לבקש שתהא אמירת תהלים כנגעים ואהלות, היינו שיטהרו מזמורי התהלים את האדם כאילו טבל במקוה אחר נגעים ואהלות... כי לולא בקשתו היה "חסר אחד" לטהרת המקוה... ודפח"ה

בעיקר הדבר כתב כיוצא בזה ב"צדקת הצדיק" להגה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין ז"ע (אות רח): "שמעתי דמאה וחמשים מקוה טהרה דים של שלמה (עי' עירובין יד, א), הם נגד מאה וחמשים מזמורי תהלים", וכבר נודע ומפורסם שבכל מקום שכותב רבי צדוק ז"ע "שמעתי" – הוא קבלה שקיבל מרבו הגה"ק רבי מרדכי יוסף מאיזביצא ז"ע (ליקוטי אב – הגדש"פ).

ונחתום בחידוש נפלא שכתב בספר אשל אברהם מהדעת קדושים (ס' רל"ח): "ל"ל שאין שום קפיא על אמירת מזמורי תהלים בלילה לכו"ע, כיון שקבע השי"ת שאמירת תהלים יהי חשוב כנגעים ואהלות, א"כ הרי זה כלימוד משניות שזמנו בתחילת הלילה" וכ' עכ"ל.

כְּחָה שֶׁל תְּפִלָּה:

התפילה לה' - ביום שלמחרת הגיע עד אליו ה'קשה יום' מדרום הארץ ופייסו ומחל לו...

בבנין בו התגוררנו התגורר יהודי קשה יום. עצם השכנות עימו הייתה ניסיון לא קל. בעוד שהניסיון היה קשה לכל דיירי הבניין, עבורנו היה הניסיון קשה שבעתיים, כיון שהתגוררנו באותה הקומה.

כשהילדים יצאו בבוקר למוסדות הלימוד, הם היו צריכים להיזהר ולא לדבר בחדר המדרגות, כיון שקולות הדיבור עלולים להפריע לשכן הנכבד, שעדיין לא קם משנתו... אם בכל זאת מישהו שכח ודיבר בקול, הוא היה זוכה לקיתון של רותחין מהשכן שזה עתה התעורר משינת הלילה. כל זה לא הפריע לאדון להפעיל בקול רם מוזיקה בשעת לילה מאוחרת כאשר הוא לא מתחשב כלל בשכנים.

כך בכל תחום ותחום היה צריך להיזהר מלהיתקל באותו יהודי קשה יום, שאגב הקפיד מאוד שינקו את הבניין, בעוד הוא מעולם לא טרח לשלם דמי ועד בית. אותו יהודי זכה ששכניו שהם בני תורה, התייחסו בסלחנות ורחמנות לשיגינותיו. אך יום אחד הלה הגדיש את הסאה:

לעיתים אין אנו מבינים את העוצמה המופלאה של התפילה, כפי שנלמד מהסיפור המופלא הבא.

להלן הסיפור מפי בעל המעשה: בבנין בו התגוררנו באחת משכונות ירושלים התגורר יהודי קשה יום. עצם השכנות עימו הייתה ניסיון לא קל. בעוד שהניסיון היה קשה לכל דיירי הבניין, עבורנו היה הניסיון קשה שבעתיים, כיון שהתגוררנו באותה הקומה.

כשהילדים יצאו בבוקר למוסדות הלימוד, הם היו צריכים להיזהר ולא לדבר בחדר המדרגות,

כיון שקולות הדיבור עלולים להפריע לשכן הנכבד, שעדיין לא קם משנתו... אם בכל זאת מישהו שכח ודיבר בקול, הוא היה זוכה לקיתון של רותחין מהשכן שזה עתה התעורר משינת הלילה. כל זה לא הפריע לאדון להפעיל בקול רם מוזיקה בשעת לילה מאוחרת כאשר הוא לא מתחשב כלל בשכנים.

אוי ואבוי לו למי שיעבור ליד דלת ביתו עם שקית אשפה, והשקית אינה קשורה כראוי, שמא יריח אותו צדיק ויתרעם על כך מאוד... מה שלא מנע ממנו עצמו להוציא את אשפתו לחדר המדרגות ולהניחה שם לחסדי השכנים. מי שבטעות חנה בחניה, בה רגיל השכן להחנות את רכבו, חניה שמעולם לא הייתה שלו, אבוי לו ואבוי לנפשו.

כך בכל תחום ותחום היה צריך להיזהר מלהיתקל באותו יהודי קשה יום, שאגב הקפיד מאוד שינקו את הבניין, בעוד הוא מעולם לא טרח לשלם דמי ועד בית.

אותו יהודי זכה ששכניו שהם בני תורה, התייחסו בסלחנות ורחמנות לשיגינותיו. אך יום אחד הלה הגדיש את הסאה:

שליח הדואר הקיש בביתנו בשעת צהרים, כדי לתת דואר רשום. הרעש הפריע לשכן בעיצומה של שמיעת סימפוניה קלאסית מורכבת. הוא התפרץ בזעם רב על הדוור ההמום. כשפתחתי את הדלת זכיתי אף אני למטר של 'ברכות'.

הרגשתי שכלו כל הקיצין, ואין בכח אנוש לסבול כן שכזה. החלטתי אחת ולתמיד 'לחגך' אותו,

ולהעניק לו את כל מה ששכניו חסכו ממנו במשך שנים רבות. עמדתי, צעקתי והסברתי לו בדיוק את חוסר הצדק ואת הפחד המיותר שהוא מטיל על דיירי הבניין.

השכן הופתע! מעולם לא דיברו אליו בכזאת הוצפה. הוא נכנס לביתו בזעם וטרק את הדלת.

נעמדתי תחת חלון ביתו והמשכתי בקול רם להשמיע דברי מוסר נוקבים. תוך מספר ימים הורגשה הקלה עצומה: משאית גדולה פינתה את חפציו, כשהוא מסנן בכעס: "עם כאלה שכנים בקומה, אני לא מוכן להמשיך לגור". מאוחר יותר התברר שתקופה ארוכה הוא לא שילם שכירות וקעת התפנה בעל כורחו.

מספר חודשים חלפו, השכן נשכח מהלב, חודש אלו הגיע ויחד עימו באו גם חשבונות הנפש. פשפשתי במעשיי ונזכרתי באותו יהודי קשה יום ואומלל. יתכן והיה מותר להעיר לו, אך סוף כל סוף פגעתי באדם אומלל ועלי לפייסו! התחלתי לברר אודותיו, התברר שהוא גר במושב מרוחק בדרום הארץ.

הבנתי שלא תועיל שיחת טלפון וייתכן שאף תחמיר את המצב. האפשרות היחידה היא לנסוע לביתו, לישב המרוחק בו הוא גר. הצטיידתי במתנה מכובדת, אולי כך ירחם וימחל. אך הרעיון לא היה בר ביצוע. אני מנהל תנות גדולה של רשת ביגוד בירושלים, ימי ערבי החגים עמוסים בקונים ואין אפשרות לקחת יום חופש כדי לנסוע אליו.

כאב הלב היה גדול! רצייתי מאוד לפייס את אותו יהודי מסכן! רצייתי לבוא ביום הכיפורים זך ונקי מכל עוון של בין אדם לחברו. בתפילת ערבית התחננתי וביקשתי מבורא עולם שיראה עד כמה רצוני לפייס אותו ויעזור לי להגיע אליו!

למחרת בשעת צהרים החנות הייתה עמוסה קונים. העובדים מנסים לתת שירות לכל הקונים. ממקום מושבי במשרד עקבתי דרך מצלמות האבטחה אחר התנהלות החנות. למרות הזמן הרב שחלף, זיהיתי בקלות את היהודי שנכנס לחנות. היה זה השכן לשעבר - אותו כל כך חפצתי לפגוש!!

נטלתי את המיקרופון ואמרתי בהתרגשות:

"אבקש מכל העובדים לשים לב: אדם חשוב מאוד נכנס לחנות". עיני כל הלקוחות והעובדים הופנו לעברו וחיוך קל של הנאה וסיפוק עלה על שפתיו. ירדתי מהמשרד, התקדמתי לעברו ואמרתי בקול: "שכני לשעבר, אליו אני כה מתגעגע! מה שלומך?" הנחתי יד על כתפו והכרזתי: "אני מנהל החנות והגעתי במיוחד לשירותך!" בשקט הודעתי לו: "יש לי סמכות לתת הנחות, וכל מה שתבחר תקבל הנחה משמעותית".

האיש היה מופתע ומאושר! במשך דקות ארוכות התאמתו לו בגדים חדשים, תוך דברי ריצוי. לאחר ששילם ליוותי אותו ליציאה ושאלתי אותו: "אתה זוכר שפעם לא שלטתי בעצמי ופגעתי בך? האם תמחל לי ידידי?" הוא לחץ את ידי ואמר בחמימות: "מחול לך!" לפני שנכנס לרכבו שאלתי: "הרי אתה גר בדרום, מה אתה עושה בירושלים?"

תשובתו הדהימה אותי: "נסעתי לחנות של הרשת שלכם בדרום הארץ, לפתע נכנסה לי משיכה בלתי מוסברת לבוא לסניף בירושלים. אמרתי לעצמי: הסניף שם גדול יותר, יש יותר מבחר וגם חניה בשפע. כך הגעתי לכאן, כשאיני יכול להסביר מדוע באמת נסעתי כה רחוק כדי לקנות בגדים". לי היה זה ברור, למה הוא טרח לבוא עד ירושלים: הרי ביקשתי מהקב"ה עזרה לפייס אדם, והקב"ה שלח לי אותו עד מקום העבודה. הקדוש ברוך הוא מילא את מבוקשי!

סיפור נפלא זה המופיע בספר 'פיקודיך דרשתי', מלמדנו שכוחו של עם ישראל הוא בפה. יש לנו מתנה מופלאה עם עוצמה, כוח התפילה. הבה נצל זאת ונזכה שההקב"ה ימלא כל משאלות ליבנו לטובה ולברכה.

(הסופר הרב צבי נקר - הובא בגל' קבלת שבת)

שנקרא בלועזית IBAN.

באותה שיחה גם עלה שמי, כבן הגדול של אבי המנוח שעוסק בהדפסת חידושי תורה של הסבא שלנו, מרן רבי יעקב קמנצקי זצוק"ל. האיש אמר שהיה רוצה לשוחח גם איתי. נתנו לי את המספר שלו, ומיד התקשרתי אליו. הסברתי לו שאני עומד להוציא כרך שני של "אמת ליעקב על נ"ך" מכתבי-יד והקלטות של הסבא רבי יעקב. סיפרתי לו שבדיוק כעת, כאשר פנינו את דירתם הישנה של ההורים, גילינו עשרות רבות של הקלטות לא ידועות משיעורים על יהושע ושופטים - בדיוק על ספרי הנביאים שעמדתי להוציא לאור!

הוא ביקש לדעת אם אסכים להציב הקדשה בספר לזכר אשתו המנוחה, ואמרתי לו: כמובן, כמו שעשיתי לתורמים שנדבו לחלק הקודם של "אמת ליעקב" שכבר הדפסת.

הוא ביקש לדעת מה היקף העבודה על החומרים החדשים, ואמרתי לו שעדיין אפילו לא ספרתי ומיינתי את הקלטות. ביקשתי ממנו כתובת דוא"ל כדי שאוכל לפרט לו כמה דברים אמורים, וכן לשלוח לו דוגמא של הספר הראשון שכבר יצא לאור. מעוצם ההשגחה אמרתי לו שאני מרגיש חובה לספר לו על דבר מעניין שקרה לי ביום האתמול: מאז פטירתו של אאמו"ר

זצ"ל לא זכיתי לראות אותו בחלום על אף השתוקקותי הגדולה לכך. אחותי וכמה מהילדים שלי כבר ראו אותו בחלום, אבל אני לא. והנה בדיוק אתמול, יום לפני שיחתנו, הוא התגלה לי בפעם הראשונה בחלום כאשר הוא כולו מחויך ונראה מצוין. האיש בטלפון התרגש ואמר שגם אליו הגיע אתמול אבא בחלום - וזה מה שדחף אותו להתקשר!

מרוב התרגשות התחלתי לבכות. העברתי את הטלפון לאשתי כדי שתגיד לו שאני לא יכול לדבר כי אני נחנק מבכי. גם הוא הצטרף לבכי.

אשתי אמרה בהתפעלות: הנה רואים שיש חיים לאחר המוות!

ניחמתי אותו על פטירת אשתו והוא על פטירת אבי וסיכמנו שנעמוד בקשר. בסיום השיחה הוא ביקש שגם אשלח לו את פרטי הבנק שלי, כי מלבד העזרה על הספר הוא רוצה לשלוח לי סכום לבינתיים. מכיון שלא הייתי בטוח שרשמתי נכון את

לאחר כמה
שעות שהנוכל
לא קיבל את
המייל עם פרטי
הבנק, הוא
התקשר לאמא
לשאל מדוע לא
שלחה את המייל.
אמי רק התחילה
לומר לו שמעולם
לא שמעה את
השם "שמואל
רוט", והשיחה
התנתקה!...

כתובת האימייל, התקשרתי לאחי לשמוע ממנו מה הוא רשם. בעודנו מדברים ומשוחחים על צירוף-המקרים הנפלא הזה ועל החלומות המרטיטיים, פתאום נפל לנו האסימון, או יותר נכון לומר הקב"ה הפיל לנו את האסימון: רגע, אולי הוא נוכל מתוחכם שבסך-הכל מנסה להשיג מאתנו את פרטי החשבונות על מנת לגנוב מהן כסף?! (בחשבונות בחו"ל ישנה אפשרות כזו).

ג.ב. לאחר כמה שעות שהנוכל לא קיבל את המייל עם פרטי הבנק, הוא התקשר לאמא לשאול מדוע לא שלחה את המייל. אמי רק התחילה לומר לו שמעולם לא שמעה את השם "שמואל רוט", והשיחה התנתקה!...

אודה: אני עצמי לא מבין על מה ולמה עלה לפתע בלבי חשד כזה הזוי שמדובר בנוכל... הרי הסיפור כה תמים ומרגש... אך עובדה היא: אחר בירור קצר התברר שמדובר בנוכל ערמומי וידוע. המקורות הנאמנים שאיתם שוחחתי הוסיפו למשמע הסיפור, שהנוכל נהג איתנו בתיכונם מיוחד שפלא הוא שלא נפלנו בפיתויו. למותר לציין שיותר לא הצלחנו לאתרו בשום צורה. הנה כי כן, חסדי ה' כי לא תמנו כי לא כלו רחמיו...

(גליון איש לרעהו)

חסדי ה':

סיפור השגחה פרטית מופלאה מבעל המעשה איך שניצל מנוכל ערמומי מאוד, הסכיתו ושמעו:

ניחמתי אותו על פטירת אשתו והוא על פטירת אבי וסיכמנו שנעמוד בקשר. בסיום השיחה הוא ביקש שגם אשלח לו את פרטי הבנק שלי, כי מלבד העזרה על הספר הוא רוצה לשלוח לי סכום לבינתיים. מכיון שלא הייתי בטוח שרשמתי נכון את כתובת האימייל, התקשרתי לאחי לשמוע ממנו מה הוא רשם. בעודנו מדברים ומשוחחים על צירוף-המקרים הנפלא הזה ועל החלומות המרטיטיים, פתאום נפל לנו האסימון, או יותר נכון לומר הקב"ה הפיל לנו את האסימון: רגע, אולי הוא נוכל מתוחכם שבסך-הכל מנסה להשיג מאתנו את פרטי החשבונות על מנת לגנוב מהן כסף!?

כעלון שכל מטרתו 'איש-לרעהו', דומה שאין חשוב יותר מאשר לתת במה לסיפור המצמרר הבא - שיוכל לגרום טובה עצומה לקוראים!

שמי יוסף קמנצקי [הערת המערכת: הג"ר יוסף שליט"א] וברצוני לספר סיפור לא-יאמן של השגחה פרטית שקרה בפר' ואתחנן תש"פ: אמי שתחי' התאלמנה אז לפני שנה ושלושה חדשים, והנה היא מקבלת שיחת טלפון מאדם שמציג את עצמו בשם "שמואל רוט" מאנגליה ומתעניין "מה שלום רבי נתן?" (אאמו"ר הגאון זצ"ל). כאשר שמע ממנה שהוא הלך לעולמו נפל להלם ולא הצליח להבין איך ייתכן שלא שמע על הסתלקותו? אך מיד הסביר: "אשתי עליה השלום היתה חולה במחלה הנוראה במשך שש שנים, עד שנפטרה לפני חצי שנה. אז כנראה שבגלל שהייתי טרוד איתה, לא שמעתי על פטירת האיש שכל-כך הייתי קשור אליו!"

האמת שאמי לא זיהתה את שמו של המתקשר כאחד מן המכרים של אבא, אבל בגילה - מעל 86 עמו"ש - היא כבר לא מצפה מעצמה לזכור את הכל. האיש ניסה בכל זאת: "לפני 27 שנה נולד לי בני יחידי, ובעלך התכבד בקריאת השם שלו!" אמא לא נזכרה.

"טוב, אולי אני יכול לעזור במשהו?" שאל האיש מתוך נכונות טובה. סיפרה לו אמא שאבא זצ"ל, בהיותו מחבר ספרים מפורסם, השאיר לפני פטירתו איזה 250 סטים של ספרים שלו ומאז היא הספיקה למכור 70 סטים, אבל עדיין נותרו 180 סטים. מכיון שהיא עברה כעת לזירה קטנה בסמוך לבנה-בהר-נוף, חסר לה מקום... האיש הציע בנדיבות לרכוש את כל הסטים עבור בתי כנסיות באנגליה. "כיהלומן עשיר שגם עוסק בנדל"ן אין לי בעיה לעשות זאת" הסביר והציע להפקיד את הסכום שיתבקש בחשבונה. אמא התרגשה מאוד מההצעה, ואמרה שתבקש מבנה להעביר לו את פרטי הבנק שלה.

אחי התקשר אליו וגלגל עימו שיחה, למרבה הפתעתו נודע לו מהאיש שאבא זצ"ל היה מבקש ממנו לעזור לכל מיני אלמנות ויתומים - ואנחנו כלל לא לא ידענו מכל המעשים הטובים הללו.

בין היתר סיפר האיש שהסיבה בגללה התקשר מלכתחילה כעת היא כדי להתייעץ עם אבא זצ"ל על האופן הראוי להנצחת שם אשתו המנוחה.

בהמשך השיחה, משנודע לו שאחי סגר שידוך לבנו הקטן, הבטיח לשלוח מתנה בסך 18,000 לירות שטרלינג. אחי לא האמין למשמע אזניו: ישועת השם כהרף עין- מהמקומות הכי לא צפויים. אחי ביקש ממנו את כתובת הדוא"ל שלו, כדי לשלוח לו את פרטי מספר חשבונות הבינלאומי - מה

דברי האישה פקחו את עיניו של בעלה לקלוט את משמעותה של העסקה שעליה חתם בקלות דעת. הוא יצא מביתו והלך לעבר מקום מגוריו של אותו צעיר. אינני מעוניין בעסקה, ורצוני לבטלה", אמר לו. "קח בחזרה את כספך ותן לי את השטר שעליו חתמת".

הצעיר הגיד בראשו לשלילה. "עשינו עסקה כדת וכדין ואינך יכול לחזור בך". הקונה ניסה להתווכח איתו – לשווא. בסופו של דבר סילק אותו הצעיר מביתו, בצטטו את הפתגם העממי "השוטה נשאר שוטה והמקח נשאר מקח". העני לא ידע מה לעשות. לביתו לא היה יכול לשוב, לנוכח עמדתה הנחרצת של אשתו שאינה מוכנה להחזיק את הכסף בבית. באין לו מוצא פנה לבית המדרש.

פניו הנפולות עוררו את תשומת ליבו של החסיד ר' בעריש ריינמן, שויה תלמיד-חכם גדול ויהודי פיקח. "מדוע פניך עצובות כל-כך?", שאל בהתעניינות, "אולי אוכל לעזור לך".

העני השפיל את ראשו ופרץ בבכי מר. בגרון חנוק סיפר לו בעריש כי בטיפשותו קנה מטען של עבירות מאותו צעיר. הוא גם סיפר לו על תגובתה של אשתו, ועל סירובו של המוכר לבטל את העסקה.

ר' בעריש התעטף בשתיקה לכמה רגעים ואז אמר: "גש לבית הדין והזמן את הצעיר לדין תורה. אני אלווה אותך ואשמש טוען בעבורך, ובעזרת השם תצליח לצאת מהתסבוכת שלתוכה נקלעת".

העני עשה כדבריו והזמין את הצעיר לדין תורה. המועד נקבע והצדדים התייצבו לפני הרכב בית הדין להשמיע את טענותיהם.

תחילה נשא העני את דבריו וטען כי כל העסקה נעשתה בטעות. "בשל הבהילות להביא לחם לפיות עוללי לא הספקתי להתבונן כראוי במשמעות העסקה ובחומרת הדבר. כאשר קלטתי את הטעות, ביקשתי לחזור בו, אך הלה מסרב". לעומתו טען הצעיר כי העסקה היא מעשה שנעשה, ואי-אפשר עכשיו להתחרט.

כעת הגיע תורו של ר' בעריש. "לכאורה טענותיך צודקות", אמר לצעיר, "אבל עליך לדעת שמחובתך להציג לפני הקונה בפירוט את כל עוונותיך ופשעיך, כדי שידע על מה עליו לשוב בתשובה. אם לא יידע אילו חטאים עשית – כיצד יוכל לשוב עליהם בתשובה?".

התרחיש הזה לא עלה כלל על דעתו של המוכר. הוא נאלם דום. המחשבה שעליו לספר לקונה את כל מעשיו הרעים, הבהילה אותו.

לאחר הרהור השיב: "אני מוכן לספר את כל החטאים והפשעים שעשיתי, חוץ משתי עבירות שאותן אינני מוכן בשום אופן לספר".

"הדבר אינו אפשרי", הבהיר לו ר' בעריש. "העלמה של חטא כלשהו מבטלת את העסקה כולה. הקונה חייב לדעת את כל העוונות שעשית. אם לא – זכותו לחזור בו מהמכירה".

הצעיר התעטף בשתיקה מייסרת. המחשבה שעליו לספר לקונה גם את שני החטאים האלה הייתה קשה מנשוא בעבורו. "אני מעדיף לבטל את העסקה", הודיע בבושת פנים לחברי בית הדין.

הצעיר קיבל בחזרה את הכסף, שטר המכירה נקרע, והעני שב לביתו שמח על שנפטר מעסק הביש שעשה.

(גל שיחת השבוע)

נגע כי תהיה באדם:

פיקחות שחילצה מעסק ביש... העני שקנה מ'קל דעת' את כל חטאיו והתחרט קצת מאוחר מידי...

דברי האישה פקחו את עיניו של בעלה לקלוט את משמעותה של העסקה שעליה חתם בקלות דעת. הוא יצא מביתו והלך לעבר מקום מגוריו של אותו צעיר. אינני מעוניין בעסקה, ורצוני לבטלה", אמר לו. "קח בחזרה את כספך ותן לי את השטר שעליו חתמת".

הצעיר הניד בראשו לשלילה. "עשינו עסקה כדת וכדין ואינך יכול לחזור בך". הקונה ניסה להתווכח איתו - לשווא. בסופו של דבר סילק אותו הצעיר מביתו, בצטטו את הפתגם העממי "השוטה נשאר שוטה והמקח נשאר מקח". העני לא ידע מה לעשות. לביתו לא היה יכול לשוב, לנוכח עמדתה הנחרצת של אשתו שאינה מוכנה להחזיק את הכסף בבית. באין לו מוצא פנה לבית המדרש.

"מנין לך סכום כסף גדול כל-כך?", התפלאה האישה למראה צרוד המזומנים שהניח בעלה על השולחן בחיוך צופן סוד.

מצבם הכלכלי של בני הזוג, תושבי העיר ברדיוב שבסלובקיה, היה דחוק. משפחתם הייתה ברוכת ילדים, והפרנסה הייתה דלה. ופתאום הבעל חזר ומביא 'אוצר' של ממשי!

"אספר לך", אמר הבעל והציג לפניו את העסקה החלומית שנודמנה לו. בעיר התגורר צעיר בן עשירים שלא מצא את זיווגו, ובעקבות זאת הידרדר ופרק עול. עברו השנים והרהורי חרטה מילאו את ליבו. הוא גם האמין שחטאיו מונעים ממנו להתחתן ולהקים משפחה.

ביקש הצעיר לכפר על חטאיו, ובמחוח עלה רעיון: למצוא אדם שיהיה מוכן לקנות ממנו את חטאיו, ובכך ייפטר מהם. כסף היה לו, והוא חיפש 'קונה' מתאים.

היהודי העני היה בעבורו מועמד מעולה. הלה לא התעמק במשמעות העסקה. מצוקתו הכספית עמדה לנגד עיניו והוא נענה מייד.

הצעיר כתב הסכם מפורט, שני הצדדים חתמו עליו ואף עשו 'קניין'. זה שמח שנפטר מן העוונות שהעיקו עליו, וזה היה מאושר לקבל לידיו סכום כסף הגון, שבעזרתו אולי יוכל לפתוח עסק ולפרנס את משפחתו ברווח.

"האם שמעתי נכון?!", נחרדה האישה למשמע הדברים. "תמורת כסף הסכמת לקבל עליך את העוונות שלו?! איני צריכה לא את הכסף ולא את העוונות! אינני רוצה לגעת בכסף כזה!".

האישה השליכה את צרוד הכסף לעבר בעלה, וביקשה ממנו לסלקו מייד מן הבית. "אינני מוכנה שכסף זה ישוה בביתנו אפילו דקה אחת", קראה בהתרגשות.

פנינים על הפרשה:

ואמר בשורו כלומר, למי עושה זאת המעלה, כי אם לבשר, והבשר אין בו ממש. ומה שאמר ספחת או בהרת, לפי שכמה מינים בגאווה זו למעלה מזו, וצריך להתרחק האדם מכל חלקיה, ומי שיש בו חלק מחלקיה נקרא גאה ותועבה. ובא לומר, דמי שיש בו מדת הגאווה שהיא שאר, הגדלה שרופצה להתנשא בכל דבר, או ספחת שהיא גרועה ממנה, או בהרת שהיא גרועה ממנה, הרי הוא פוגם פגם גדול ונותן שליטה גדולה לסמא"ל. לזה אמר והיה בעור בשורו לנגע צרעת, מה שאמר והיה, כלומר נותן כח לקלפות, שלא היתה להם אחיזה רק באותיות ו"ה, עכשו מתאחזים אף באותיות ו"ה, וזהו והיה, ובזה נתן כח ושליטה לנגע צרעת שהוא סמא"ל:

ומיד, זה האדם הגאה בא דינו למעלה, וזהו והובא אל אהרן הכהן, דא מיכאל כהנא רבא לעלא, או אל אחד מבניו הם המלאכים שתחת משלהו:

הגאה פוגם בקדושה ומגביר כח אלהים אחרים

וראה הכהן את הנגע שהוא הגאווה, שהיא משתרשת בעור הבשר. וזה נודע ממה ששער בנגע הפך לבן, והכונה היא, דיצר הרע, אמרו רבותינו זכרונם לברכה (סוכה נב.), דבתחלה דומה לחוט השערה. ועוד, הגאה פוגם באלהים דקדשה ונותן כח לאלהים אחרים. והנה, הלבן או לבנה גימטריא 'אלהים' עם הכולל. וזהו שנאמר ושער שהוא יצר הרע שדומה לחוט השערה, בנגע דהינו עם נגע שהוא סמא"ל, נתן להם כח ותגברת, וזה נעשה להם ממה שהפך לבן, דהינו 'אלהים' עם הכולל שהוא גימטריא 'הלבן', החליף זה הגאה אלהים אחרים באלהים דקדשה, פגם בזה והגביר זה:

האדם מתגאה משום שאינו מתבונן מה הוא

ומראה הנגע עמק מעור בשורו, זה כמו שכתבנו, דהגאה לא התבונן כי לא תאות לו הגאווה לפי שהוא בשר, עפר, רמה ותולעה. לזה אמר ומראה הנגע, שהיא הגאווה שמחמתה מצא

הגאווה - מידה מגונה ופחותה

אדם כי יהיה בעור בשורו שאר או ספחת או בהרת והיה בעור בשורו לנגע צרעת והובא אל אהרן הכהן וגו' (ויקרא יג ב). אפשר לרמז שמדבר על הגאווה, שאין לה מדה מגנה ממנה, וידוע מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות מ: סוטה ה.), כי הגאה כאלו דוחק רגלי שכינה, ואמר עליו הקדוש ברוך הוא, אין אני והוא יכולים לדור בעולם. והנה, הגאה טח עיניו מראות ולבו מהבין, כי מה הוא ועל מה יתגאה, וכי עצמו נחושה, והלא אינו אלא בשר ודם רמה ותולעה, ועל זה דרשו רבותינו זכרונם לברכה (סוטה שם), 'בוא כל בשר להשתחות לפני אר ה' (ישעיה סו כג), מי שמששים עצמו כבשר, הוא שזוכה להשתחות ולראות פני ה', לאפוקי מי שמששים עצמו אדם או איש ומחזיק עצמו לגדלה ולכבוד:

הגאה מגביר כח הקליפות

והנה הובא במשנת חסידים (מסכת התשובה פ"ב אות א), דהגאה גורם להקלפות להתאחזו אפלו באותיות ו"ה של שם הו"ה ברוך הוא, לפי שאין להם אחיזה רק באותיות ו"ה האחרונות, והגאה גורם להם להתאחזו אפלו באותיות ו"ה, ולכן 'גאווה גימטריא ו"ה, לרמז שפוגם בשם ו"ה ומגביר כח אלהים אחרים:

מי שיש בו חלק מחלקי הגאווה נקרא תועבה

וזהו כונת הפסוק: אדם כי יהיה בעור בשורו שאר, שאר היא הגאווה, מלשון התנשאות. ובא וראה זה הלשון שהיה שדברה בו תורה, אדם כי יהיה בעור בשורו, דהיה לו לומר 'אדם כי יהיה בעור'. אלא דבאה לספר בגנות הגאה ולהודיע לו גרעונו ופחיתותו, שהוא בנה במה לעצמו והנהיג בעצמו גדלה וחשיבות כאדם החשוב (סוטה ד:), ולא הביט בשדרשו מה הוא, שהרי הוא בשר ודם, רמה ותולעה, עפר ואפר, דבר שאין בו ממש, ולזה דקדק

עצות וסגולות:

תשובה (ב')

דרך ה' לקבל את השבים

התשובה היא שאדם חוזר לפני הקדוש ברוך הוא, והקדוש ברוך הוא שומעו ומקבל תשובתו, וכך היא דרכה של תשובה, שהאדם שוב ומתחרט והקדוש ברוך הוא מקבלו, והקדוש ברוך הוא יושב על כסא הכבוד. (אלף בינה מזמור כה, ד"ה כל אורחות ה')

בדבר שחטא - בו יתקן

אם עשה אדם חבילות של עברות, יעשה כנגדן חבילות של מצות (ויק"ד כא ה). והנה התשובה המעלה שהיתה תשובה מעין המשובה, אותו אבר שחטא בו, בו בעצמו יתקן (שמו"ר כג ג) ואפשר שלזה רמזה תורתנו הקדושה 'עין תחת עין שן תחת שן יד תחת יד רגל תחת רגל' (שמות כא כד), לרמז דהאבר שחטא בו, בו בעצמו יתקן, דזהו התקון המועיל יותר. (אלף בינה, אות ח"ת ד)

חשיבות ההשכמה לבית הכנסת

והנה, כשמתעורר האדם ורופה לתקן בכל מה שפגם תקון גמור, גם ההליכה שהלך בעצמו לדבר עברה, צריך לעשות תקון גם כנגד ההליכה ההיא, והתקון הוא, שיהיה משכים לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, וכשישמע מצוה ירוץ לה בלי שום עכבה כלל.

(אלף בינה שם)

כפי תשובתו של האדם, כך יקבל סיוע

והנה מי שתשובתו גרועה אין לו עזר וסיוע מלמעלה להחזירו בעל תשובה גמורה כראוי, כי כפי כח השב וחרטתו וצדיבת חטאו, כך תהיה לו הסייעתא מלמעלה, אם מעט מעט ואם הרבה הרבה. והאדם השלם השב בתשובה שלמה מאהבה מלב ונפש כראוי, בכל יום ויום מוסיף דאגה ומעשים טובים על יום שעבר, כי יאמר שמה לא נתקבלה תשובתו, וכל יום מרבה בתפלות ובתחנונים לפני המקום, וכל מה שמוסיף מוסיפים לו מלמעלה קדושה וטהרה וסייעתא דשמיא. והעקר לזה היא תפלה כראוי בכל עת.

(אלף בינה, אות ת"ו ה)

יתחיל בתשובה ואז יקבל סיוע מלמעלה

דהתשובה צריך האדם שיתעורר תחלה ואחר כך הקדוש ברוך הוא מסייעו, דבאתערותא דלתתא אתערותא דלעלא (ח"א פח.), וכמו שנתאמר (מלאכי ג ז) 'שובו אלי ואשובה אליכם'. ועל זה אמרו רבותינו זכרונם לברכה (שבת קד.) תבא לטהר מסייעין אותו. דחובה על האדם להתחיל בטהרה ואחר כך מסייעין אותו.

(מעגלי צדק, אות י"ד)

הקב"ה מצפה לתשובת החוטא

והנה האדם כשיש בידו חטא או עון הנה הוא נתון ביד הקלפות, וצריך להתחזק כדי לצאת מתחת רשותם לחזר ולהתדבק בקדשותו יתברך, וזהו כונת 'שובו אלי ואשובה אליכם', דהינו כשסרתם מדרכי נכסותם ברשות סטרא אחרא ונתחמתם מעלי וגם אני נתחמת מעליכם, ועכשו 'שובו אלי ואשובה אליכם', דהינו התחזקו מסטרא אחרא והתקרבו אלי ושובו, וגם אני 'ואשובה אליכם', שהקדוש ברוך הוא מתאנה ומצפה ומחיל אימתי ישוב לו האדם כדי שיקרבו הוא אצלו באהבה וברצון, שהרי הוא מכריז 'שובו אלי ואשובה אליכם'.

(מעגלי צדק שם)

שכינה, עכשו יהיה פרוץ, גם הנשמה לא נותרה בו ונשאר ערם מכל. ועל שפם יעטה, דהינו צריך שיכסה שפתיו ולא יפתחם בתפלה בעודנו רשע, כי תפלתו נדחית והחיצונים לוקחים אותה, והו וטמא טמא יקרא, כלומר הטמא אם קרא דהינו התפלל, לא קרא כי אם לטמא, דהינו הסטרא אחרא, כל מין למינו, והוא שלוקח תפלתו:

המחזיק ברשעותו בורח ממנו גם היצר הטוב

כל ימי אשר הנגע בו, דהינו כל עוד שמחזיק ברשעו ולא רצה לשוב, יטמא טמא הוא, דהינו מוסיפין לו טמאה מלמעלה, שהחיצונים מתדבקים בו. בדרך ישוב מן הקדושה, לפי שהשכינה והנשמה מסתלקים ממנו וגם יצר הטוב ברוח יברח, אם כן נשאר בדרך מחוץ למחנה ישראל מושבו, שאינו נמנה מקלל ישראל רחמנא לצלן: (פיתוחי חותם פרשת תזריע)

עזיבת החטא וקבלה לעתיד

וצוה הכהן וחלצו את האבנים אשר בהן הנגע. והשליכו אותן אל מחוץ לעיר וגו'. ואת הבית יקצצו וגו' (ויקרא יד מ-מא). אפשר לרמוז כל הפסוקים האלה על השוב בתשובה שישוּב בלב שלם, וכשישוב, יוסיף חזק על חזק כדי שלא יחזר לשלט עליו יצר הרע, כי כבר שלט עליו והיה תחת ידו, ואם לא יהיה עכשו תקיף בתכלית מיד יחזר יצר הרע למקומו כבתחלה:

יעזוב מעשיו ומחשבותיו הרעים

וצריך האדם הזה השוב, שיעזוב כל מעשיו הרעים ומחשבותיו אשר לא טובים, וכמו שאמר הנביא (ישעיה נה ז) 'עזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו וגו'. ותחת מעשים רעים יעשה מעשים טובים, ותחת מחשבות רעות יהיו כל מחשבותיו תמיד בעבודת ה' ובתורתו:

ויקבל על עצמו שלא ישוב למעשיו הרעים

וזהו שנאמר, וצוה הכהן זה הקדוש ברוך הוא, כמו שכתבנו בסמוך (פסוק ב). וחלצו את האבנים, הם מעשים רעים, אשר בהן הנגע, שמחמתם האדם נטמא מבית ומחוץ, והשליכו אותן אל מחוץ לעיר, שייקבלו עליהם שלא לשוב לעשותן עוד (רמב"ם תשובה פ"ב הלכות ב-ג). אל מקום טמא, דהינו צריך שידע השוב שהמעשים הרעים הם טמאים ומטמאים האדם, כדי שלא לשוב לעשותן, שאם יחזר לעשותן הרי טמא את עצמו:

ולא למחשבותיו הרעות

ואת הבית יקצצו מבית סביב, הבית הוא גופו (זוהר ח"ג ריח. ובתיקון"ז תיקון כב סו:). יסיר ממנו כל מחשבות זרות ורעות, ושפכו את העפר, הם המחשבות, יקבל עליו שהם טמאים ומטמאים, והרי עכשו השליכם למקום טמא, כדי שלא יחזר לחשב בהן עוד, שאם יחזר שהם טמאים ומטמאים:

עושה ברעש וברגז כמו הכעס, רק מתעצב בלבו ודואג על הדברים שלא ישרו בעיניו לפי גאותו, ומדבר עליהם דברים קשים, פעמים מדבר בנחת ופעמים ברגז מעט כעס שאינו נכר. והנה, הדבר הלכן רומז לרחמים ולנחת רוח, והדבר האדם רומז לדין ועברה. וזהו שאמר, זה הקפדנות שהיא המכוה, פעמים שהיא לבנה אדמדמת דהינו שהיא בנחת ומערב עמה מעט רגז שהוא רומז לאדמדמ, ואינו אדם ממש, או לבנה דהינו שיש כל קפדנותו בנחת, שמדברים דברים של קפדנות ובנחת. והכל נקרא קפדנות, שהרי נכר ששרשו גאה ונתן כח לסטרא אחרא:

גם הקפדנות שאינה ניכרת כלפי חוץ טמאה

זה שאמר וראה אתה הכהן והנה נהפך שער לבן בבהרת, דהינו כיון ששרשו קשור בבהרת שהיא הגאווה, ונהפך הלבן דהינו שיעצו מלאהים דקדשה לאלהים אחרים, ומי גרם כל זה, השער, הוא יצר הרע הדומה לחוט השערה. ומראה עמק מן העור, מראה ולא מעשה, דהינו מראה גאווה שאינו נכר מבחוץ, שמסתירו ומעלימו, אבל ממש הגאווה ועצמותו, שקוע ותקוע בו. ולפיכך צרעת תקרא של טמאה, במקוה פתח, דהינו בשביל קפדנות זו שהיא המכוה, פתח הגאווה ונכרת בו. וטמא אותו הכהן נגע צרעת היא, נגע רומז לסמאל, צרעת רומז לפלוגית, כי הגאווה משליטה עליו סמאל ופלוגית. ה' יצילנו מכל מיני גאווה, אמן כן יהי רצון:

(פיתוחי חותם פרשת תזריע)

תכלית המעשים טובים שאדם עושה בימי חייו

והצדע אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרמים וראשו יהיה פרוץ, ועל שפם יעטה וגו' (ויקרא יג מה). אפשר לרמוז, דידוע דהמעשים טובים שאדם עושה בימי חייו, מהם עושים לו לבוש כדי להתלבש נשמתו בצאתה מן העולם הזה, וכמו שנאמר (בראשית כד א) 'אברהם זקן בא בימים', והמלך דוד זקן בא בימים (מלכים א א א), וכשחוטא חס ושלום, פוגם באותו לבוש ונעשה לקרעים (זוהר ח"א רכז. קכט.). וידוע גם כן, שהשכינה על ראשו של אדם, כמו שנאמר (קהלת ט ח) 'ישמן על ראשך אל יחסר'. וידוע גם כן, שכל עוד שהרשע ברשעו וטמאתו בו, תפלתו אינה מתקבלת, ותורתו ומצותיו שעושה בעודנו רשע, הכל הולך לסטרא אחרא רחמנא לצלן:

כשהאדם חוטא מסתלקים ממנו השכינה והנשמה

וזהו שנאמר והצדע אשר בו הנגע, דהינו שמצד מחמת העונות שבידו שמטמאים אותו כנגעים, צריך שידע שבגדיו יהיו פרמים, דהינו אם הקדים ועשה מעשים טובים קדם חטאו והתחילו באותו עולם לעשות לו לבוש, עכשו על ידי חטאו הבגדים יהיו פרומים, וראשו שהיתה עליו

כח סמאל הנקרא נגע, עמק מעור בשרו, כלומר זה האדם הגאה אינו מסתכל בשרשו שהוא בשר ואיך יתגאה, דהינו נעלם ועמק ממנו דבר זה, רק אחז במדת הגאווה ונשתדש בה. כשיראה כהנא רבא שכך הוא, מיד וטמא אתו:

גם כשאין יודעים שכוונתו לגאווה הוא טמא

אי נמי יש לומר ומראה הנגע עמק מעור בשרו, שבא לרמוז שיש בן אדם שגאווה טמונה בלבו, ומתחכם שלא יכירו בו בני אדם שהוא גאה, ומדבר דברים שסובלים שתי פנים, לצד אחד נחשבים גאווה, ולצד השני לא כן. אבל אי לו, שהרי אפלו אין מכירים אותו מלמטה, כבר נתגלה קלונו למעלה, וטמא טמא יקרא. וזהו שנאמר ומראה הנגע שהיא הגאווה, עמק מעור בשרו דהינו הוא מלא גאווה מבפנים אבל אינו מראה אותה מבחוץ, וזהו עמק מעור בשרו דהינו מעמיק אותה ומסתיר אותה שלא תראה, אפלו הכי נגע צרעת הוא, ואף על פי שלא הכירוה בני אדם, הרי וראהו הכהן וטמא אתו:

(פיתוחי חותם פרשת תזריע)

גנות הקפדנות, שמקורה מכעס וגאווה

או בשר כי יהיה בערו מכות אש והיתה מחית המכוה בהרת לבנה אדמדמת או לבנה. וראה אתה הכהן וגו' (ויקרא יג כד-כה). אפשר לרמוז, דבא לדבר על הקפדנות שהיא ענף הכעס. אבל הכעס הוא ברעש ורגז וקול המלה, והקפדנות היא בלי רעש ובלי רגז, רק הדבר שאינו ישר בעיניו מתעצב עליו. ופעמים מדבר על הדבר שאינו הגון עליו דברים קשים, ועמהם מעט כעס שאינו נכר שהוא כעס. ופעמים אומר דברים של הקפדה בנחת ובלי שום כעס, אבל מדבריו נכר שיש בו הקפדה, רק שומר עצמו מן הכעס, ושוא שקד שומר, שסופו, אם תשאר בו ההקפדה, יבוא לידי כעס:

והנה גם ההקפדה, אף על גב שאמרנו שהיא ענף הכעס, מכל מקום השרש העקרי שלה היא הגאווה, דמחמת שהוא גאה וחושב עצמו לדבר גדול, לפיכך הוא מקפיד תמיד, שאומר לא יאות לו כזה וכיוצא:

גם הקפדנות שורשה מן הגאווה

וזהו שאמר או בשר כי יהיה בערו מכות אש, לפי שהכעס יקרא 'אש' לזהט ממש, והקפדנות שהוא ענף ממנו יקרא מכות אש, לא האש ממש רק כויה מן האש. והיתה מחית המכוה בהרת, בא לומר כמו שכתבנו, דהשרש העקר של הקפדנות גם הוא נמשך מן הגאווה, וזהו שאמר והיתה מחית המכוה, דהינו עקר לחיות הקפדנות שהיא 'המכוה' הוא הבהרת, והבהרת היא אחד מחלקי הגאווה, כמו שכתבנו למעלה (פסוק ב). ובא להודיעך כיצד היא הקפדנות, והוא שאמר לבנה אדמדמת או לבנה, ובא לרמוז כמו שכתבנו, שהקפדן אינו

וכיון שראה הקדוש ברוך הוא שתשובתו שלמה כראוי, משלים לו טהרתו כראוי. וזהו שגאמר ולקח לחטא את הבית שתי צפרים, הם יצר הטוב ויצר הרע. מכאן ולהלאה כמו שרמזנו בסמוך (פסוקים ב-ו), דהקדוש ברוך הוא מסייע בטהרתו סיוע גדול, ביצר הטוב כראוי, ויצר הרע נכנע כראוי, ועץ הארז יחזר גופו קדוש כראוי, ובשני תולעת הם רוח ונשמה, ואזוב, הוא נברא לו לב טהור. ומה שגאמר וזהו אל הבית שבע פעמים, לרמז ששבעה דברים הם אלו שעשו בו פעולות הקדשה, והם: יצר הטוב שנתגבר בקדשה, ויצר הרע שנתכנע כראוי, והגוף שנתקדש כראוי, והלב שנטהר, והתורה שעוסק בה, והרוח והנשמה שנתוספו כאן, וכבר כתבנו רמז הדברים האלה בסמוך (שם) קחנו משם:

ואף שכמה פעמים שב בתשובה וחרז לסורו ועתה שב כראוי

ואם תאמר, למה חזרה התורה ורמזה לנו רמז זה מאחר שרמזה זה בראש הפרשה. ויש לומר, דהרי כאן כתב (פסוק מח) 'זאם בא זבא, ויש לדקדק למה כפל 'בא זבא'. אלא אפשר דבא לרמז כדכתבנו (פסוק מה), דמי שחזר בתשובה ושוב חזר לסורו, עליו נאמר (שם) 'ונתן את הבית שאין תקנתו אלא קבורה. ואם אחר שחזר לסורו חזר גם כן ונחם ושב בתשובה, גם זה נמחל עונו, ושלל תאמר שזה שחוטא ושב וחוטא ושב אין הקדוש ברוך הוא עושה לו העזר והסיוע האמור בראש הפרשה, לזה גלתה לנו התורה שהקדוש ברוך הוא בוחן לבות וכליות, ואם ראה הקדוש ברוך הוא שתשובתו שלמה, אפלו אחר ארבע וחמש פעמים דחוטא ושב, הוא מסייע בכל הסיוע הנזכר, לפיכך חזרה התורה ורמזתם פעם שנית. ובמה שכתב 'בא זבא' שם רמזו לרבות כמה ביאות, דחוטא ושב וחוטא ושב, והקדוש ברוך הוא יבוא לראות:

(פיתוחי חותם פרשת מצורע)

מכות פ"ב ה"ו, ובטלו מעשיו ומקשבותיו הרעים, כמו שגאמר (תהלים קמו ד) 'תצא רוחו ישוב לאדמתו ביום ההוא אבדו עשתונתיו'. שפאחר שחזר לסורו וראה הקדוש ברוך הוא שלא נשארה בו שום הנאה לקדשה, אין לו תקנה אלא קבורה, לפיכך ונתן את הבית הוא שימות. והוציא אל מחוץ לעיר היא עיר ה', היא גן עדן, אין לו חלק בה (חגיגה טו.), רק יולכיהוה אל מקום טמא (היא) [הוא] גיהנם מקום צואה רותחת:

כל עוד שעומד ברשעו אסור להתחבר עמו

והבא אל הבית כל ימי הסגיר אתו [יטמא עד הערב]. והשכב בבית יכבס את בגדיו והאכל בבית יכבס את בגדיו. בא לרמז דאסור לאדם להתחבר לרשע (אבות פ"א מ"ז), ולא להתלוות עמו ולא לאכל עמו ולא לשכב עמו, לפי שהוא טמא ומטמא. לפיכך אמר והבא אל הבית, זה הגוף הטמא שאנו עסוקים בו, כל ימי הסגיר אתו, כל עוד שעודנו ברשעו, יטמא עד הערב, דהינו אם ישב עמו כל היום, הרי הוא טמא כל היום כל עוד שהוא יושב עמו. והשכב בבית, דהינו המתאכסן עם הגוף הזה, יכבס את בגדיו, אם אתרע וישג ונתאכסן אצלו, יכבס בגדיו, הוא שיחזר בתשובה שהוא דומיא דכבוס בגדים, ויקבל עליו שלא לשוב עוד. וכן נמי האוכל עמו:

אם שב כראוי נמחה כל עונו

ואם בא זבא הפהן, זה הקדוש ברוך הוא, וראה והנה לא פשה הנגע בבית אחרי הטח את הבית, דהינו שאחר ששב בתשובה והשליך המעשים הרעים והסיר המחשבות הרעות, והרבה במעשים טובים ובמחשבות טובות, בזה וטהר הפהן זה הקדוש ברוך הוא, את הבית זה הגוף, כי נרפא הנגע, דהינו נמחה כל עונו:

ופעולות הקדושה נעשים בו בשבעה דברים

יעשה מעשים טובים ויחשב מחשבות טובות

ובזה יהיה נזהר, ולקחו אבנים אחרות, הם מעשים טובים הנקראים אבנים שלמות אבנים טהורות, זה יעשה תחת אבן מכשול ואבן נגף, שהם מעשים רעים שהיו בידו. ועפר אחר יקח וטח את הבית, הם מחשבות טובות שיחשב לעבודתו ויתברך, תחת מחשבות רעות שהיו בו בתחלה. וזה התקון המועיל לו:

המתחרט על התשובה שעשה

ואם ישוב הנגע ופרח בבית [וגו'], דהינו ששב ועשה עברות כמקדם, כמו שגאמר (ירמיה לא יט) 'אחרי שובי נחמת', דהינו שניחם על התשובה שעשה ויחזר לסורו, וכל מה שבנה ותקן, חזר וסתר וקלקל:

סותר כל מה שבנה בקדושה

וזהו שגאמר ואם ישוב הנגע הוא העון, ופרח בבית אחר חליץ את האבנים, הינו אחר שהסיר המעשים הרעים, ואחרי הקצות את הבית ואחרי הטוח, הינו אחר שהסיר כל המחשבות הרעות ועשה התשובה, אפלו הכי חזר לסורו וסתר כל מה שבנה בקדושה:

וכאילו לא עשה תשובה כלל

[ויבא הפהן וראה והנה פשה הנגע בבית צרעת ממארת הוא בבית טמא הוא.] ובא הפהן, זה הקדוש ברוך הוא, בא עליו בחימה, מאחר שראה שאחר שובו מיד נחם ושב אל רעתו, והנה פשה הנגע בבית, אדרבא נתפשטה בו הזמא ביותר ונקנה להסטרא אחרא. זוהי צרעת ממארת, ממארת לשון חסרון, דהינו ראה הקדוש ברוך הוא שעל ידי החזרה שחזר לסורו נמנעה ונחסרה ממנו התשובה, כי טמא הוא לעולם:

ואין לו תקנה אלא שימות וינדון בצואה רותחת

לפיכך דינו הוא, ונתן את הבית את אבניו ואת עציו ואת כל עפר הבית, דהינו שימות (ירושלמי

ישועות יעקב

דקה מתורתו של ה'אביר יעקב'

לשמיעת השיעורים 073-2951871

אוצרותיהם של מגידים

לילה אחד יצאתי למרפסת, ושוב נחרדתי ממראה עיניי. בפעם המי יודע כמה ניקיתי אותה בעמל וביזע, וכשעליתי על יצועי הרהרתי שהמצב הזה בלתי אפשרי, ואולי אין מנוס אלא למכור את הדירה, כי אנחנו כבר לא יכולים לעמוד בתופעה הנוראה הזו. הרי כבר עשינו הכל... ואז קלטתי, שלא באמת עשינו הכל. כלומר, כן הבאנו את כל סוגי המומחים, כן השקענו הון תועפות, כן פיזרנו חוטים ורעלים, דיסקים ופתיונות. אבל את הדבר החשוב מכל לא עשינו: לא התפללנו לבורא עולם, לא ביקשנו ממי שמנהל אותנו ואת הציפורים גם יחד!

הגאון רבי אשר קובלסקי: אחים יקרים, אם אנו רוצים שהשקעותינו - בכל תחומי החיים - יניבו פירות, הבה נצרף לכל מאמץ, לכל טירחה, לכל פעולה, תפילה נרגשת מעומק הלב. זה לא חייב להיות בבית הכנסת, במעמד נורא הוד, בטקסט כזה או אחר. זה כן חייב להיות תפילה מעומק הלב, בקשה מאבא שבשמים שפעולותינו יניבו את התוצאה, שנצליח במעשי ידינו! - ולסיום הסיפור אצל משפחת כהן...

הכנסת, בעיצומה של תפילה. הם גם לא מתבקשים להצטרף לעצרת תפילה מרשימה בראשות גדולי ישראל, או לומר במשך 40 יום ספרי תהלים. הם הרי עוברים כאן 'על הדרך', באופן אגבי לחלוטין, ובכל זאת - - -

התקווה היא שהם יראו את היהודי הקורא או את העץ שלא מניב, ויוציאו מפייהם משפט תפילה, ככה, על הדרך. יעצמו עיניים לרגע, ירהרו בצער של המצורע או של בעל הפרדס, ויבקשו במילים שלהם: 'אבא טוב ויקר, רפא נא למצורע הזועק, הגב נא פירות מהעץ שאינו פורה! זהו, זה הכל, ומסתבר שזה הרבה מאוד: כי עבור התפילה הזו - זועק המצורע, ובשבילה - צובע בעל הפרדס את העץ. כן, כדי לגרום לתפילות שנראות 'סתמיות' להקיש בשערי שמים, כדי לגרום לאנשים מהיישוב, טיילני פרדסים ומשוטטי חוצות, לומר משפט אחד של תפילה, לבקש פעם אחת מאבא שבשמים. זה הכל, אבל זה מה שחשוב, זה מה שפועל!

אחים יקרים, אם אנו רוצים שהשקעותינו - בכל תחומי החיים - יניבו פירות, הבה נצרף לכל מאמץ, לכל טירחה, לכל פעולה, תפילה נרגשת מעומק הלב. זה לא חייב להיות בבית הכנסת, במעמד נורא הוד, בטקסט כזה או אחר. זה כן חייב להיות תפילה מעומק הלב, בקשה מאבא שבשמים שפעולותינו יניבו את התוצאה, שנצליח במעשי ידינו!

המרפסת של משפחת כהן מביתר עילית, בקומה העליונה בבניין מגורים מצוי, היתה נראית כתערוכת התמודדות מול פגעי הציפורים. בעוד המשפחה חשבה שתהיה לה מרפסת גג רחבת ידיים ונעימה, הרי שציפורי 'מינה' - הידועות בהיותן מטרד בלתי נסבל - בחרו להקים במרפסת 'התנחלות בלתי חוקית'. הן פשוט קיננו בשולי המרפסת, הביאו איתן עוד ועוד ציפורים

כי לצד כל פעולות ההרחקה שלו, הוא נדרש ל'וטמא טמא יקרא', לזעוק לעוברים ושבים כי הוא טמא. ההוראה הזו מחייבת מחשבה: וכי לא די למצורע שהוא מורחק מקרבת אנשים, אלא שהוא עוד נדרש להכריז על כך? וכי אין די בכל האיסורים המוטלים עליו, עד שהוא נדרש להשפיל את עצמו קבל עם ועולם?

אלא, מבארים חז"ל במסכת שבת, קריאתו זו של המצורע נועדה כדי לגרום לעוברים ושבים השומעים את זעקתו, להתפלל עליו. יעברו אנשים בדרכם, ישמעו קול קורא 'אני טמא, אני מצורע!' - והדבר יעורר את רחמיהם להתפלל עליו. זו מטרת קריאת המצורע, לקרוע לאנשים את הלב, ולגרום להם לקרוע שערי שמים!

ובדומה לכך, חז"ל נותנים עצה טובה לאדם שבפרדסו עומד עץ שאינו מניב פירות כהלכה: לצבוע את העץ באדום, לאות היכר כי הוא בעייתו. צביעת העץ אינה מועילה להבראתו, אבל היא תועיל לכך שהעוברים לצד הפרדס יבחינו בעץ המסומן כבעייתי, וזה יגרום להם להתפלל לבורא עולם למען בעל הפרדס, שעציו יניבו פירות טובים! בדברי חז"ל אלה, גילה הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל תובנה מטלטלת: הרי העוברים ושבים בחוצות, לא ניצבים בבית

במהלך החיים משקיעים אנשים אינסוף מאמצים בכדי להגשים שאיפה נכספת, או הצליח בפעולה מסוימת. על דרך משל, אדם שחפץ להתעלות בתורה או לגרום לבנו להתקדם במעלותיה - משקיע שעות לימוד ארוכות, לעתים משלם לחברות, מצטייד בחומרי עזר, פועל במגוון דרכים כדי להגיע לתורת ה' - הפצל. הוא עשוי לנדוד משיעור אחד למשנהו, להחליף חומרי לימוד, להיוועץ במחנכים ידועי שם, לא לנוח ולא לשקוט בכדי להגיע אל היעד.

גם אדם שחפץ בהצלחה כלכלית - מקדיש שנים ללימוד מקצוע, או מגייס הון תועפות להשקעה שתשואתה משתלמת במיוחד. יהודי שרוצה להרחיב את ביתו, מתאמץ בהתמדת שכיניו, בבירור אודות קבלנים, בניוס משאבים כלכליים - הכל מתוך רצון להגיע לבית נאה ומבודד. אפילו אשה שבסך הכל מבקשת לאפות עוגה - טורחת לרכוש מצרכים, ללמוד את אופן ההכנה ולבצעו בקפדנות, מתוך תקווה שהעוגה תצא מתחת ידיה מושלמת וטריה...

כל אלה ועוד - לפעמים חלומם מתגשם ומעשי ידיהם עולים יפה, ולפעמים - הרבה פחות. למרבה הצער, עולמנו מלא באנשים שהשקיעו מאמץ וטירחה, כסף וזמן, ייעוץ ותכנון, מחשבות ותובנות - ואף על פי כן לא הגיעו אל היעד בו חשקו, לא הצליחו להגשים את שאיפתם הנכספת. והשאלה המתבקשת היא:

למה? מה היה חסר בהשקעה האינסופית שלהם, שבעקבות זאת השקעתם וטירחתם ירדו לטמיון? איך יתכן שלאחר כל כך הרבה מאמץ ומשאבים, עדיין התוצאה אינה מושגת? מה הדרך לפעול שההשקעות שלנו כן ישתלמו, שהן כן יניבו את התוצאות הרצויות, שנצליח להגשים את השאיפות שאנחנו כה הרבה מתאמצים למענן?! בפרשת השבוע שלנו, נחשף הסוד הגדול הזה. עם הגעת המצורע לבידוד מוחלט, מצוה התורה

אוצרותיהם של מגידים

איני יודע כמה זמן נמשכה התפילה הזו, שכן כשגיליתי שהסתיימה – היתה זו שעת בוקר. כנראה התפללתי תחילה במילים ולבסוף בהרהור בלבד, עד שנרדמתי מתוך תפילה ותקווה שבורא עולם יתור עברונו את הבעיה. והנה, כשקמתי לבוקר חדש, שפשפתי את עיניי כלא מאמין: הציפורים פשוט עזבו, לא הותירו זכר...!

הרב כהן נשם קמעה, חיכוך התרחב, והוסיף: 'עקבתי כמה ימים, וגיליתי שהתפילה הועילה באופן מידי, הציפורים פשוט עזבו, לחלוטין. הבעיה שליוותה אותנו במשך שנים – התפוגגה ונעלמה, בלי לעשות כל פעולה טכנית, שעשרות מסוגה עשינו ולא הועילו. רק התפילה הביאה בכנפיה את הישועה בהסתלקות בעלי הכנפיים!'

סיפור מופלא זה, מעורר מחשבה: הנה כי כן, בעיות שאנשים התמודדו איתן במשך שנים, סבלו מהן, ניסו להילחם בהן, התייעצו לגביהן ועשו עשרות פעולות יקרות ומורכבות כדי לפתורן – ודבר לא הועיל. רק תפילה נרגשת, תוך כדי הירדמות לילית, אבל מכל הלב ולמי שמחליט באמת – היא שהביאה את הישועה, היא שפתרה את הבעיה מיסודה!

אחים יקרים, הכלי העוצמתי הזה זמין גם עבורנו, בכל יום, בכל שעה, בכל מקום. בורא כל עולמים ממתין להאזין ולשמע קול תפילתנו, וישועתו קרובה לבוא. הבה נתפלל אליו בכל לב על כל מה שמציק לנו, נתפלל במילים שלנו, בשפה שלנו, בכלים שלנו וכפי יכולתנו – ונזכה להודות לו בפה מלא: 'ברוך אתה ה', שומע תפילה! (הגאון רבי אשר קובלסקי שליט"א – פניני פרשת השבוע)

קרה? איזו פעולה ייחודית נעשתה כאן?!

בעלה מחייך כצופן סוד, והדבר רק הגביר את סקרנות רעייתו. 'ספר נא מה הדבר המיוחד שעשית!' – הפצירה, 'האם ביצעת כאן טיפול ייחודי ונדיר? האם שילמת הון תועפות לאיזה גאון שלא הכרנו? איך זה קרה?!' – שאלה בפליאה...

ובעלה, הרב כהן, השיב מיד בתשובה סתומה: 'כן ולא', והסביר: 'כן – עשיתי משהו ייחודי מאוד. ולא – לא עשיתי שום דבר שעלה הרבה כסף, לא הזמנתי אף מומחה חדש. עשיתי משהו אחר...'

ואז הוסיף ואמר: 'לילה אחד יצאתי למרפסת, ושוב נחרדתי ממראה עיניי. בפעם המי יודע כמה ניקיתי אותה בעמל וביצוע, וכשעליתי על יצועי הרהרתי שהמצב הזה בלתי אפשרי, ואולי אין מנוס אלא למכור את הדירה, כי אנחנו כבר לא יכולים לעמוד בתופעה הנוראה הזו. הרי כבר עשינו הכל...'

ואז קלטתי, שלא באמת עשינו הכל. כלומר, כן הבאנו את כל סוגי המומחים, כן השקענו הון תועפות, כן פיזרנו חוטים ורעלים, דיסקים ופתייונות. אבל את הדבר החשוב מכל לא עשינו: לא התפללנו לבורא עולם, לא ביקשנו ממי שמנהל אותנו ואת הציפורים גם יחד!

באותו רגע, על משכבי בלילה, עצמתי את עיניי בחזוקה, ופשוט פצחתי בשיחת תפילה עם בורא עולם. סיפרתי לו כמה קשה לנו עם הציפורים הנוראיות הללו, עם הרעש והלכלוך שהן מביאות. התפללתי אליו שיסיר מעלינו את הגעגוע הזה, התחננתי לפניו שיקבע לציפורים הללו יעד חדש לקנן בו, ושיעזבו אותנו לנפשנו...

מסוג נורא זה, והפכו את השהות במרפסת בבלתי אפשרית!

מלבד הציוצים הקולניים שהרעישו בבית המשפחה במשך כל שעות היום – הביאו איתן הציפורים מכת לכלוך איזומה. מתקני החצר שנועדו למרפסת הפכו למטונפים, הערסל היפה שהותקן בדי עמל נהיה בלתי ראוי לשימוש. לנוכח זאת, הצטיידו בני המשפחה ברעלי ציפורים, במרססי ריח דוחה, ובכל כלי אפשרי אחר. הם תלו דיסקים נוצצים בחלל, העמידו חוטי תיל, עשו כל סוגה שעליה שמעו, ועדיין - - -

הציפורים כאן, ולא נראה שהן עומדות לפנות את הזירה. בכל פעם שהושקעו שעות ארוכות בניקיון המרפסת – תוך יום אחד הפכה המרפסת למקום בלתי נסבל. יועצים וצפרים, וטרינרים ולוכדים – הובאו אל המרפסת להשיא עצות, אולם כולם נאלצו לפרוך את ידיהם בייאוש לנוכח התופעה המוזרה. הציפורים כתומות המקור ושחורות הנוצות עשו במרפסת כבשלהן, וכל מה שנעשה כנגדן – לא הועיל.

ויהי באחד הימים... - - -

אם המשפחה יוצאת למרפסת, ומגלה כי הציפורים התעופפו ואינן, פשוט נעלמו. המרפסת נקיה ונוצצת, אין קול ואין ציוץ, אין לכלוך ואין קרקור. הציפורים אינן – פשוט נשאו כנפיהן והלכו להן, מבלי להותיר עקבות!

המומה ונרגשת, היא פונה לבעלה ושואלת מה עשו לאחרונה. הרי את כל השיטות הם כבר ניסו, את כל העצות הם ביצעו באופן מוקפד. כבר לפני כמה שבועות התברר לצערם שדבר לא יעזור, והנה – בפתע פתאום – הציפורים נעלמו. מה

"אמרתי לו: 'שמת לב, שאתה מדרש פליאה? במשך שלשת רבעי שעה אני שומע אותך מתקשר לעוד בנין ועוד בנין, ומתחנן לקבל עבודה. וכשאני בא להציע לך עבודה שעה בשבוע, אתה אומר לי שאתה לא מוכן לקבל, כי אתה עמוס?!"

"תבין, הוא אומר לי, כשאני מרגיש חנוק, ההכרח לא יגנה, ואני משנה קצת את הקול שלי - לכן, דרך אגב, דברתי קצת בצעקות - ואני מתקשר לדירים בבנינים שאני עובד בהם, ואני מציע את עצמי, כדי לשמע מהם שהם מרוצים מאד מהגנן ומהמנקה שלהם. ממני!"

הגאון רבי יעקב שיש: כמה חשוב לפקח את העינים ולפתח את הלב! לומר מלים טובות בשפע, ב"פרגון", בהערכה אמיתית! חבל על כל "מלה טבא דיכיל למלל ולא מליל" - סיפור מאלף ממנקה בנין...

נקראים יסורים של אהבה".
אמר רבי חייא: "כך הוא ודאי, שיסורים של אהבה מכסים הם מבני אדם".
בפסוק במשלי (כז, ה) נאמר: "טובה תוכחת מגלה מאהבה מסתרת". תוכחת מאהבה הריהו מסתרת מבני אדם, כמו שאדם המוכיח את חברו באהבה צריך להסתיר דבריו מבני אדם, שלא

שלישי מגיע מולם. פניו של אותו אדם היו מלאים נגעים אדמים מוזרים.
שאל אותו רבי חייא: "מי אתה?"
ואמר לו: "אני יהודי".
אמר רבי יוסי: "חוטא הוא, שאם לא כך, לא נרשמו פניו באלו החלאים הרעים, ואלו לא

ואיש או אשה פי יהיה בו נגע (יג, כט).
חידוש גדול ועצום ראיתי בזהר הקדוש (פרשת תזריע מו ע"א-ע"ב). החידוש הזה, שצריך כל אדם לדעת אותו ולנהג לפיו, מובא שם באריכות גדולה, ונביא אותו כאן בקצרה:
רבי שמעון בר יוחאי מספר, שרבי חי' רבי יוסי היו רוכבים על חמורים, ופתאום ראו אדם

אוצרותיהם של מגידים

ושותק ולא מדבר, כמו שאמרנו שכתוב: 'נאלמתי דומיה החשייתי מטוב וכאבי נעכר'.

מות וחיים ביד הלשון, יש מלה טבא ויש מלה בישא - מלים טובות ומלים רעות. לשון הרע ורכילות ומחלקת הם מות. אבל לא די בזהירות ממלים רעות, ראוי לאדם לומר מלים טובות כאשר יש לו אפשרות לומר אותן - מלים שמשמחות אנשים, ומלים שיכולות להחזיר אנשים בתשובה.

שתי צפרים יש בטהרת מצרע. הצפור השחטה טמאה, והצפור המשלחת טהורה. ורמז יש לנו כאן, שעלינו ללמד מהצפור המשלחת, שהיא שרה ומציצת ומשמחת, וגם האדם צריך לשמח את זולתו.

יהודי אחד שיש לו חנות גדולה בבני ברק, סיפר לי את הספור הבא:

"השעה היתה שלש בצהריים, והחנות היתה כמעט ריקה. רק אדם אחד הסתובב שם עם בלוטוס, ממלא עגלה ומדבר בקולי קולות. בין אם רציתי ובין אם לא, שמעתי כל מלה שלו. הבנתי מהשיחה, שהוא מחפש עבודה כגון וכמנקה בנינים. הוא התקשר שוב ושוב, לכל מיני מספרים, ונשמע שבשום מקום לא קבלו אותו

שלא אמר מלים טובות!

כח הדבור הוא מתנה גדולה, שצריך האדם לעשות בה שמוש לטובה, ויענש אדם על "מלה טבא דקאתי לידיה, ויכיל למלא ולא מליל" - על מלה טובה שבאה לידו, ויכול היה לומר ולא אמר.

וכך אומר הזוהר הקדוש [בתרגום ללשון הקדש]: "כמו שענשו של האיש הזה משום דבור רע - כך ענשו משום דבור טוב שבא לידו ויכול לדבר ולא דבר... כל שכן אם העם הולכים בדרך עקמה, והוא יכול לדבר להם ולהוכיח אותם,

יתביש חברו בגללם. ואם דבריו הם בגלוי, לפני בני אדם - הם אינם באהבה.

כך הקב"ה, כשהוא מוכיח את האדם - מוכיחו באהבה. בתחלה מכה אותו בגופו, ואם אינו חוזר - מכה אותו תחת לבושו, ואלו יסורים של אהבה, שאין בני אדם רואים אותו בשפלותו. אם חזר האדם בתשובה - מוטב, ואם לא חזר - מכה אותו בגלוי בפניו, וידעו כלם שהוא חוטא ואינו אהוב אצל הבורא יתברך.

היהודי שמע את התוכחה שיצאה מפיהם של רבי חיה ורבי יוסי, ופרץ בבכי נורא, פשפש במעשיו ועשה תשובה.

באותה שעה הגיעו בניו של אותו אדם, ומצאו את אביהם בוכה בכי תמרורים. שאל אחד הבנים את אביו מה ארע לו, וספר האיש שאמר לו התנאים הקדושים, שהנגעים שבאו עליו אינם יסורים של אהבה, אלא שהוא בעל חטא.

אמר הבן לתנאים הקדושים, שאביו לא ידע שהוא בעל חטא מאחר שספון הוא בדל"ת אמות של הלכה, יושב בדד בחדרו ועוסק בתורה ובמצוות. כידוע, נגעים באים על לשון הרע ורכילות ומחלקת, אבל לאביו אין שום קשר לעוונות הללו, ורחוק הוא מהם לחלוטין.

ואם כן, מדוע נחשב הוא בעל חטא? משום

לילות שישי ושבת זה אור החיים המבואר

אור החיים המשולב

תמצית עשירה ממדורי הביאור 'מאורי אור' וילקוט מאורי החיים
ביאור משולב שזור באומנות בינות המלים
'אור תורה' ו'זרות חיים'
הערות, ציונים ומקורות
עימוד מרהיב עין

אור החיים המבואר

10 כרכים של מתקנת נצחית:
הביאור המקיף על כל ספרי האור החיים הק'
'מאורי אור' - מאיר עיני הלומד
'מאורי החיים' - מקורות מחול'
ביאור רש"י
עימוד מרהיב עין

חיים של תורה

ארה"ב: 437-0054 | אירופה: 0176-8806-44-20
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

אוצרותיהם של מגידים

לעבודה.

"רחמתי עליו. אם ספרתי נכון, הוא עשה כחמש-עשרה שיחות, וכולם אמרו לו, 'לא, אין לנו צורך. אנחנו מרוצים מאד מהגגן ומהמנקה שלנו, הוא עושה עבודה מצוינת. אנחנו לא רוצים להחליף'.

"אחרי שלשת רבעי שעה הוא הגיע עם העגלה, ונגש אלי שאעשה לו חשבון. אמרתי לו, 'סליחה שאני מתערב, אבל שמעתי אותך מתקשר לחפש עבודה בנקיון של בתים ובגנות. תשמע, אצלנו אחרי שהמנקה מנקה את הבנין, יש שאלה הלכתית. לא בטוח שמתר לברך ברכה בבנין... הוא לוקח סמרטוט שמונח שם משבוע שעבר, ספוג במים מעופשים, ומדיף ריח רע. הוא עובר עם הסמרטוט הזה על אמצע הלובי, ומסמן 'ו',

שעשה את העבודה. מאחר שאתה מחפש עבודה, אולי תבוא לעבוד אצלנו?

"אמר לי האיש: 'לא, לא, ברוך ה', אני עובד מצאת החמה עד צאת הנשמה, וצריך גם איזה דף היומי בערב. אני לא לוקח עוד עבודות'.

"אמרתי לו: 'שמת לב, שאתה מדרש פליאה? במשך שלשת רבעי שעה אני שומע אותך מתקשר לעוד בנין ועוד בנין, ומתחנן לקבל עבודה. וכשאני בא להציע לך עבודה שעה בשבוע, אתה אומר לי שאתה לא מוכן לקבל, כי אתה עמוס?!

"תביך, הוא אומר לי, 'אצלי בנין זה בנין, ונה זה גנה, אני מנקה עם כל הלב. אבל כמה אדם יכול לעבוד בלי לקבל משוב, בלי לקבל מילה טובה? אני מנקה את הבנין, ונראה לאנשים שהבנין

התנקה מאליו. אני מטפח את הגנה במסירות גדולה, ודידי הבנין עוברים לידי, רואים אותי מתיגע, ומתעלמים ממני, כאלו אני לא קיים. מלה טובה אחת אני לא שומע. ואז, כשאני מרגיש חנוק, ההכרח לא יגנה, ואני משנה קצת את הקול שלי - לכן, דרך אגב, דברתי קצת בצעקות - ואני מתקשר לדידים בבנינים שאני עובד בהם, ואני מציע את עצמי, כדי לשמע מהם שהם מרצים מאד מהגגן ומהמנקה שלהם. ממני!"

בואו נקח לעצמנו את המסר: כמה חשוב לפקח את העינים ולפתח את הלב! לומר מלים טובות בשפע, ב"פרגון", בהערכה אמיתית! חבל על כל "מלה טבא דיכיל למלל ולא מליא".

(הגאון רבי יעקב שיש שליט"א - דורש טוב החדש על ויקרא)

אצל מרן רבי חיים קניבסקי זצ"ל כל הנושא של כסף לא תפס מקום כלל. במיוחד בא הדבר לידי בטיי בהתנהלותו מול גבירים אשר ציפו ליחס מכבד ומחניף עבור כספם, ונוכחו לדעת שרבי חיים בז לכספם באמת ובתמים.

פעם בא אליו גביר ואמר לו שאם יבוא להיות סנדק אצלו בחוץ לארץ - יתן לו שני מיליון דולר! אמר לו רבי חיים: "למה אתה צריך לבזבז כסף? תביא את התינוק לארץ ואני אהיה סנדק אצלך בחנם!" הרי כבר נאמר (תהלים יט, יא): "הַנְּחַמְדִים מְזָהָב וּמִפֶּזָּרָב", מי צריך את הכסף שלך?!

הגאון רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א: אצל גדולי עולם הנושא של כסף לא תפס מקום כלל, ולכן נענש גחזי שמסמס את כל רושם הנס שעשה אלישע לנעמן...

סנדק אצלו בחוץ לארץ - יתן לו שני מיליון דולר! אמר לו רבי חיים: "למה אתה צריך לבזבז כסף? תביא את התינוק לארץ ואני אהיה סנדק אצלך בחנם!"

הרי כבר נאמר (תהלים יט, יא): "הַנְּחַמְדִים מְזָהָב וּמִפֶּזָּרָב", מי צריך את הכסף שלך?!

פעם נכנסנו כל צות רבני ישיבת "ארחות תורה" אל רבי חיים, ובקשנו ברכה עבור הגבירים שיתרמו למוסדות. "שיזכו ללמד!" אמר הגר"ח.

אמרו לו: "הגבירים רוצים גם ברכה לפרנסה, שיהיה להם גם הרבה לתת..."

אמר רבי חיים: "זה מיותר. הברכה אחת היא, שיוכלו ללמוד!"

כסף לא מענין, רק דבר אחד מענין - דף גמרא!

את זה גיחזי רצה להוריד. הוא נתן ערך וכבוד לכסף, ועל כן נענשו!

(הגאון רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א - נאה דורש החדש ויקרא)

קוראים לו 'כסף'! תן לי ממנו!"

בבת אחת הוא הוריד את כל הרשם הכביר! נעמן מבין שהוא שוה משהו - יש לו כסף ולנביא אין...

אצל מרן רבי חיים קניבסקי זצ"ל כל הנושא של כסף לא תפס מקום כלל. במיוחד בא הדבר לידי בטיי בהתנהלותו מול גבירים אשר ציפו ליחס מכבד ומחניף עבור כספם, ונוכחו לדעת שרבי חיים בז לכספם באמת ובתמים.

פעם בא אליו גביר ואמר לו שאם יבוא להיות

ויפצרו בו לקחת וימאן (מתוך ההפטרטה)

בהפטרטה מסופר על נעמן מלך ארם שהתרפא מצרעתו בעקבות ברכת אלישע הנביא, וכאשר הציע לתת לאלישע כסף עבור כך, נענה בשלילה מחלטת. בהמשך מספר שגיחזי משרתו של אלישע חשק במתת של נעמן, ועל כן רדף אחרי מרכבתו, ואמר שאלישע שלח אותו לקחת שני ככרות כסף ושתי חליפות בגדים. נעמן נתן לו את מבקשו, וכאשר נודע על כך לאלישע, קלל אותו שצרת נעמן תדבק בו ובזרעו לעולם.

ולכאורה צריך להבין: מה היתה סבת הקפידה על גיחזי? הלא אמרה ידועה היא בפי העולם: "נותנים לך - תקח", ואם אלישע אינו מענין לקחת מנעמן מאומה, מדוע שגיחזי לא יקח במקומו?

אלא שנעמן יצא מן הנביא כשכלו המום. הוא ראה עין בעין כיצד חקי הטבע נמסים ונעלמים אל מול עיניו, והוא גרפא מצרעתו באפן פלאי ונסי. מה הוא מול הנביא? אפס!

פתאם בא אליו גיחזי ואומר: "תשמע: יש לך דבר שאין אותו לנביא, זה דבר חשוב מאד...

אוצרותיהם של מגידים

פניתי לבחור ואמרתי לו: "השכן מהדירה הראשונה, המפקח החנוכי, אכל גבינה, וכך גם השכנים האחרים שמנית - כלם אכלו גבינה! רק אבא ואמא שלך לא אכלו גבינה שנה שלמה, וכל זה למען יצחק שלהם... עכשו תגיד לי את האמת: יש עוד אבא כזה?"
יצחק הוציא מכיסו טישו, נגב את עיניו הדומעות, ואמר לי: "אין כמו אבא שלי בעולם".

הגאון רבי מאיר צימרוט: לראות את העולם במשקפיים ורודות, את הטוב שבכל דבר, וסיפור אישי על הרצאה שלא ישכח לעולם...

ליד המחשב ומתקתק... כל הראש שלו מתקתק... היתה לי סיעתא דשמיא מיחדת שהכרתי את הילד הזה, וגם את אביו. אמרתי לו: "יצחק! אתה זוכר את התקופה שהיית בכתה ח' אבא שלך שכר אברך שילמד אתך כל לילה במשך שעה, ויכין אותך למבחן כניסה לשיבה שאתה לומד בה עכשו. כשבאת להבחן ידעת את החמר ישר והפוך, והם "חטפו" אותך... באותה שנה הייתם תשעה ילדים בבית. יום אחד ראיתי את אבא שלך במכלת קונה שתי קפסאות גבינה של 250 גרם. שאלתי אותו: למשפחה עם תשעה ילדים מספיק שתי קפסאות קטנות של גבינה? ואבא שלך הוריד את הראש ואמר לי: 'תאמין לי! לא אני ולא אשתי מורחים גבינה על הלחם כבר שנה שלמה. את הכסף אנחנו חוסכים כדי לשלם לאברך שילמד עם יצחק שלנו, כדי שבשנה הבאה ילמד בישיבה למצטיינים'."

פניתי לבחור ואמרתי לו: "השכן מהדירה הראשונה, המפקח החנוכי, אכל גבינה, וכך גם השכנים האחרים שמנית - כלם אכלו גבינה! רק אבא ואמא שלך לא אכלו גבינה שנה שלמה, וכל זה למען יצחק שלהם... עכשו תגיד לי את האמת: יש עוד אבא כזה?"

יצחק הוציא מכיסו טישו, נגב את עיניו הדומעות, ואמר לי: "אין כמו אבא שלי בעולם".

ואז המשכתי לספר לו: "באותה שנה היה מבצע בתנובה. נראה לי שמבצע כזה לא יחזור עד לימות המשיח... מי שאסף שלשים מכסים של גבינה קטנה, היה מקבל במתנה סכרם ששה-עשר חלקים. אני בעצמי קבלתי שלשה סטים כאלו... דע לך, יצחק, אשת המפקח מדירה אחת קבלה תשעה סטים של סכרמים, גם זו מדירה שתים. אמא שלך ותרה על סכרם, ולא אכלה גבינה, כדי שאתה תהיה תלמיד חכם! כדי שתתקבל לשיבה שאתה לומד בה. תגיד לי עכשו את האמת: ראית עוד אמא כזאת?"

אני מספר לכם רק את האמת: יצחק הוציא עוד טישו מהכיס שלו, נגב את הדמעות ואמר: "אין כמו אמא שלי בעולם!"

זוכה לברך 'ברכות השחר', וגם 'ברכת המזון'. פעם אחת בשבוע אני זוכה לעבד את הקב"ה. טוב לי בחיים..."

אין כמו אבא ואמא בעולם

בתפלת הרבי רבי אלימלך מליזנסק אומרים: "שנראה כל אחד מעלת חברינו ולא חסרונם".

הייתי פעם בהרצאה באחת הישיבות. לא אשכח אותה כל חיי. אמרתי לבחורים שלכל בן אדם יש איזושהי מעלה, אין מישהו שאין לו מעלה, ובקשתי מכל אחד למצא מעלה שהוא רואה באביו. מרב התלהבות אמרתי: "מי שלא מוצא מעלה באבא שלו - שיגש אלי, ואני אעזר לו למצוא". נתתי להם כמה דקות לחשוב, ואחר כך לדבר.

כשסיימתי את ההרצאה ויצאתי החוצה, רץ אחרי בחור בן שש-עשרה, הוריד את הראש למטה, ואמר לי: "כבוד הרב! תעזר לי! אני לא מצליח למצוא..."

אוי לאזנים שכך שומעות. ואז הוא התחיל למנות: "השכן שלנו שגר בדירה הראשונה מפקח חנוכי. לשכן מהדירה השנייה יש סמינר. השכן מדירה שלישייה ר"מ בישיבה, זה שגר בדירה הרביעית מנהל תלמוד תורה, זה שבחמישייה ראש כולל, וזה שגר בדירה ששית ראש ישיבה. לאבא שלי אין שום מעלה. הוא יושב כל היום

זאת תהיה תורת המצרע (יד, ב)

אמרו רבותינו (ויקרא רבה טז, ב): "זאת תהיה תורת המצרע - תורת המוציא שם רע". אנחנו מצווים לראות אחד בשני את הנקודות הטובות, את המעלות שיש בו, ולא חלילה את השלילה. ככל שנתמקד יותר ויותר בראית הטוב - כן נמנע מהחטא החמור של הוצאת שם רע על הזולת.

אין אחד שלא שמע על המקרה הנורא על האשה שלקחה סם המות והכניסה אותו בתוך האכל, וגרמה לבעלה, לילדיה ולנכדיה למות! האשה הזאת קראו לה חוה. היא לקחה אכל, נתנה לבעלה לאכל ממנו, ובגלל זה נגזרה מיתה עליו ועל בניו ונכדיו עד סוף כל הדורות.

אני רוצה לשאל שאלה: מה היה בעל עושה לאשתו אם דבר כזה היה קורה היום? הוא היה מסגל להרג אותה... לכל הפחות היה צועק עליה "רוצחת!" ובמקרה יותר קיצוני היה צועק "מות!" ומזמין חברה קדישא...

ומה עושה אדם הראשון? איך הוא מסתכל על חוה לאחר הפשע הנורא שעשתה? גם לאחר ששמע את גזר הדין שנגזר עליו בעטייה, הוא מתמקד רק בטוב שלה וקורא לה "חוה", כי היא היתה אם כל חי. היא ילדה לי את הילדים!

חז"ל (ערובין יח, ב) אומרים ש"אדם הראשון חסיד היה". הוא הסתכל רק על הטוב וראה רק את המעלה שיש לחוה. משום כך זכה שהקב"ה יעשה לו בגדי חמודות - כתנות עור.

פעם, בערב ראש השנה, הלך המהר"ל דיסקין זצ"ל לבקר אשה מסכנה, משתקת, ששוכבת כל היום במטה ולאחל לה שנה טובה.

כשנכנס לביתה חשכו עיניו: הבית אפל, החדר מלכלך, וריח לא נעים נדף ממנה.

כשראתה האשה את המהר"ל, אמרה לו: "רבי! אני מבקשת שתברך אותי באריכות ימים. אני רוצה לחיות עוד הרבה שנים". ומיד הוסיפה ואמרה: "רבי! אתה סבור שרע לי? שאני מדכאת? כלל וכלל לא! פעם אחת בשבוע מגיעה אשה, רוחצת אותי, מנקה את הבית ומכבסת את המצעים. פעם בשבוע הבית מתמלא אור, ואני

אוצרותיהם של מגידים

אמא, שהכנינה את האכל, לא ידעה שלא ישאר לך אחרי שהאחים הקטנים יאכלו... נשתדל יותר ויותר ללמד זכות על השני, וכך נמנע מהוצאת שם רע עליו. (הגאון רבי מאיר צימרוט שליט"א - דורש טוב החדש ויקרא)

חסרונם. אתה רואה בן אדם שאחר לתפלה? תלמד זכות: הוא הלך לישון מאחר; הילד הקטן שלו בכה בלילה... ילד הגיע הביתה מבית הספר והסיר ריק... במקום להגיב בכעס: 'מה? אני בן מאומן?!' הכבשה השחורה כאן בבית?!... ילמד זכות: אולי

הכל תלוי במשקפים
מי שמרכיב משקפים עם עדשות שחורות – רואה את כל העולם בשחר. מי שיש לו משקפים עם עדשות ורדות – רואה את הכל בורד. אנחנו צריכים להשתדל להרכיב משקפים ורדים ולראות את מעלות חברינו, ולא את

מחוברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

- ווארט יומי • סיפור יומי • הלכה יומית
- אור החיים הק' יומי • פניני אביר יעקב
- זוהר יומי • פניני הדף היומי • זכרון לצדיק

ככה מתחילים את היום!

או לחץ כאן

להצטרפות:

newsletter.mechubarim@gmail.com

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

השבוע במדור:

ספירת העומר במנין וע"י הרב | אשה הסופרת עם בנה הקטן ושכחה יום אחד | שימור מצת אפיקומן לסגולה | אוזני המן שעבר עליהם הפסח... בהפתעה | הכנת ספסלים לברכת המזון במוצ"ש | האם בזמננו צריך להגיד "הדליקו את הנר" | זמן תוספת שבת בדיעבד | השלכת פמוטי שבת לאשפה

הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א
ראב"ד העדה החרדית מח"ס תשובות והנהגות

למצוה דאורייתא שלא בזמנה, ונכון לכיין בסתם שרוצה לקיים מצות ספירת העומר ולא יאמר מצות "עשה".

שוב ראיתי שכבר העירו מזה, והביאו דברי הרמב"ם ממרים פ"ב (ה"ט) שאם בית דין אומרים על בשר עוף בחלב שהוא אסור מדאורייתא עברו בבל תוסף, ומיהו יש לדחות דהיינו דוקא בבית דין של ע"א שבכחם נמסר התורה וכשמפרשים שלא כהוגן שינו עיקר מצוה התורה, אבל יחיד הטועה ומדמה שיש בזה קיום מ"ע ומכוין כן אינו מוכח שעובר בזה בבל תוסף, וכעין זה פירשנו במק"א במה שדן הרשב"א ב"ר"ה טז: בתקנת חז"ל שגזרו לא לתקוע בשבת, דלכאורה יש בזה איסור בל תגרע, ויש שהוכיחו מזה שאם אחד מבטל מ"ע עובר בבל תגרע (ע"ש בטו"א), וביארנו כנ"ל דהתם שאני שחז"ל הם שעוקרים וחשיב בל תגרע כיון שקובעין שאין בזה מצוה.

ומיהו לענין מעשה נראה דהנה "דובר שקרים לא יכון לנגד עיני", ולא מעייל איניש נפשיה לספיקא, וכיון שיכולים לתקן באופן שמועיל ולא להזכיר שיש מצות עשה יש לעשות כן, ועיין בתשובות והנהגות ח"ב (סימן רמ"ז) בשם הגר"ח מברסק זצ"ל שספירת העומר בזה"ז חיוב בפני עצמו ולא כדאורייתא ולכן אין אומרים שהחיינו ע"ש היטב, וכ"ש שאין לומר שעומד לקיים מ"ע וכמש"נ.

סימן רמ"ח.

וטעם המנהג שהרב סופר את העומר ולא הש"ץ נראה בפשיטות מפני שהרב זהיר לא לשכוח את הספירה בשום לילה משא"כ הש"ץ אולי שכח ומתבייש, ועוד נראה שהרב בקי לכיין ולהוציא כל מי ששכח ואינו יכול לברך עוד בברכה, וראוי באמת לכל רב לכיין להוציא מי שרוצה לצאת, ומי שאינו רוצה לצאת אינו מוציא ולכן סופרים אחר כך בברכה.

ובמק"א הערתי בנוסח שאומרים לפני ספירת העומר שמכוין לקיים המ"ע, ולרוב הפוסקים הלא אינו אלא מדרבנן בזה"ז, וכשאומר שרוצה לקיים מ"ע דאורייתא זהו חשש בל תוסף שמכוין

ספירת העומר במנין וע"י הרב

שאלה: ספירת העומר האם צריך להיות במנין דוקא ואם על ידי הרב?

תשובה: מקובל היום שיש מעלה מיוחדת לספור ספירת העומר בציבור, מלבד מה שבכל המצוות ראוי לקיים "ברוב עם הדרת מלך", ולא מצאתי לזה מקור בקדמונים, אבל בזה"ק מבואר סוד ספירת העומר כאשר גדה שצריכה שבע נקיים, ובימי הספירה הזמן ליטהר ולהתקדש עד שיהיו ראויים לקבלת התורה, ובמיוחד בשעת ספירת העומר גופא זהו הזמן המוכשר לכך, ולכן ראוי לספור בציבור שזכות הציבור מסייע לזכות ליטהר בספירת העומר וכמו שאומרים הבקשה בסוף הספירה ליטהר ולהתקדש בקדושה של מעלה.

אמנם אחד שאחר לתפילת מעריב, הגיע בזמן שהציבור סופרים את העומר, נראה שקודם יתפלל מעריב ואח"כ יספור דתדיר ושאינו תדיר תדיר קודם, ולא יקדים לספור לפני מעריב משום הספירה בציבור, שאין בכח הידור זה לדחות דין תדיר דאורייתא, אכן אם חושש שאחרי מעריב ישכח לברך אפשר שמוותר להקדים ולספור עם הציבור, דחשיב שזהו זמנה אצלו שלא ישכח ואינו ראוי לדחות שמה יפסיד המצוה לגמרי. וע"ע מש"כ בזה בחיבורינו תשובות והנהגות ח"ב

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

הגאון רבי אשר וייס שליט"א

בעל מנחת אשר

ראש בית המדרש 'דרכי תורה' ואב בית דין 'דרכי הוראה'

אשה הסופרת עם בנה הקטן ושכחה יום אחד

שאלה: אשה שספרה עם בנה הקטן כדי לחנכו ושוב שכחה לספור, וזוכרה למחרת בלילה האם תמשיך לספור בברכה.

תשובה: זה עידן ועידנים דנתי בשאלה זו וכיוצא בה, כגון מי שענה לחבירו היום כך וכך ימים לעומר ושוב שכח לספור באותו הלילה האם יכול להמשיך ספירתו בברכה מלילה הבאה אחריו, ויסוד הספק האם ספירה זו ללא כונת מצוה מצטרפת לאפשר המשך הספירה או לא, ודבר זה תלוי בדרכי ההבנה שנאמרו בביאור סעיף ד' שבסימן תפ"ט.

דהנה כתב המחבר שם "מי ששואל אותו חבירו בה"ש כמה ימי ספירה בזה הלילה יאמר לו אתמול היה כך וכך שאם יאמר לו היום כך וכך אינו יכול לחזור ולמנות בברכה אבל קודם בה"ש כיון שאין זמן ספירה אין בכך כלום" ונתקשו האחרונים בהבנת הלכה זו דהלא נפסק בשו"ע סי' ס"ד דמצוות צריכות כוונה, וכיון שלא כיון לבו בספירה זו אלא לומר לחבירו כמה ימים בספירה למה ימנע ממנו לחזור ולספור בברכה, ונאמרו בזה כמה דרכים, א' הפמ"ג במש"ז ס"ק ז' נקט דהמחבר מסופק בהלכה זו דמצוות צריכות כוונה ונקט לחומרא לשני הצדדים, לגבי מי שקרא קר"ש ולא כיון לבו פסק דצריך לחזור ולקרוא ולגבי מי שספר בלי כוונה פסק דאינו יכול לברך שמה הלכה דמצוות אצ"כ, וכך משמע גם בשו"ע הרב בסעיף י"ב - י"ד. ב' המשנ"ב בבה"ל סי' ס' דחה דרך זו והוכיח דדעת המחבר דמצוות צריכות כוונה בהחלט ואין בזה ספק וכמבואר בלשון השו"ע שם "א"א שאין מצות צריכות כוונה ו"א שצריכות כוונה לצאת בעשיית אותה מצוה וכן הלכה" אלא דמשום חומרא דברכה לבטלה פסק שאינו יכול לחזור ולספור בברכה, ג' החק יעקב בס"ק ט"ו חידש דאף דבכל מקום מצוות צריכות כוונה ספירת העומר שאני שאינו אלא ספירה בעלמא, וביארתי כונתו במק"א, דגדר מצוה זו אינה בעצם מעשה הספירה ואמירת הדברים כשאר מצוות שבדיבור אלא בתוצאת הדיבור דהיינו שיהיו הימים האלה ספורים ומנויים אצלו, וכיון שמהות המצוה בתוצאה ולא במעשה אין מצוה זו צריכה כוונה (ויסוד זה כבר כתבתי במנחת אשר ויקרא סימן נ"א והארתי לבססו בכמה ראיות ואכמ"ל),

לשיטת המשנ"ב דבאמת ברורה ההלכה דמצע"כ ורק משום חומרא דברכה לבטלה אינו חוזר ומברך אין כאן ס"ס ואינו מברך למחר, וכן לפי מש"כ בשיטת הגר"א אין כאן ס"ס כיון דלא יצא יד"ח בספירה זו ללא כוונה.

ונתבאר דשאלתנו זו תלויה בדרכי ההבנה שבסעיף ד' וכיון דאין הכרעה בין דרכים אלה לכאורה אין ראוי לברך בכגון דא דספק ברכות להקל.

ומ"מ נראה דהמברך לא הפסיד ויש לו על מה לסמוך דהנה נחלקו הפוסקים במי שישכח לספור בלילה וזוכר למחרת בין השמשות וספר בשעה שזוכר ללא ברכה אם ממשיך לספור בברכה למחר, דעת שו"ת בית שלמה א"ח סי' ק"ב והשוואל ומשיב מהדה"ד ח"ג סי' קכ"ז דיברך משום דהוי ס"ס, ספק אם הלכה כבה"ג בדילג יום א' וספק אם דילג שהרי השלים ביה"ש, אך דעת הברכי יוסף סי' תפ"ט ס"ק י"ז וכך הביא בשעה"ת מבית דוד דלא יברך ונימוקם עמם דאין הספק השני ספק גמור דאף אם ספר בודאי יום נחלקו הראשונים אם יוצא יד"ח הספירה ביום, וזה שספר בביה"ש שהוא רק ספק יום הרי שאין ספק זה ספק השקול ואינו מצטרף לס"ס להקל בו, הרי לן שנחלקו האחרונים בספה"ע בס"ס שאינו גמור אם מברכים בו, ויש לדון כך גם בנ"ד דספק א' אינו ספק גמור לפי מה שנחלקו האחרונים הנ"ל.

אך באמת חזינן בדברי האחרונים שנטו לצרף אפילו צירוף קלוש לאפשר המשך הספירה בברכה דבאמת נחלקו רוב הראשונים על שיטת הבה"ג כמבואר בתוס' שם במנחות וברא"ש ובר"ן סוף מסכת פסחים, אלא דמ"מ חששו לשיטת הבה"ג משום רוב תוקפו וגבורתו ומשום דספק ברכות להקל, אך כשיש עוד צירוף לצד החיוב שוב מותר לברך, ועיין חידוש עצום שכתב השואל ומשיב מהדה"ד ח"ג סי' קכ"ז דרק בשכח ודילג לגמרי לא הוי תמימות אבל אם טעה בספירתו הוי בכלל תמימות כיון דגם בספירה בטעות יש זכר למקדש, וזו סברא פלאית, וע"ע בשו"ת טוב טעם ודעת מהדה"א סי' קע"ג שחידש דאם טעה וספר ה' במקום ד' יצא יד"ח משום דיש בכלל מאתיים מנה משא"כ ג' במקום ד', וגם סברא זו תמוהה מאוד, אך נראה דגדולים אלה נטו להקל שיברך כשיש אף טעמא קלישתא כיון דרוב הראשונים חולקים על הבה"ג בכל עיקר דינו.

ומשום כך נראה לעג"ד דהמברך לא הפסיד אף

ד' בבהג"א כתב על דברי המחבר דאם יאמר לחבירו כו"כ ימים לעומר שוב אינו יכול לחזור ולספור בברכה דהיינו למ"ד מצוות אין צריכות כוונה, ולכאורה תמוה דכיון דקי"ל דמצע"כ מה לן במה שאינו יכול לברך למ"ד מצע"כ, ולעג"ד אין נראה דכונתו כשיטת הפמ"ג דמספק"ל אם מצע"כ או לא, אלא כמ"ש הבה"ל דדעת הפר"ח והגר"א דבאמת אם אמר לחבירו כך וכך ימים היום בספירה יכול הוא לחזור ולברך כיון דקי"ל מצע"כ אלא דלכתחלה ראוי יותר לענות אתמול היה כו"כ כדי שיוכל לברך אף למ"ד מצע"כ, ואפשר דזה גם כונת השו"ע הרב ע"ש, ודו"ק בזה כי קצתי והענינים מחודשים.

והנה ידוע דאף דקי"ל דאם דילג יום א' שוב אינו סופר בברכה אין זה אלא משום דחוששין לשיטת הבה"ג דכל ימי הספירה תלויים זה בזה משום גדר תמימות ואף שרוב הראשונים דחו שיטתו עיין תוס' במנחות ס"ו ע"א ובדברי הראשונים בסוף מס' פסחים, מ"מ כיון דספק ברכות להקל נפסק שלא יספור בברכה כשדילג על יום א', וכיון דמשום ספק אינו מברך, חידשו הפוסקים דכשיש עוד ספק לצד החיוב שפיר מברך דבספק ספיקא לחומרא מברך שפיר, ומשום כך פסק השו"ע בסעיף ח' דאם מסופק אם שכח ממשיך לספור בברכה דהוי ס"ס לחומרא. וע"ע במשנה ברורה סק"ג ובשער הציון שם ס"ק מ"ה.

ולפי"ז נחזי אנן, לשיטת הפמ"ג דספק אם מצע"כ או לא, יש לצרף ספק זה לס"ס, דאף אם שכח לגמרי יום א' הוי ספק, וכיון שספר ללא כוונה ולא דילג לגמרי הוי ס"ס ונמצא שיוכל לברך למחרת, וק"ו הדברים דלשיטת החק"י דבספה"ע מצע"כ בודאי יכול לברך למחרת שהרי יצא יד"ח בספירה זו בודאות אף שלא כיון לבו, אבל

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

תמימות הן ורק המשך ספירתו לאחר ששכח אינה תמימות כיון שיש בספירה זו מגרעת של יום אחד, נראה יותר דכל מ"ט ימי הספירה מקשה אחת הן וכשאין הן תמימות לא קיים מצוה זו וכ"כ החידא בספר עבודת הקודש דגם ימי הספירה דלמפרע בטלים, ומשום כך נראה דאם אשה יודעת שלפי הרגלה ודפוסי חייה סביר שתשכח ולא תשלים ספירתה ראוי שלא תתחיל לספור בברכה מתחלה, וז"ב לענ"ד.

או לוח אחר שיש בו פירוט של ספירת כל יום ויום, מ"מ שכיח מאד שנשים אינן משלימות את הספירה כיון שאינן רגילות בתפלת ערבית, וכאשר יודעות מראש שמסתמא לא ישלימו את ימי הספירה אין ראוי כלל שיתחילו בספירה דלשיטת הבה"ג דכל ימי הספירה תלויים זב"ז משום תמימות, לכאורה גם הברכות שאמר עד ששכח הם למפרע ברכות לבטלה, ואף שיש מקום בסברא לומר דמה שספר עד יום השכחה

שנראה יותר דראוי להמנע מלברך בזה, ובפרט אשה שפטורה ממצוה זו וכל ברכתה רק כמי שאינה מצוה ועושה.

ולא אכחד דלענ"ד אין ראוי לרוב הנשים לברך על ספירת העומר, דהלא כבר כתב המשנ"ב בס"ק ג' בשם ספר שלחן שלמה דנשים לא יברכו משום דשכיח שיטעו ויברכו ברכה לבטלה, ואף שטעם זה לא שייך בזמנינו כ"כ, דיש לכל אדם לוח כיס

הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א אב"ד ק"ק באר ישראל

להצטברות סחורה רבה להוזלת המשלוחים. לכבוד פורים רצה היצואן להפתיע את לקוחותיו הישראלים, הוא מצא מארזים קטנים שבהם 'אוזני המן' שיוצרו בסין בכמות גדולה בהשגחת אחת הכשרויות המהודרות, רכש כמה מאות מארזים וצינף אחד לכל משלוח שיצא לישראל בשבועות שלפני פורים.

מתוך הרגל כמעט זרקנו את ההפתעה כחמץ שעבר עליו הפסח. אך בתי הקטנה רצתה לאכול את ההפתעה וברצוני לברר האם ישנה בעיית כשרות של 'חמץ שעבר עליו הפסח' בעוגיות 'אוזני המן' אלו? הרי לא שילמנו עליהן כלל, ואולי נחשב הדבר שהם נשארו ברשות הגוי עד לקבלת החבילה?

תשובה: דין העוגיות כחמץ שהיה ברשות ישראל בפסח, ותלוי אם חברת הדואר מכרה את החמץ שברשותה לגוי.

במקרה שהחבילה הגיעה לדואר בארץ ישראל רק אחר הפסח, הרי החמץ היה עדיין של הגוי, ומותר לאכלו לאחר הפסח. אולם כפי שצויין בשאלה הגיע החמץ לדואר בארץ ישראל כבר לפני הפסח, ומאחר שלחברת הדואר היהודית יש אחריות כלפי הנמען על תכולת החבילה, הרי זה חמץ ברשות ישראל. ולכן אם בוצעה מכירת חמץ כדין בידי חברת הדואר מותר לאכול את העוגיות, ואם לא ידוע שהחמץ נמכר לגוי, אסורות העוגיות באכילה.

מקורות לעיין והרחבה: ראו שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק א סימן קמו אודות חבילות חמץ שנשלחות בדואר.

אוכלין. ומה שהצריכו לנהוג כבוד אף בפירוטים היינו שלא לבזותם, ובאופן של שימור נראה שאין בכך בזיון ואין חשש.

מקורות לעיין והרחבה: באר היטב סימן תעז ס"ק ד. שערי תשובה שם בשם קיצור של"ה. שפת אמת פסח תרנ"ב. וראה פסקי תשובות שם. לעניין פחות מכזית, ראה פרי מגדים סימן רצ"ו א"א ס"ק ג. וראה בשולחן ערוך סימן קעא סעיף א.

אוזני המן שעבר עליהם הפסח... בהפתעה

שאלה: השנה נערכנו למתנות האפיקומן מבעוד מועד כפשוטו. נודע לאחותי כי ניתן לבצע הזמנה גדולה של משחקי ילדים מחול במחירים נמוכים משמעותית מהמחיר המקובל בארץ ישראל. אך הזהירו אותנו מראש שזמן המשלוח יכול להתארך לכדי חודש ואף יותר. אחותי אשה מסודרת ולכן הדבר לא היווה בעיה, שכן כבר בראש חודש אדר התקשרנו והזמנו הזמנה גדולה של משחקים שאותם תכננו להעניק לילדינו לאחר חג הפסח. ואכן, ביום ראשון שלאחר שבת אסרו-הג, צעדתי לסניף הדואר המקומי לבקש את החבילה שהגיעה רשומה על שמי בערב החג.

בתוך החבילה, שנפתחה בביתנו, ציפתה לנו הפתעה מוזרה. מסתבר שהיצואן הגוי מכין ושולח את ההזמנה מיד כשהיא מתקבלת בחנותו, וכל העיכוב מתרחש בחברות השילוח שמחכות

שימור מצת אפיקומן לסגולה

שאלה: נהגנו לשמור חתיכת מצה שנותרת מהאפיקומן כסגולה. אך לפעמים התפתח 'עש' בשקית שבה אוחסנו המצות.

במוצאי חג הפסח השנה עלה רעיון לשמר את המצה בטבילתה בתוך 'לק', חומר שקוף, שימנע ממנה להתקלקל, וכך נוכל גם להניח אותה בצורה מכובדת בין כלי הגוי במדף מיוחד.

חששתי שאולי הדבר כרוך בבל תשחית (אם לא בבזיון אוכלין), אך גם כך לא אוכלים את המצה הנשמרת לסגולה. האם ישנה בעיה הלכתית לעשות זאת?

תשובה: נהגו ישראל קדושים להצניע חתיכת מצה מהאפיקומן בבית כסגולה לשמירה מגולנים ומשריפות. סגולה זו מובאת גם בספרי הפוסקים.

מאחר שהמצה עומדת לשמירה ולא למאכל, אין מניעה לעשות בה פעולות שימור אף כאלו שימנעו את אכילתה [ולא מצאנו מפקקים לומר שאם אינה ראויה לאכילה שוב אין בה את הסגולה של שיירי מצוה], ומכל מקום יש להזהר שלא להניחה בדרך בזיון משום בזיון אוכלין. ולכן יש שכתבו להיזהר שלא לתלותה כשם שאין תולים לחם, ויש שכתבו שדווקא כשתולים בסל הוא קשה לעניות אך כשתולים באופן אחר לשמירה אין חשש.

הדברים אמורים גם בחתיכת מצה בשיעור של 'כזית'. בפחות משיעור זה הדבר קל אף יותר, שהרי דעת הפוסקים לגבי שיירי מאכל בפחות מכזית, שמוותר להשליכם ואין בהם חשש הפסד

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

הגאון רבי בן ציון הכהן קוק שליט"א
ראש בית הוראה הכללי ירושלים
גאב"ד מרכז פתח תקוה

זמן תוספת שבת בדיעבד

שאלה: מלמד בישיבה לבעלי תשובה ואינו רוצה להחמיר עליהם בתחילת דרכם, מתי יש להורות להם לקבל שבת.

תשובה: עשר דקות קודם השקיעה. חמש דקות משום חשש שאיננו יודעים לכוון את השקיעה בזמנה המדויק, ועוד חמש דקות משום תוספת שבת.

השלכת פמוטי שבת לאשפה

שאלה: האם מותר להשליך פמוטים להדלקת נרות שבת לאשפה, שמא יש לנהוג בהם מנהג קדושה.

תשובה: מן הדין מותר להשליכם כיון שאין בהם קדושה, אלא רק 'תשמישי מצוה'. אמנם שמעתי מרבינו ש"הר"ג לא נותן להשליכם לאשפה" והוא כעין שכתב הרמ"א (אורח חיים כא, א) לגבי חוטי ציצית שבלו, שמן הדין מותר להשליכם לאשפה "ויש אומרים שאף לאחר שנפסקו אין לנהוג בהם מנהג בזיון לזרקן במקום מגונה, אלא שאינם צריכים גניזה".

לפי זה יש להשתדל להשליך בתוך שקית בפני עצמה ולא ישירות לאשפה אף את מחזיקי הנרות החד-פעמיים העשויים מפה, וכן את מותר הפתילות, למרות שהם חד-פעמיים כפי שאת ארבעת המינים והסוכה מבואר במשנה ברורה (תרסד, כח) שלא להשליכם בדרך בזיון. אמנם מנורת החשמל שמדליק בה נרות שבת, לא גידון כתשמיש מצוה מפני שלא התייחדה לשימושי מצווה ומשתמשים בה אף לצרכי חול.

האם בזמננו צריך להגיד "הדליקו את הנר"

שאלה: "צריך כל איש להשיג בביתו שלא יבואו לידי חלול שבת כדאי' במתניתין ג' דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו כו' הדליקו את הנר ולכן מהראוי להתפלל מנחה גדולה, כדי שיהיה פנוי ושלא ילך לביהכ"נ עד שידליקו כל הנרות כי הנשים דעתן קלות" (זכור תורת משה ד). האם הלכה זו נוהגת גם בימינו?

תשובה: לפי מה כתב באשל אברהם בוטשאטש (רס, ב) כתב דמי שיודע באשתו שהיא זריזה בזה ולעולם מדליקה נרות בזמנו, אין צריך להזהר לומר הדליקו את הנר, ממילא נשים דידן שאינן נכשלות בזה אין צריך להקפיד. ויותר מכך אמר רבינו: דין זה אינו נוהג בימינו כשזמני היום והשבת ידועים לכל ומתפרסמים בלוח השנה.

הכנת ספסלים לברכת המזון במוצ"ש

שאלה: בבית המדרש אצלנו, הבחורים עומדים בסעודה שלישיית סביב שולחן האדמו"ר. היות והרבי מקפיד שכולם יישבו בברכת המזון, הגבאים מסדרים ספסלים לבחורים קודם הסעודה. טענתי שזה 'מכין משבת לחול', שהרי מברכים אחר צאת הכוכבים ובטוח שלא יישבו לפני. עם מי הצדק?

תשובה: מותר. הצדק עם הגבאים. בשמירת שבת כהלכתה (כח, עט ובהערה קסה) כתב כדבריו שאסור להכין בשבת וביו"ט לפני השקיעה עבור בין השמשות, וכל שכן שלא לצורך הלילה אע"פ שעדיין ממשיך בסעודת שבת, אך כנראה בשעה שכתב דבריו עדיין לא יצא לאור המנחת שלמה שכתב (ב לה, י) להדיא להתיר "מותר להניח כלים מיוחדים למים אחרונים על השולחן בסעודה שלישיית אף שמברכים לאחר זמן. דהרי מכינים קומפלט ביום אף שיודע ודאי שזה עומד להיאכל בלילה. וגם קולפים ובוררים אוכל מתוך פסולת בשבת כדי לאכול בלילה. וע"כ דהואיל וקעביד רק הכנה דרבנן שפיר מותר משבת לתוספת שבת שמברך ואומר ביום השבת הגדול הזה".

ושונוה איסור הכנה משבת לחול שאין זו מלאכה האסורה בעצם אלא עניינו זלזול בשבת, שטורה ומכין משבת לחול, ולכן כל עוד אדם אוכל סעודת שבת ואצלו עדיין שבת, אין כאן זלזול. ואפילו כבר ודאי לילה מותר, והטעם כיון שעדיין נקרא שם שבת עליו וכפי שמזכיר ברצ"ה בברהמ"ז "ביום השבת הגדול והקדוש הזה".

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

מסכת סוטה דף כה-לא

כשם שהמים בודקין אותה כך בודקין אותו. בתוס' (ד"ה כשם) כתבו בשם הירושלמי, 'המאורים', אמר רבי תנחומא, מניין המאורים נגד רמ"ח אברים שיש בה, ונגד רמ"ח אברים שיש בו, כשם שהמים בודקין אותה.

בהגהות בן אריה (ד"ה רמ"ח) העיר ממה שאמרו בבכורות (מה). שלאשה יש רנ"ב איברים, וכתב ליישב שכיון שאין מטמאים באהל אלא רמ"ח איברים לכן נחשבים רק אלו, וכיוצא בזה כתב החיד"א בדבש לפי (מערכת ס אות א) ליישב את דברי התוס' בסוגיין, שעיקר איברי האשה הם רמ"ח.

והנה בשו"ע (או"ח סי' ס"ג) כתב המחבר, בקריאת שמע יש רמ"ה תיבות וכדי להשלים רמ"ח כנגד איבריו של אדם, מסיים שליח צבור ה' אלהיכם אמת, וחוזר ואומר בקול רם ה' אלהיכם אמת. וברמ"א כתב שיש שכתבו שכל הקורא קריאת שמע ביחיד יאמר 'אל מלך נאמן' שמע וגו', כי ג' תיבות אלו משלימין המנין של רמ"ח, וכן נוהגין, אולם כשקורא עם הצבור לא יאמר אמ"נ.

והנה ר' יהודה בן יקר רבו של הרמב"ן (פירוש התפילות והברכות ח"א), דן כיצד מושלם מנין התיבות אצל הנשים שיש להן רנ"ב אברים, וכתב שאחת עשרה שמות הנזכרים בקריאת שמע יחשבו כעשרים ושתיים תיבות, היות וכל אחת מהן כוללת את שם הו"ה שהיא הצורה שבה המילה כתובה, וגם את שם אדנות שהוא הצורה שבה נהגית, אם כן יש להוסיף על רל"ט התיבות הקיימות עוד אחת עשרה, ובסך הכל אנו מגיעים למאתיים חמישים תיבות, רמ"ח כנגד רמ"ח איברי הזכר, ונתנו עוד שני תיבות כנגד ב' צירים שיש באשה, ואף על פי שיש לה עוד שתי דלתות אין צריך כנגדם משום שהוא דבר פשוט שהרי אין צירים ללא דלתות.

ובשו"ת מנחת אלעזר (ח"ב סי' כח) כתב שאין מדובר במניין אבריו של אדם, אלא באיברי הזעיר אנפין.

בשו"ת שיח יצחק (סי' כט) כתב, תרתי בלבי שאשה לא תאמר ג' תיבות אלו [אל מלך נאמן], מאחר שלאשה יש אברים יתרים, ומאחר שלפי שיטת הרמ"ה שבטור (שם), אין להפסיק באל מלך נאמן לק"ש, אין לאשה לומר אמ"נ.

אמנם כתב, שמסתמת לשון רמ"א כל יחיד, משמע שאין לחלק, ואף אשה תאמר.

וברוקח (סי' רל"ה) כתב שאסתר אמרה מזמור כ"ב שבתהלים על אילת השחר, לפי שיש בו רמ"ח תיבות על שם אסתר כל עצמותי, עיי"ש. ואפשר כיון שהעיקר גם באשה רמ"ח אבריה, כנראה ברמב"ם, וגם כשיש אשה חולנית ח"ו ואמרים במי שבירך לרמ"ח אבריה, אפשר שגם

אין זה פשיטא כלל, אלא וודאי יש להוכיח מכך שאף בזמן יש איסור יחוד, וממילא מובן שדבר פשוט הוא שגם קנינו יש בו.

אמנם בפירוש עמודי ירושלים ביאר באופן שונה את ספק הירושלמי, ולפירושו אין להוכיח מהירושלמי לנידון זה.

עוד כתבו, שאין להוכיח מדברי הגמ' לגבי שחוף, היות ויש הסוברים שהשחוף מתקשה.

בשו"ת אגרות משה (אבהע"ז ח"ד סי' סה אות י) כתב, שבזמן וחלש שנתבטלו כל כחותיו ולא שייך לבא לידי קישוי היה שייך להתיר אם היה זה ברור, אבל לא אפשר לידע זה בודאי בזקנים וחלשים שנחמטה התאוה והרצון ואיכא מציאיות דיתעורר אצלם תאוותם פתאום. ואסור ביחוד, ואולי גם הזית רענן איירי בזמן וחלש כזה. אבל בזמן וחלש שהוא חולה ושוכב במטה וידוע שלא יכול להתקשות ולבעול ע"פ רופאים מצד מחלתו מסתבר שליכא איסור יחוד, אבל פנויה טהורה שאיסור יחוד עמה מדרבנן, מותרת להתייחד עם זקן חלש שאינו יכול להתקשות לפי הרגשתו בעצמו ופירוש מאשתו בשביל זה, שדבר רחוק הוא שיתקשה.

וע"ע בס' פרי האדמה (ח"ג לו טור ד) שהאריך בנידון מי שאין לו גבורת אנשים וחיבק ונישק ערוה אם יש לב"ד להענישו. ובס' רוח חיים (אבהע"ז סי' קטו סק"ג), בלהורות נתן (ח"ו סי' קיג) ובאוצר הפוסקים (אבהע"ז סי' כב סק"ב) האריכו בנידון זה אם זקן ושאינו לו גבורת אנשים אסורים ביחוד.

האם אשה אומרת 'אל מלך נאמן'

בגמ': כשם שהמים בודקין אותה כך בודקין אותו. (סוטה כו, ב).

מכירת חמץ ע"י בית דין

בגמ': ואלו שב"ד מקנין להן מי שנתחרש בעלה או נשתתה או שהיה חבוש בבית האסורין (סוטה כה, א).

בשו"ת באר יצחק (או"ח סי' א) נשאל על אדם שלא היה בביתו בערב פסח, והיה במקום שלא היה יכול למכור שם חמץ, והבי"ד הממונים בעסק מכירת חמץ השתדלו לטובתו ומכרו כל חמצו בתורת זיכוי דזכין שלא בפניו, האם חלה המכירה או לא.

בתשובתו דן הבאר יצחק במחלוקת הפוסקים אם אומרים 'זכין מאדם' כלומר, אם אפשר לזכות חפץ מאדם כשיש לו תועלת בכך, כגון להפריש עבורו תרומות שבכך אין מזכה לו אלא לוקח ממנו אך יש לו תועלת בכך, וכתב להוכיח ממה שאמרו בסוגיין שהבית דין מקנין למי שהלך למדינת הים, מפני שדעת האדם מסכמת למעשה בית דין ועל אף שאין הוא חייב לגרשה מכל מקום מעשה בית דין שריר וקיים, וא"כ כ"ש בנוגע למכירת חמץ שאין זה מצווה בעלמא אלא חוב גמור, וממילא וודאי שנוח לו לאדם שבית דין יעשו זאת עבורו, ומכירתו מכירה. ובשו"ת אמרי יוסף (ח"ב סי' כג) ציין בזה לדברי המגן אברהם (סי' תלו ס"ק יא) שכתב במפורש שגם אחר יכול למכור חמצו של אחר מפני שהוא כמשיב אבידה. וע"ע בדברי מלכיאל (ח"ד סי' יח).

דין איסור יחוד בזמן

בגמרא: ושאינו איש למעוטי מאי אילימא למעוטי שחוף והאמר שמואל שחוף מקנין על ידו וכו' (סוטה כו, ב).

בשו"ת זית רענן (ה"א אבהע"ז סי' א) נשאל אם זקן אשר כבר נתבטלו כל כוחותיו מותר ביחוד. בתשובתו כתב להוכיח ממה שתלו בירושלמי (פ"א ה"א) דין קנינו של הבעל משני בני אדם, בדין קנינו מאביה ומבנה, וביאר הפני משה (שם) שדינם תלוי זה בזה היות ושורש ספק הירושלמי הוא בגדר 'קנינו' אם דינו תלוי בגדרי איסור יחוד, ולכן כל שקינא לה משני בני אדם או מאביה ומבנה שבהם אין איסור יחוד, אין זה נחשב לקנינו. או שמא אין דין קנינו תלוי בגדרי איסור יחוד, ולכן אף כשקינא לה משני בני אדם או מאביה ומבנה שבהם אין איסור יחוד, מ"מ הרי זה נחשב לקנינו.

והנה אם נאמר שבזמן אין איסור יחוד כיון שאינו ראוי להוליד, אם כן גם בזמן ראוי להסתפק אם קנינו מזמן נחשב לקנינו, ומדוע בסוגיין נקטה הגמ' שדבר פשוט הוא שאם קינא לה הבעל משחוף [שאינו לו כח גברא], הרי זה קנינו, עד שהקשו על דין זה 'פשיטא', ולדברי הירושלמי

מוזרות בלבנה. (סוטה לא, א).

במשנה. מי שקינא לאשתו ונסתרה, אפילו שמע מעוף הפורח - יוציא ויתן כתובה, דברי רבי אליעזר. רבי יהושע אומר: עד שישאו ויתנו בה מוזרות בלבנה.

ברמב"ם (סוטה פ"א ה"ח), ובש"ע (אבהע"ז ס' קעח ס"א) נפסק שאם שמע העם מרגנין אחריה אחר הקינוי והסתירה עד ששמע מהנשים הטוות לאור הלבנה נושאות ונותנות בה שזינתה עם האיש שקינא לה עליו הרי זה אסור לקיימה, ויוציא ויתן כתובה.

והנה הרמב"ם בפירושו המשנה פירש שעוף הפורח היינו 'שהרגיש מצפצוף העוף שהיא נבעלה'. בספר תפארת ציון (ד"ה מי שקינא) ביאר שהיינו כמבואר בגיטין (מה). הוא גברא דהוה ידע בלישנא דציפורי, אתא עורבא וקא קרי ליה, אמר ליה, מאי קאמר, אמר ליה, עיליש ברח עיליש ברה. והביא שבקהלת רבה (פרשה י) אמרו, כי עוף השמים ר' ירמיה בן אלעזר אומר זה הוא העורב חכמת שיאריו. וביאר שם שהיינו שמבינים מצפצופם על דברים נעלמים.

מהלך נוסף כתב התפארת ציון, ישנו עוף שנקרא שמלמדים אותה לדבר והיא חוזרת לדבר מה שתשמע מהאדם, ואותה העוף היא בכלוב שהשרים שוחקים בה, ומאותה העוף אין חידוש כל כך מה שצריך להוציאה, שהרי כל דבריה הוא מה ששמעה מאנשים לכן אמר התנא מעוף הפורח, הגם שאין דרכה לשמוע מאנשים אעפ"כ אם הבין מצפצופה שנסתרה יוציא ויתן כתובה.

כיוצא בזה כבר כתב הרש"ש שעוף הפורח היינו עוף שמלמדים אותו לדבר ופעמים שמגלה מה ששמע וראה. אולם בשערי תורה (ח"ב ס' סה) פירש שעוף הפורח היינו מלשון ארחי פרחי, כלומר אורחים הפורחים ועוברים לדרכם שאינם משתנים במקום שהתארחו כלל אלא הולכים מיד לעיר אחרת, וכמו שכתבו במשלי (כז) כציפור נודדת מקנה כן איש נודד, ונחלקו ר"א ור"י כשישמע מאיש כזה אם שוב אינו משקה אותה ואף שאיש כזה אין דבריו עושים פרסום גדול שהרי מיד הולך מהעיר, או שמא יכול להשקותה.

ובדברי חכמים וחידותם (שם הערה א) כתב שאפשר לפרש שלדעת ר"א גם אם שמע ממלאך או מאלוהי הנביא יוציא ויתן כתובה, וכמו שאמרו לגבי מלאך (ברכות ד) מועף ביעף, ובמדרש רבה (נשא פ"ט) על הפסוק ועבר עליו רוח קנאה, אמרו כמ"ד כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר, ובתרגום אמרו דא רזיאל מלאכא מכריז וכו' ואלוהו כהנא רבא אזיל ופרח באור שמיא כנשרא מדי גפין ומחוי מילין דמתעבדן בטמירתא, משא"כ לר' יהושע אין משגיחין בזה.

שולם (מהר"ם מקאסוב), שהמנהג לשתות לחיים ולברך לישועה ורפואה, יש לו יסוד בסוגיין, שהרי אמרו כשם שהמים בודקים אותה כך בודקין אותו, נמצא היא שותה והמים מפסידים אותו אם קלקל, הרי ששתיה של אחד יכולה לפעול עבור השני, אם כך כל שכן במידה טובה שהיא מרובה, שאם אחד שותה יכול להשפיע בכך על אחר לישועה ורפואה. כיוצא בזה הביא גם בספר ברכה לחיים (עמוד ל) בשם השר שלום מבעלזא.

טעם מנהג אמירת לחיים הובא כבר בתיקוני זהר (תיקון כד דף סט). שמנהג ישראל תורה שבעת שתיית יין מברך אחד את חברו לחיים והלה משיב לו לחיים טובים ולשלום, והוא כדי לתקן החטא של אדם הראשון שהביא מיתה לעולם על ידי שתיית היין, ולכן בעת שתיית יין כדת של תורה מברכין שכעת תהיה שותיה זו לחיים טובים ולשלום.

ובב"ח (או"ח ס' קעד) כתב בשם הגהות מהרש"ל שלפי שבשעה שהיו דנין דיני נפשות היו משקין אותן יין על דרך מה שנאמר (משלי לא ו) 'תנו שכר לאובד ויין למרי נפש', וכן היו משקין האבלים יין כדאמרינן בעירובין (סה). לא גברא יין אלא לנחם בו אבלים לכך אנו אומרים שיהא לו לחיים ולא למוות, ועל זה הדרך כתב בשם מהר"ם מ"ץ, שמשום שהיין הביא קללה לעולם בימי נח, על כן אומרים לחיים, ולא יזיק.

ועיין בזה בסגולות ישראל (מערכת י אות א) ובטעמי המנהגים (עמוד תצו) ובהקדמה לספר תעלומות החכמה.

שמע מפאפאגיא, מטיאריין, או מתוכי שאשתו נסתרה

במשנה: מי שקינא לאשתו ונסתרה, אפילו שמע מעוף הפורח - יוציא ויתן כתובה, דברי רבי אליעזר. רבי יהושע אומר: עד שישאו ויתנו בה

לאשה טוב להשלים רמ"ח תיבות, וצ"ע בזה. וע"ע בשו"ת מחזה אליהו (ס' יז).

עוד דנו הפוסקים בנידון נוסח המי שברך לאשה, אם אומרים רמ"ח אבריה וש"ס גידיה או לכל אבריה ולכל גידיה, עיין בשער הכולל (ברכת המלך אות ד), ברבבות אפרים (ח"ג ס' ר).

הנחת עפר מא"י על מת בחו"ל

בגמ': מי יגלה עפר מבין עינך (סוטה כז, ב). כתב הרמ"א (יו"ד ס' שסג ס"א) יש נוהגין לתת מעפר א"י בקבר, ויש למנהג זה על מה שיסמוכו. בטעם המנהג כתב החיד"א (שו"ת יוסף אומץ ס' ס) שהוא על פי הכתוב (דברים לב, מג) 'וכפר אדמתו עמו' שעפר א"י יועיל לכפרה, ומנהג ישראל תורה היא.

והנה כתב בספר אור החמה בשם מהר"ז שצריך הבן לשים עפר בעיני אביו בעת קבורתו, וכנראה מדברי הוזהר הק' (ויחי דף רכ).

ובמדרש תלפיות (ענף א"י) כתב, עוד שמעתי אם ישימו על עיני המת ועל טבורו ועל מילתו מעפר של א"י נחשב כאילו הוא קבור ממש בא"י, ומקורו בהגהת מיימוני (מלכים פ"ה ה"א).

כיוצא בזה כתב גם במעבר יבק (שפת אמת פכ"ז), ובכרם שלמה (ס' שסג) כתב שבשעה שמניחים את העפר על המת, יש לומר 'וכפר אדמתו עמו, ונאמר כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחונגו'.

ובילקוט מעם לועז (בראשית סוף פרק מז) כתב בשם הדרכי משה (יו"ד ס' שסה) שטוב ליקח קצת מעפר א"י ולשימו בעיני המת או בקברו אם בחוץ לארץ.

בספר ילקוט אברהם (ויוסף אברהם אות כו, דף קפג). הביא ממה שאמרו בסוגיין 'מי יגלה עפר מבין עינך' סמך למנהג הנחת עפר א"י, במת בחו"ל, ואף שקבורתו של ריב"ז היה בא"י. וכ"כ בהון עשיר'.

ועיין בשדי חמד (אסיפ"ד מערכת אבילות אות קסז) שדן בעניין פתיחת קבר כדי לשים על המת מעפר א"י שהכין עבור עצמו, ובשו"ת מנחת אלעזר (ח"ב ס' מז) בנידון נכרי שמבקש מישראל לקנות ממנו מעפר א"י כדי שיניחו עליו לאחר מותו, וע"ע בסגולות ישראל (מערכת א אות עג).

עניין אמירת לחיים

בגמ': בזמן שהאיש מנוקה מעון המים בודקין את אשתו (סוטה כח, א). בספר אלפא ביתא, כתב בשם בעל האהבת

הרה"ק רבי משה מקאברין זי"ע כ"ט ניסן תרי"ח

חתנו של חסיד סלונים, והביה"ל היה לו חדר בדירה של חותנו, ושם היה לומד, ועשה תנאי עם חותנו, שאף פעם לא יפריע לו בלימוד.

והנה יום אחד הגיע לבית חותנו, הגאון הצדיק ר' משה מקוברין זצ"ל, וחותרו של הביה"ל רצה שהרה"צ מקוברין יראה את חתנו הבית הלוי, אבל הבית הלוי היה בחדרו, והרי הוא עשה תנאי עמו שלא יפריע לו בלימודו, וכך עבר יום שלם.

למחרת הרגיש חותנו שהבית הלוי יצא לרגע מחדרו, מיהר חותנו, והכניס המוזדות של הרה"צ מקוברין לתוך חדרו של הבית הלוי...

כשהגיע זמן הנסיעה של הרה"צ מקוברין, שאל איפה חפציו, ואמר לו החותן שם בחדר, שהרי עשה תנאי שהוא לא יפריע, אבל לא התנה שאחרים לא יפריעו לו.

הלך הרה"צ מקוברין ודפק בדלת, פתחו הביה"ל ושאלו, מה אתה רוצה, אמר לו הרה"צ מקוברין זצ"ל, החפצים שלי כאן.

והנה הבית הלוי היה יושב ולומד שו"ע אור"ח, ולמד הסימנים המאוחרים מתחילת השו"ע, שאלו הרה"צ מקוברין, ומה עם סימן הראשון בשו"ע אור"ח, האם אתה מקיים זה, אמר לו הבית הלוי, שחמש עשרה פעמים ביום הוא עובד על זה הענין של 'שויתי ה' לנגדי תמיד', כמבואר בשו"ע סי' א', רק שהוא מצטער על דבר אחד, דבשו"ע שם איתא 'כשישים האדם אל לבו וכו' מיד יגיע אליו היראה, ואצלו זה לוקח זמן עד שמיגיעה היראה וההכנעה, כן אמר לו הבית הלוי.

א"ל הרה"צ מקוברין, שיש לדייק שכתוב "כשישים אל לבו", ומה שלוקח לו זמן הוא משום שהוא חושב במוח, והיראה הוא בלב, ולוקח זמן להגיע מן המוח להלב.

עובדות והנהגות לבית בריסק (ח"א עמ' קז)

מביא לפעמים חסידים לרבותיהם, ופעם הבאתי קבוצת חסידים אל הרה"ק רבי משה מקאברין זי"ע, ושאלתי מהם שיחזרו בפני על מאמר בשם רבם, אמרו לי בשמו, 'שאישי יהודי צריך ליהודי שלא יעבור עליו יום מבלי לגמול חסד ליהודי - מאז קבלתי על עצמי לעשות חסד בכל יום ויום, ועכשיו כבר פנה יום וראיתי שעדיין לא גמלתי שום חסד עם אף אחד, לכן הפצתי בכס כ"כ שתעלו למרכבתי, נענה לו רבי משה: 'עכשיו עשית החסד האמיתי של היום...' - כלומר, בזה שגילה לו מאמר יקר מהרה"ק מקאברין זי"ע עשה עמו חסד הרבה יותר ממה שהסיעו במרכבתו. באר הגן - פר' וירא

לוקח זמן להגיע מן המוח להלב

חסידים מספרים, הנה הבית הלוי זצ"ל היה

הרה"ק רבי משה מקאברין זי"ע נולד בט"ז בכסלו שנת תקמ"ד, לאביו ר' ישראל ז"ל.

מילדותו בלט בכשרונוותו הנפלאים והוא הלך וגדל בתורה ועבודה, תחלת התקרבותו לחסידות היתה על ידי הרה"ק רבי משה משערשוב - תלמיד הרה"ק רבי חיים חייקא מאמדורא. אח"כ התדבק בהרה"ק רבי מרדכי מלעכאוויטש. אח"כ נסע לקבל את פני הרה"ק רבי ישראל מרוזין והרה"ק רבי משה צבי מסאווראן, אשר כיבדוהו מאוד.

הוא הנהיג את עדתו הק' בקאברין ואלפים הסתופפו בצילו. גדולי הדור הפליאו את קדושתו. ביום כ"ט בניסן תרי"ח עלה משה למרום. בעיר קאברין מילא את מקומו נכדו ברב"ק רבי נח נפתלי זצ"ל. אך רוב החסידים קבלו עליהם למנהיג את תלמידו הרה"ק רבי אברהם מסלונים זצ"ל בעל 'יסוד העבודה'.

להיזהר שלא יעבור יום מבלי לגמול חסד ליהודי

הגה"צ רבי משה מידנר זצ"ל מראשי בני העליה בחבורתא קדישתא דחסידי סלונים, הלך פעם בדרכו מהישיבה בבראנאוויטש (שם כיהן כר"י) לביתו, וכשכבר היה קרוב לביתו נעצר לידו מרכבה, וביקשו בעל העגלה שיעלה למרכבתו ליסע עמו עד המקום שהוא צריך להגיע, רבי משה הודה לו אך השתמט מלעלות באמרו שגר בקידוב מקום, אך ההוא לא הניחו וביקש שוב ושוב עד שהחליט לגמול חסד עם בעל עגלה ועלה למרכבתו.

בדרך, שאל את בעל העגלה לפשר מעשהו שכ"כ הפציר בו שיעלה למרכבתו, נענה בעל העגלה: איש פשוט אני, ובהיותי בעל עגלה אני

וכמה טרחתי יומם ולילה
כמו עשר שנים רצופות בקיבוץ חיבור זה
מצד רב מימון ז"ל

הגה"ק רבי יעקב עמדין זי"ע

היעב"ץ

א' דר"ח אייר תקל"ז

זו לא הופיע בתרגום של התנ"ך. הוא בדק גם את מילה הזו במילון, ושמה היה כתוב שהמובן של דיפלומטיק הוא 'פוליטיק'... אז לא ידע מה לעשות...

בסוף הוא החליט שהוא יקרא את העיתון הרבה והוא ישתדל להבין מתוך קשר הדברים בהרבה מקומות בעיתון מהו המובן של 'פוליטיק' ודיפלומטיק.

לבסוף אמר הגאון רבי יעקב עמדין זצ"ל שמתוך קשר הדברים בעיתון בהרבה מקומות, הוא הגיע למסקנה שהמובן של פוליטיק ודיפלומטיק הוא: 'אחד בפה ואחד בלב'...

הקדמת קול בריסק

הגה"ק היעב"ץ זצ"ל נולד בט"ו סיון תנ"ח לאביו הגה"ק רבי צבי אשכנזי - ה"חכם צבי" זי"ע.

כבן י"ז נסע לבראדי לבקש תורה מפי הג"ר מרדכי הכהן כ"ץ בן ה"סמיכת חכמים" זי"ע. בשבתו שם בחר בו רבי מרדכי לחתן, ושם שקד על דלתו תורה עד כי גדל מאוד.

כיהן ברבנות העיר עמדין, משם עבר לאלטונא, שם בנה לו בית וגם בית-דפוס. כן ניהל שם משא ומתן באבנים טובות, וגדולי הסוחרים השתדלו להמציא לו ברכה. רבי יעקב ישב שם בשלום ובשלחה בעושר וכבוד, והוציא מעיינותיו חוצה, הלא המה ספריו "שאלת יעב"ץ", סידור "בית יעקב" ועוד עשרות ספרים וקונטרסים בכל חלקי התורה.

סיפר הרה"ק מצאנז זי"ע, שרבנו הבעש"ט זי"ע אמר להגה"ק רבי אפרים אחי היעב"ץ: "אחיך היעב"ץ, כל היום הוא דבוק בעולמות העליונים..." היעב"ץ כתב בעצמו בספרו מגילת ספר את קורות חייו וחיי אביו זצ"ל.

אולם פוק חזי מאי עמא דבר - הגה"ק ה"חכם סופר" שבשעה שאחד המדפיסים ביקש להדפיס סידור תפילה וביקש את הסכמתו, התנה זאת רק אם יכניס לסידור דברים נחוצים מסידור בית יעקב. ובשורת ה"ח"ס (ח"ו סי גט) כתב על היעב"ץ בזה"ל: "דבר גדול דיבר הנביא ז"ל בענין הזה הלא ישתוממו רואיו..."

הגאון יעב"ץ נלב"ע א' דר"ח אייר תקל"ז.

העיד על בגד שלא בלתה מעל 40 שנה

מִרְן הַיַּעֲבֵ"ץ מַעִיד עַל בִּגְד שִׁירֵשׁ מֵאֲבִיו הַחֲכָם צִבִי זִ"ע, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ:

"ואין הפלא שיתקיים מלבוש שמתכסה בה אדם ארבעים שנה יותר, כי זה מצוי, ואני היה לי מלבוש מבגד צמר נצבע פעמים רבות בכמה מיני צבע, שירשתי מאבי ז"ל ונתכסו בו יותר מחמישים שנה. והלכתי בו שנים רבות בתמידות כל יום, גם במסע דרכים רחוקים הייתי לבוש בו, ובכל זאת לא בלה ולא נפסד ברוב הימים אחר שעשיתי לי מלבוש חדש. כי היה תלוי במגוד כל השנה. רק בט' באב לבד לבשתי לזכר...אעפ"כ לא בלה..." עכ"ל.

קובץ כרם שלמה (שנה יא קובץ י עמוד לה, הובא בפרדס יוסף-החדש)

ההתייחסות של הגאון רבי יעקב עמדין זצ"ל לפוליטיקה.

הרב רבי יעקב עמדין זצ"ל פעם רצה ללמוד את השפה הגרמנית. למטרה זו הוא לקח תרגום גרמני של כל התנ"ך וקרא את כל התנ"ך מהתחלה עד הסוף בתרגום גרמנית. מכיון שהוא ידע תנ"ך טוב מאוד, אז על ידי קריאת התרגום הגרמני של התנ"ך כולו הוא הצליח לקלוט את השפה הגרמנית.

אחרי זה אמר הגר"י עמדין זצ"ל שהוא יקח עיתון גרמני וישתדל לקרוא את העיתון, אבל הוא נתקל במלה אחת שלא היתה ניכרת לו מתוך התרגום של התנ"ך, המילה הזו היתה 'פוליטיק'.

הר"ר יעקב עמדין לקח מילון גרמני לבדוק המובן של המילה 'פוליטיק', במילון כתוב שהמובן הוא 'דיפלומטיק', אבל הר"ר יעקב עמדין גם לא ידע המובן של דיפלומטיק מפני שגם מילה

הגדרת מרן היעב"ץ זצ"ל על פוליטיקה

סיפר הגאון רבי אהרן סולובייציק זצ"ל על

הרה"ק רבי שמואל שמעלקא הלוי איש הורוויץ מניקלשבורג זי"ע

א' אייר תקל"ח

והקדושים. בהגיעו לפרקו היה חתן רבי יהושע הלוי, מנהיג ופרנס דק"ק רישא.

בשנת תקל"ד והוא בן כ"ח שנה, נתקבל לרב בעיר ריטשוואל על פי המלצת רבי אברהם אביש אב"ד פרנקפורט שכיהן בה כרב, ומחמת מעשה שהיה בינו לבין אדון העיר, נאלץ לעזובה.

בריטשוואל הקים רבנו ישיבה גדולה אליה נהרו מופלגי תורה, והשפיע עליהם מחמתו המרובה. סדרי הישיבה היו י"ד שעות ללימוד, ד'

אמו, וינזר הנער שמואל מכל חמדות התבל ומנעמיה, ויט שכמו לסכול עול התורה, ויהי הולך וגדל, וטוב גם עם ה' וגם עם אנשים.

תחילת לימודו היתה אצל אביו הקדוש, ממנו למד יסודי התורה ודרכי החסידות, גדל בתורה וביראת שמים בקדושה ובטהרה ובחסידות מופלאה, נדד מעיניו שינה, ולמד יומם ולילה בהתמדה ושקידה עצומה ונוראה ובסיגופים מופלגים, עד שיצא טיבו בעולם כאחד הגדולים

רבנו נולד בשנת תפ"ו, בשנה בה נתמנה אביו רבי צבי הירש זצ"ל כרבה של טשורטקוב, אביו הרבה תעניות עד שנולד לו בן זה, ויקרא הנער שמואל, על שם זקינו הגאון מופת הדור רבי שמואל שמעלקא הלוי מטארני.

כבר בילדותו ניכר בו כי לגדלות נוצר, באשר חונן מאת הבורא ית"ש בכשרונות נעלים, בשכל כביר חד וחרף, ובהבנה עמוקה. ותהי יראתו נסוכה על פניו וקודמת לחכמתו, קדוש מרחם

שמעתי בילדותי דבר נאה ומתקבל מאת הרב הגאון החסיד המפורסם מו"ה שמעלקא זצוקלה"ה אבדק"ק ניקלשבורג והמדינה, לבאר עם דברי רוקח גם סיפא דהאי קרא 'ומאתים לנוטרים את פרי', ונדרש גם לפסוק אחריו הסמוך ונראה עמו. הנה לפי החשבון מאה ברכות בכל יום חסדים ביום השבת עשרים ברכות, ואמרו ז"ל (מנחות מג:): דממלא להו באספרמקי ומגדים, פירוש, מיני פירות ומיני בשמים. עוד כתבו הפוסקים בשם הגאון, דמנין הקרואים העולים בשבת שמברכין לפניהם ולאחריהם ויחד הצבור מכוונים ועונים אחריהם אמן, גם בזה משלימין מאה ברכות, עיין כל זה בבית יוסף (או"ח סי' מו).

ועתה הבט נא וראה המתקת הכתובים: 'האלף לך שלמה, היינו המאה ברכות בכל יום, לכל ברכה עשרה, כמ"ש הרוקח. 'ומאתים, ר"ל, אותן עשרים ברכות החסדים בשבת שעולים למנין מאתים, עשרים פעמים עשרה, לנוטרים את פרי', יכולים למלאות בפירות ומיני מגדים. גם יש עוד תקנה אחרת, 'היושבת', כנסת ישראל, 'בגנים', בבתי כנסיות, 'חברים מקשיבים לקולך השמיעני', שמכוונים לצאת בברכות ששומעים מחבריהם בשעה שעולים לקרות בתורה והם עונים אמן, גם בזה ממלאים מאה ברכות ודפח"ח.

(ספיר ויהלום פר' פקודי ע"ט - הגר"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

אל תחליפו את השבת בכוס יי"ש וחתיכת קוגל...

מסופר שפעם אחת בא עני בבוקר השכם אל בית הרה"ק רבי שמואל שמעלקא מניקלשבורג ז"ע לבקש נדבה ולא היו לו מעות ליתן, פתח את המגירה בשולחן, מצא שם טבעת ונתנה לעני. בתוך כך התעוררה אשתו מהשינה ושאלה אותו: "מה חיפש שם אצל המגירה" סיפר לה. אמרה לו: "מה עשית, הלא הטבעת הזו שווה סך גדול, רבי שמעלקא רץ החוצה אחרי העני. היא סברה שהוא הלך לקחת ממנו את הטבעת, והוא לא עשה כן, רק אמר לעני ההוא: "דע שאין זו טבעת נחושת פשוטה, אלא היא טבעת יקרה מאד, אל תמכור אותה בזול..."

ובשבת קודש, בעת הדרשה בבית הכנסת, סיפר המעשה שארע, ואמר שזה הביאור בגמרא [שבת י:]: "אמר הקב"ה למשה, מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל, לך והודיעם". רצונו לומר: לך והודיעם, שהשבת היא מתנה טובה מאד, לכן אל תחליפו אותה בכוס יי"ש וחתיכת קוגל...

בשנת תקל"ג חיפשו בני קהלת ניקלשבורג אחר רב ואלוף לעירם, כאשר שמעו על שמו הטוב של רבנו, על עוצם גאווה ורום ערכו, שלחו אליו לשינאוהו כתב רבנות לכהן פאר בקהילתם, והוא נענה לבקשתם. ביאתו עשתה רושם, כי טרם בואו היה עצירת גשמים כמה שבועות, השמים כברזל והארץ כנחושת, וביום בואו באו גשמי ברכה כבימי חוני המעגל.

אך חמש שנים ישב רבינו על כסאו בניקלשבורג, ביום הסתלקותו קרא לתלמידיו הגאונים והקדושים, ואמר להם תדעו שהיום יום פטירתו. הם החלו לבכות ושוב פנה אליהם ואמר, תדעו שאני נשמת שמואל הנביא, וסימן לדבר, שמואל היה שמו שמואל, ושמי גם כן שמואל, שמואל היה לוי, ואני גם לוי, שמואל היה בן נ"ב שנים, ואני גם כן בן נ"ב כשמואל הנביא ממש, ואז יצאה נשמתו הטהורה בקדושה ובטהרה בעודו יושב על כסאו. מנוחת כבודו בניקלשבורג. דברי תורתו נדפסו בספרים דברי שמואל, דרכי ישרים, נזיר השם, שמן הטוב, ועוד.

רמז נפלא איך להשלים מאה ברכות

ובשורת' תשובה מאהבה' (ח"ב סי' רלו) כתב הגאון רבי אלעזר פלקלס זצ"ל: 'פרמי שלי לפני האלף לך שלמה ומאתים לנוטרים את פרי' (שה"ש ח יב). ראיתי ברוקח (סי' שב) רמז נאה: הנה על כל ברכה שחוטף צריך לשלם עשרה זהובים שטר, כדאמרינן בפרק כסוי הדם (חולין פז.), וסימנך, כי סמך 'עשרה זהב משקלם' אצל 'ברוך ה' אלקי אדוני אברהם' הרי למאה ברכות אלף זהובים, האלף לך שלמה, עכ"ל.

שעות לתפלות שחרית מנחה ערבית, ד' שעות לשינה, שעה לצרכי ציבור, חצי שעה לאכילה, וחצי שעה לנוח ולהיבטל. ועם כל זה באותה חצי שעה למד עמהם בספר חובת הלבבות.

רוב למודם היה בנגלה, ושעתיים למד מוסר וחסידות. בישיבה נתקבלו רק תלמידים שיש ביכלתם ללמוד שמונה עשרה שעות בלא הפסק, בין התלמידים בימים ההם היה הרה"ק רבי ישראל מקוזניץ והרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב ז"ע.

שמע המגיד הגדול ממעזריטש הגיעה לאזני רבנו בריטשוואל, ועל אף שהיה אז גאון אדיר ומופלג בחסידות, השתוקקה נפשו להתעלות בתורה ויראה, ולקנות שלימות ביתר שאת ועוז. נתועד עם אחיו רבי פנחס בעל ההפלאה, ויסעו למעזריטש, אל הרה"ק רבי דוב בער זי"ע"א.

בבואם אל המגיד, הוא שכב במטתו מחמת חולשתו, קיבלם בסבר פנים יפות והושיבם לידו, ואמר בתמיחה, וכי רבנים וצדיקים גדולים כמותם צריכים לנסוע אלי ששים פרסאות.

הצטרפותם של האחים הקדושים לסגל תלמידי המגיד, חיזקה וביצרה את מעמדה של החסידות בעת ההיא, שכן האחים הקדושים כבר היו ידועים לגאוני וגדולי הדור בטרם הגיעו אל המגיד, על ידי הצטרפותם החלה החסידות להתפשט בקרב שכבות רחבות בציבור שעד כה התייחסו אליה בחשש.

היו גם מגדולי הדור שגילו אהדה כלפיה בעקבות הצטרפותם של הני תרי גדולי הדור, או שעל כל פנים משכו ידיהם מלהיגרר אחר מתנגדי החסידות.

רבנו היה הראשון שהפיץ את תורת החסידות בפולין ורבים נתקברו על ידו לחסידות ולהיכלול של המגיד, כמו הרה"ק רבי ישראל מקאזניץ, רבי לוי יצחק מבארדיטשוב, רבי משה לייב מסאסוב, רבי ועקב יצחק מלובלין, רבי מנחם מנדל מדימנוב, רבי יצחק אייזיק מקאליב, ועוד. התלמידים הללו, הם אשר הפיצו את החסידות ברבות הימים בפולין ושאר ארצות, אשר אחריהם נהו רבבות רבות מישראל.

כעשר שנים כיהן רבינו כרב בריטשוואל, שם הרביץ תורה ויראת ה' במסירות עצומה, הוסיף קדושה על קדושתו, ויצא טבעו כחד מגאוני וגדולי הדור. משם נתקבל כרב בשינאוהו בפולין, בה הרחיב את ישיבתו אליה נתקבצו תלמידים גוונים, אשר הפצו לקנות תורה ויראת שמים וחסידות, ולהתבשם מתורתו של רבנו אשר שמו יצא לפניו כגאון אדיר וכחסידי מופלג.

הגה"צ רבי יוסף נחמיה קורניצר זצ"ל

אבד"ק קרקא
ב' אייר תרצ"ג

אבל במצרים הרי שקעו ישראל במ"ט שערי טומאה ואעפ"כ שנאו אותם, מדוע, כל השנאה היתה משום שבעורקיהם נזל הדם של אברהם יצחק ויעקב, אך ורק משום כך שנאו אותם, ולכן הושיעם הקב"ה.

וכן היה אומר להם, אף כי את ערום ועדיה, כמאמרם ז"ל עירומים מן המצוות, ואף שהיו נכשלים בגילוי בשר ושער כמרומו בפ' שדים נכונו ושערך צמח, אעפ"כ כיון שאראך ואת מתבוססת בדמך, פי' כל מה שאת מתבוססת בצרה הרי זה משום דמך, דהיינו לפי שגזל בעורקיך הדם המיוחס של האבות הקדושים, מיד ואמר לך בְּדַמְךָ חַיִּי וְאִמְרָ לְךָ בְּדַמְךָ חַיִּי (יחזקאל טז, ו).

והוסיף אז ודיבר בקדשו: הרשעים אומרים כי דורשי דמים המה 'בלוט פארשער' בלע"ז, והדם שלהם הוא דם הגזע הטהור, אבל הנביא משיב לעומתם 'כי דרש דמים אותם זכר לא שכת צעקת עניים' (תהלים ט יג), כמאמרם ז"ל עניים מן המצוות, הקב"ה שהוא דורש דמים האמיתי זוכר את עמו הנהרגים והנטבחים עקה"ש אך משום הדם היהודי אשר בעורקיהם אף בעת שהם עניים מן המצוות.

(תולדותיו בריש ספרו 'שו"ת רבנו יוסף נחמיה')

למרות שסבל אז יסורים קשים. גם בפעם הזאת, כמנהגו בכל חג, דרש לפני המסובים מעניינא דיומא ושילב בדבריו נימה אקטואלית לרגלי גיאות האנטישמיות עם עליית צורר היהודים היטלר ימ"ש לשלטון לפני זמן קצר.

פתח ואמר: קראנו בהגדה של פסח 'ותרבי ותגדלי ותבואי בעדי עדיים שדים נכונו ושערך צמח ואת ערום ועדיה, ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמך, ואמר לך בדמך חיי, ואומר לך בדמך חיי. היו זמנים בהיסטוריה אשר הגויים שנאו את עם ישראל שנאת הדת, שנאת התורה,

הגה"צ רבי יוסף נחמיה קורניצר נולד בקרקא ביום עשרה בטבת בשנת תרמ"א לאביו הגה"ק רבי עקיבא קורניצר ולאמו בת הגה"ק רבי שמעון סופר אב"ד קרקא בן מרנא החתם סופר זי"ע.

ביום הברית שלו נפטרה אמו, ובהיותו בן י"א שנה התייתם מאביו. מאז נתגדל בבית רבו הגה"צ רבי יהודה גרינוולד מחבר ספר 'זכרון יהודה' שהיה אז אב"ד בוניאד.

בחנוכה שנת תרס"א נשא את בתו של הגאון רבי פנחס חיים קליין אבד"ק סעליש בנו של הגה"צ רבי שמואל שמעלקא מסעליש בעל 'צרוך החיים'. רבה של העיר סעליש, אך סירב לכהן ברבנות, רק לאחר פטירת חותנו, התמנה תחתיו כרב של סעליש.

בחודש שבט תרפ"ה עבר רבי יוסף נחמיה לקרקא ושימש בה ברבנות עד לפטירתו ביום ב' אייר תרצ"ג. ונטמן בקרקא בסמוך לקברי סבו הגה"צ רבי שמעון סופר וקבר אביו.

הטעם לשנאתם של הגויים לישראל

כשבוע ימים ומחצה לפני הסתלקותו, בשביעי של פסח תרצ"ג, החג האחרון לימי חייו, באו לביתו ברגל, והיה מיסב עמם בחדוה גלויה

נביאים וכתובים מאירים בברזל

מהדורת כ"ז

מכון ויצמן למדע

אוניברסיטת תל אביב

מכון מאיר שנתון

תורה

להגדיל תורה ולהאדירה

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 ובחנויות הספרים המובחרות

הרה"ק רבי ישעיה שטיינר מקרעסטיר זי"ע

ג' אייר תרפ"ה

זכותו הכבירה של מלאך האלוקים ועמוד
החסד, תעמוד לנו ולכל בית ישראל, אמן.

מפתח של פרנסה

המפורסמות אינן צריכים ראייה, והרי המופתים
היוצאים מציונו הקדוש מפורסמים בראש כל
חוצות, ועל ידי כך מתחזקת האמונה בלבבות בני
ישראל.

צדיק זה מסתופף היה בצלו של הרה"ק רבי
צבי הירש מליסקא זי"ע"א ושמשו בקודש, ולאחר
שנאסף הרה"ק מליסקא אל עמיו, הציע הרה"ק
רבי מרדכי מנדבורנא זי"ע"א למנותו במקומו,
באמרו שהוא רואה כי מפתח הפרנסה נמצא אצלו
ושבלקחו את שרביט הנשיאות יוכל להשפיע
פרנסה לבני ישראל.

וכך היה לשונו של הרה"ק מנדבורנא זי"ע"א:
"מרדכלע זעט אז אין הימל האט מען איבער
גיגעבן דעם מפתח של פרנסה פאר ר' שעילע,
האב איך אים געמוזט מסמיך זיין פאר א רבי,
כדי ער זאל קענען ממשיך זיין שפע פרנסה פאר
כלל ישראל" [=מרדכללה רואה שבשמים מסרו
את המפתח של פרנסה לרבי שעילה, ולכן הייתי
מוכרח להסמיכו לרבי, כדי שיוכל להמשיך
פרנסה לכלל ישראל].

עוד בחיי חיותו התפרסם שמו ברבים כמשפיע
פרנסה, ורבים התחילו לנהוד אליו בעיקר בשבת
פרשת בשלח שהיא פרשה של ביזת הים וירידת
המן. ונקבע שם המנהג לחלק את פרשת המן
לשלושה שלושה פסוקים, כדי שכמה שיותר
אנשים יוכלו לעלות בה לתורה ולהיושע בשפע
הפרנסה.

קונטרס הביני

לחיים על מי סודה

ברוך אתה בעיר וברוך אתה בשדה (כח, ג).
פעם הביא הרה"ק רבי ישעיהלע מקרעסטיר
זי"ע"ל ראייה בדרך צחות, שאפשר לומר 'לחיים על
מי סודה ממאמר הפסוק הנזכר לעיל.

"ברוך אתה בעיר" - מלשון ביער, "וברוך אתה
בשדה" מלשון סודה. והיינו כי כמו שאפשר לומר
לחיים על 'ביר', כן אפשר לומר לחיים על 'סודה'.
מרא דשמתתא (אות תרטו - פסקי הלכות
והוראות ממרן הגרמ"א פריינד גאב"ד העדה
החרדית זצ"ל)

החל לחפש זיווג שני, הציעו לפניו אישה מאחת
המשפחות החשובות והמיוחסות של הונגריה,
אך הוא סירב לכך. "אני צריך רק אישה פשוטה
כמוני", הסביר לשדכן שהעלה את ההצעה.

הכנותיו של הרבי לשבת החלו ביום חמישי,
אז היה מחלק צדקה לעניי העיר והסביבה.
כשבמקביל, הרבנית ע"ה מחלקת בשוד וחלות
לעניים הרבים. הרבי עצמו היה עומד על יד
הסירים, מוסיף עצים לתנור ומלח בתבשילים. על
שולחנו סעדו עניים רבים, כשהרבי עצמו עובר
ביניהם פורס בפניהם את המנות הרבות ושומע
את צרותיהם.

גולת הכותרת של השבתות אצל הרבי, הייתה
כאמור סעודת המלווה מלכה, אליה נהרו יהודי
המחוז.

סיפורי המופתים התגלגלו מתחת לשולחנו
דבר יום ביומו. סיפורי מופת שעברו מפה לאוזן
ידעו לספר על סיר של תבשיל שאינו מתרוקן
אף פעם, על מזון שאין לו גבול ועל ישועות
שהתחוללו בהדרו. הכל בכוח אותה צדקה, נתינה
עד מסירות נפש של ממש.

ביום ג' באייר תרפ"ה נסתלקו המאורות
הקדושים, ונשמתו של רבי ישעיהלע עלתה
השמימה בסערה. טרם פטירתו, השיב לשאלת
חתנו, "איך אתה מניח אותנו לאנחות?", "מי
שיבוא לביתי ייושע".

בשנים האחרונות נגאל הבית של רבי ישעיהלע,
על ידי בני משפחתו, ובמקום הוקמה הכנסת
אורחים בנוסח הצדיק הפלאי ומחייה הנפשות.
בצמוד, נרכש בית נוסף, עבור מקום לינה ליהודים
הרבים, כשמקווה מהודרת הוקמה גם היא בסמוך.

הרה"ק רבי ישעיה שטיינר נולד בשנת תרי"ב
למשפחה פשוטה בעיירה הסמוכה לעיר ברדיוב
שבסלובקיה. בהיותו בן שלוש התייתם מאביו,
ואימו האלמנה הצדקנית שלחה אותו לעיר
ליסקא, אל הרב הקדוש רבי צבי הירש מליסקא
מחבר הספה"ק "אך פרי תבואה".

רבי ישעיה גדל וצמח אצל רבו, שחיבבו כבנו,
ובשלב מסוים מינהו למשמשו. כבר בבחרותו
הוכר כצדיק שנגב. עד כמה גדולה חביבותו של
רבי ישעיה בעיני רבו - ניתן ללמוד מהמעשה
הבא. בטרם פטירתו, הכריז האדמו"ר מליסקא,
שקשה לו ללכת מן העולם, בטרם ראה את
תלמידו חביבו מקים בית נאמן בישראל.

לאחר פטירתו, ביום ו' עש"ק תזריע ד' ניסן
תרל"ה נשא לאשה את מרת שרה בת רבי יצחק
יונה ווינשטוק מהעיר מאד, וקבע מושבו בעיר
קרעסטיר, ר' ישעיהו היה נוסע אל הרבה מצדיקי
דורו, בהם הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנא, רבי
שמואל פרנקל מדארג. ועוד. כן היה מתלמידי
האדמו"ר הגה"ק רבי חיים הלברשטאם מצאנז.

לאחר פטירת הרה"ק מליסקא ונישואי רבי
ישעיה, החל הוא להנהיג את קהל החסידים של
רבו, שהחלו לנהוד אחריו.

למרות ששמו הפך במהירות למפורסם בקרב
יהדות הונגריה, נהג בענווה רבה, והיה חותם על
ספריו, "הק' ישעיה בן מו"ה משה ז"ל שה' משמש
בקודש אצל הרב הצדיק מליסקא זי"ע".

בנוסף, למרות שהנהיג קהל של מאות חסידים,
ויהודים מכל רחבי הונגריה נכנסו להיוועץ
ולהתברך, המשיך רבי ישעיה להיכנס לאדמו"רי
הדור, ונהג כאחד מהחסידים, כאשר היה הוא
עומד או ממתין בתוך הקהל, מבלי לדרוש שורה
או כבוד. בשלב מסוים החלו הרהודים על הנהגתו,
כאשר היו שטענו שהחסידים של האדמו"ר
מליסקא צריכים ללכת לבניו, ולא למי שהיה
משמשו בקודש. רבי ישעיה, ללא אומר וללא
טרזוניה, ולמרות שחסידי רבו הלכו אחריו, עבר
להתגורר בקרעסטיר, בחבל טוקאי שבהונגריה.

בפשטות מופלגת הנהיג רבי ישעיה בביתו
"הכנסת אורחים" לכל העוברים באזור, ויהודי
הונגריה שנהרו למקום, ידעו שאין הם צריכים
לדאוג לאוכל ולינה בהגיעם אל הרבי - הרבי
מסדר הכול עבורם. רבי ישעיה עצמו, בענוותנותו
הרבה, היה עומד ומגיש את האוכל עבור ההמונים,
למרות שאלה הגיעו להיוועץ ולהתברך ממנו.

כאשר נפטרה הרבנית, אשתו הראשונה, והרבי

אבק לשון הרע

נכנסו שניהם למטבח ומצאו את בעלת הבית והאשה כשהן רבות ביניהן. התלוננה בעלת הבית: הכיצד אמרת שבשלת כהלכה בעוד והרבנים מלאים טענות כנגדך שאינך יודעת מלאכתך ולא בשלת כהלכה ואת עוד מעזה לזלזל ברבנים אלה ולשקר ולומר כי המאכל יוצא מהכלל. והטבחית המסכנה בוכה. אף התברר שאלמנה היא. ניסה בעל החפץ חיים להרגיען ואמר לבעלת האכסניה: אני ב"ה בריא בעוד שהרב הנוסע עמי אינו חש בטוב וכל דבר מאכל מר הוא בפיו. מיד אמר בעל החפץ חיים לרב: הטבחית, אלמנה היא. לך ותפייסה בדברים ואף תפייסנה בממון. והוסיף ואמר לרב: הרואה אתה מה כוחו של אבק לשון הרע.

ובכן, סיים רבי אריה את דבריו: רואה אתה עד היכן מגיעים הדברים ועד כמה עלינו להזהר בלשוננו שלא נחטא חלילה ונפגע בכבוד זולתנו וניכשל בלשון הרע או באבק לשון הרע (צדיק יסוד עולם) עמוד 268).

על הפסוק (ויקרא יג ו): 'וְרָאָה הַכֹּהֵן אֹתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי שִׁנִּית וְהָנָה פָּהּ הַנֶּגַע וְלֹא פָשָׁה הַנֶּגַע בְּעוֹד וְטָהַרוּ הַכֹּהֵן מִסַּפַּחַת הוּא וְכֶבֶס בְּגָדָיו וְטָהַר, פִּירֵשׁ רַבִּינוּ ה'אֹר הַחַיִּים' הַקְדוּשׁ זִיע"א כִּי כֹאן בֵּא רִמֹז עַל אֲבָק לְשׁוֹן הָרַע, כִּי הִנֵּה הַצְרַעַת מִרְמַזַּת עַל לְשׁוֹן הָרַע, וְאִכֵּן הַמִּסְפַּחַת הִיא אֵינָה לְשׁוֹן הָרַע, אֲבָל עִם כָּל זֹאת חַיִּיבִים לִכְבֵּס אוֹתָהּ, לְפִי שֶׁאֵף הִיא יֵשׁ בְּחִינָה מִסּוּיַמַּת שֶׁל לְשׁוֹן הָרַע, וְאֵף הִיא טְמֵאָה, אִם כִּי אִכֵּן טוֹמְאָתָהּ קֵלָה מִלְשׁוֹן הָרַע מִמֶּשׁ.

זה לשון רבינו: 'מספחת היא'. פירוש אינו צרעת, כדרך שאמר בזה ה'א. ואף על פי כן צוה ה' לכבס בגדיו שגם בחינה זו היא ענף מענפי הטומאה אלא שטומאתה קלה. ואולי שזה ירמוז לאבק לשון הרע, כרמוז בדבריהם ז"ל (ערכין טו): שאפילו לומר נורא בבית פלוני הוא אבק לשון הרע. (מתוך שיעורי הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

סיפר אחד מחכמי ירושלים: בצעירותי נוהג הייתי ללוות את הגאון רבי אריה לוי זצ"ל לביתו בתום תפילת שחרית. באחד הבקרים תוך כדי הליכה סיפרתי לו דבר שהיה בו משום אבק לשון הרע. שתיקתו הממושכת של רבי אריה העמידה אותי על טעותי ונוכחתי לדעת כי שגיתי, אף שרבי אריה לא הגיב ולא אמר לי דבר.

למחרת בתום התפילה, עת שבתי ללוותו לביתו, אמר לי כמשיח לפי תומו: צא וראה עד כמה נכשלים בני אדם בעוון לשון הרע, ובעיקר באבק לשון הרע. והוסיף סיפור למעשה, רב גדול בישראל ניגש למרן רבי ישראל מאיר הכהן מראדין בעל החפץ חיים, וביקשו שיילוה אליו לדבר מצווה. נענה החפץ חיים לבקשתו והלך עמו. בהיותם בדרך התעכבו ליד פונדק כדי לסעוד נפשם, בהיותם יודעים שבעלת האכסניה ידועה כיראת שמים ומקפידה על דיני הכשרות. לאחר שסיימו סעודתם ניגשה אליהם בעלת הפונדק ושאלה, כיצד ערבה הסעודה לחככם. השיב החפץ חיים: האוכל היה טעים מאוד, ואילו הרב שגלוה אליו אמר: התבשיל היה מבושל כהלכה, אולם טעמו היה תפל במקצת, באשר חסר בו קצת מלח!

משיצאה בעלת הבית מחדר האוכל, אמר בעל החפץ חיים לרב: מאחר ונכשלת באבק לשון הרע, הריני חוזר לביתי ואיני ממשיך עמך בנסיעתך לדבר מצווה. תמה הרב ושאל: מה עשיתי, והרי כל שאמרתי הוא כי במאכל חסר קורטוב של מלח ותו לא. השיבו בעל החפץ חיים: שמעני, בעלת האכסניה תלך עתה למבשלת, שלבטח ענייה היא ופרנסתה תלויה באותה אשה, והיא תגער בה וכתוצאה מכך יריבו ביניהם, אף תאמר בעלת האכסניה כי הרבנים קבלו על כך כי הטבחית אינה מבשלת כהלכה וידברו סרה האחת ברעותה. מגזים הנך, השיב הרב לחפץ חיים. בוא עמי למטבח ותיווכח כי כך היה, אמר לו בעל החפץ חיים.

ניסה בעל החפץ חיים להרגיען ואמר לבעלת האכסניה: אני ב"ה בריא בעוד שהרב הנוסע עמי אינו חש בטוב וכל דבר מאכל מר הוא בפיו. מיד אמר בעל החפץ חיים לרב: הטבחית, אלמנה היא. לך ותפייסה בדברים ואף תפייסנה בממון. והוסיף ואמר לרב: הרואה אתה מה כוחו של אבק לשון הרע

חדש בממלכת התורה

חדש

הדלת שנפתחה שוב - מאירים 20

סיפור מחיי ר' יעקב קמניצקי ומאירים את העולם סיפורי צדיקים לילדים. סדרת הספרים הפופולארית 'מאירים' קנתה שם דבר בעולמם של ספרי התוכן החינוכי לילדים, והפכה למוצר חובה בכל בית יהודי.

ספרי קריאה בכריכה קשה בעיצוב מושך עין מלאים במידע עשיר וערכי על השושלות החסידיות וגדולי התורה מדורות עברו המעוררים את לב הילד למען ילך בדרך טובים. עם הופעתם של כרכים נוספים בימים אלו, מתרחבת הסדרה המפוארת בהדר וכיפוי כראוי לחינוך דורותינו בדרך ישראל סבא.

חדש

סידור חול עם ביאורי מילים

ככריכת דמוי עור - נוסח אשכנז ממלכת התורה 'עוז והדר' סידור לימות החול עם ביאורי מילים בנוסח אשכנז, בכריכת דמוי עור מהודרת, ניתן לבחור 3 גוונים - כחול, חום בהיר וחום כהה. עיצוב מרהיב עין. תתקבל צלחתהון ובעותהון!

חדש

ביאורי התוספות כתובות א-ב-ג

3 כרכים חדשים

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

עם ביאורים יקרים משולבים בדבריו המאירים, בתוספת מקורות וציורים, והרחבת העינים הנושאים ונותנים בדבריו. הכל במהדורה חדשה ומפוארת, מאירת עינים, מוגהת בהגהה מדויקת ומתוקנת, נוספו אלפי מראי מקומות וציורים, נפתחו ראשי תיבות וקיצורים, הקטעים חולקו לפסקאות קצרות, בתוספת כותרות משנה ובמעלות רבות.

חדש

סידור בית כנסת עם תהילים

נוסח ספרד

ממלכת התורה 'עוז והדר'

סידור לבית כנסת עם תהילים - נוסח ספרד, בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר' עיצוב מרהיב עין ומשוכב נפש. תתקבל צלחתהון ובעותהון!

חדש

סידור השל"ה - מנחה מעדיב

ככריכת דמוי עור

מהדורת זיכערמאן

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

סידור השל"ה עם כפי שנרפס בסידור שער השמים לתפילות מנחה ומעריב, בגודל כיס עם כריכת דמוי עור מהודרת. פירוש

השל"ה נרפס במהדורה חדשה ומפוארת, מאירת עינים, מוגהת בהגהה מדויקת ומתוקנת, נוספו מראי מקומות וציורים, ונפתחו ראשי תיבות וקיצורים, ובתוספת מעלות רבות.

חדש

זמירות שבת אלבומי

אותיות גדולות

ממלכת התורה 'עוז והדר'

זמירות שבת בצורה אלבומית עם אותיות גדולות מאירות עינים, בעיצוב מרהיב עין. ניתן לבחור 2 גדלים 20 ס"מ, 14 ס"מ ובשתי גוונים זהב, כסף. זמירות שירות ותשבחות למלך אל חי!

מלון יקרון והיהודים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אבן עזרא שליט"א

מִי־הָרְאָה חֻזְרָא

חֻזְרָא דְאִזְרִייתָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

כח התשובה קודם לבריאה

שנברא העולם, ואחד מהם היא התשובה, ודרשו זאת מדכתיב (תהלים צב) 'בטרם הרים יולדו' שעוד קודם לבריאת ההרים 'ותאמר שובו בני אדם'.

וכאשר אנו רואים שהתשובה נבראה קודם העולם אם כן היא מעל טבעו של עולם, ואף שעל פי טבע 'הנפש החוטאת היא תמות' (יחזקאל יח ד), כדאיתא בירושלמי (מכות פ"ב ה"ו) שאלו לחכמה חוטא מה ענשו, אמרה להם 'הנפש החוטאת היא תמות'. אבל למרות זאת שאלו את הקב"ה חוטא מה ענשו, אמר יעשה תשובה ויתכפר, שהתשובה היא מעל הטבע והחכמה. והיא עומדת כנגד היצר הרע, שאף שיש לו שבעה שמות, שהם, רע, ערל, טמא, אבן, שונא, צפוני, ומנין ז' מורה על היותו כח חזק בטבע. עם כל זה כיון שהתשובה נבראה קודם שנברא העולם הרי היא מעל גבולי הטבע, ובכוחה יכולים להתגבר על היצר. וכן שאר הדברים שנבראו קודם שנברא העולם כמו התורה וישראל, כוחם גדול לגבור על הטבע הנרמז בשבעה שמותיו של היצר.

ענין התשובה נזכר הרבה בתורה ובדברי הנביאים

מאחר שהתשובה היא הכח לגבור על טבע העולם, נזכר ענין התשובה כמה פעמים בתורה, פסוק אחד מצינו (דברים ל ב) 'ושבת עד ה' אלקיך ושמעת בקולו ככל אשר אנכי מצוך היום'. וכתבי עוד (פסוק ח) 'ואתה תשוב ושמעת בקול ה' ועשית את כל מצוותי אשר אנכי מצוך היום'. ועוד שם (פסוק י) 'כי תשמע בקול ה' אלקיך לשמור מצוותי וחקותי הכתובה בספר התורה הזה, כי תשוב אל ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך'.

וכן כל הנביאים שעמדו להם לישראל כולן צוו על התשובה (רמב"ם תשובה פ"ז ה"ה), הושע אמר (יד ב) 'שובה ישראל, ישעיה אמר (א טז) 'רחצו הזכו', 'אם יהיו חטאיכם כשני כשלג ילבינו' (שם פסוק יח). ויחזקאל אמר (יח כג) 'החפץ אחפץ מות רשע נאם אדני אלקים הלוא בשובו מדרכיו וחיה'.

בדרך צד עוון, על כרחנו למדנו שלכל אדם ישנה דרך תשובה.

ואם תתמה לשם מה עשה הקב"ה שיבוא לעולם מתוך עוון, השיבנו חכמינו ז"ל, שבכוונה תחילה נתן באדם מקום לשכון בו יצר הרע כדי שיקבל שכר טוב על מעשיו, בכך שיוסתר ממנו מציאותו יתברך ועם זאת יאמין שכל ענייני עולם הזה והבליו נבראו שיתגבר עליהם ומתוך זה יעלה נחת רוח עצומה למי שאמר והיה העולם.

כוח התשובה למעלה מן הטבע

כיון שהאדם מתחילת יצירתו עלול לבוא לידי חטא, הקדים הקב"ה רפואה למכה, והכין לנו את התשובה, ועוד קודם לבריאתו של עולם ברא את התשובה, כמו שאמרנו בגמרא (פסחים נד.) 'שבעה דברים נבראו קודם

אֲשֶׁה כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה זָכָר (יב ב). מפרשה זו למדנו שורש כח התשובה שישנו בכל יהודי, דהנה שלמה המלך ע"ה כותב בספרו (קהלת ז כ) 'כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא', והוא מחמת שכל ביאתו של אדם לעולם היא ע"י היצר הרע, וכמו שאמר דוד המלך (תהלים נא ז) כשביקש מה' שיקבלו בתשובה, 'הן בעוון חוללתי ובחטא יחמתני אמי, שכיון שכל תולדת האדם ע"י יצר הרע כמו שאמרנו במדרש (ויק"ר יד ה): 'אשה כי תזריע' הדא הוא דכתיב 'הן בעוון חוללתי', רבי אחא אמר אפילו אם יהיה חסיד שבחסידיים אי אפשר שלא יהיה לו צד אחד מעוון וכו', מוכרח שהכין לנו בורא עולם דרך תשובה, כי הלא אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו ומה יעשה הבן ולא יחטא אם כל ביאתו לעולם

מִי־הָרְאָה דַּפְלִיָּא

נגעים מידה כנגד מידה

וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת הַנֶּגַע בְּעוֹר הַבָּשָׂר וְשִׁעַר בִּנְיַע הַפֶּה לְבָן וּמְרָאָה הַנֶּגַע עִמָּק מְעוֹר בְּשָׂרוֹ
נֶגַע צִרְעָתָהּ הוּא וְרָאָהּ הַכֹּהֵן וְטִמְאָה אֹתוֹ (יג ג).

שיער לבן הוא סימן טומאה בנגעים, וכיון שנראה שיער לבן בנגע אין מוסיפים לבדוק אחריו והוא טמא, ודבר תימה הוא זה שהצבע הלבן המורה על החסד הוא הגורם לטומאה. ויש ליתן טעם בדבר כי הנגעים באים על עוון לשון הרע, ודרך מספרי לשון הרע שהם מראים עצמם כלפי חוץ כאילו טובים הם, בעוד שמסתירים בתוכם את כוונותיהם הרעות, ועל כן הם נענשים מידה כנגד מידה, שהשיער הלבן הצומח בחוץ הוא הגורם להם טומאה ולא טהרה.

בעלי לשון הרע מעמידים פני צדיק

כעין זה מצינו גם סימן טומאה נוסף והוא 'מחית בשר חי' (להלן פסוק י), שאם נהפך מקצת הלבן שבתוך השאת למראה בשר אף הוא סימן טומאה, ואף על פי שבשר חי כשלעצמו אינו מורה על טומאה, מכל מקום גזרה עליו התורה שיהיה סימן טומאה, כי תחת הבשר החי יוסיף לעמוד הנגע בעינו, והרי זה כדוגמת עוון לשון הרע שבעטיו בא הנגע, אשר כן דרך בעלי לשון הרע להעמיד כלפי חוץ מראה טהרה, בשעה שמתחת למראה החיצוני מסתתרת רעתו ומידותיו המגוננות.

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

תורה בטהרה מקדשת את האדם

החטא, רק בנפש אביו שבראו, שהרי נפשו נוצרה מנפיחת פיו של הבורא כביכול כמו שכתוב (שם) 'ויפח באפיו נשמת חיים' ומכך 'יהי האדם לנפש חיה'. אם כן תכלית הקרבן אינה ככל הקרבנות לתיקון נפש הבהמית, רק לתקן נפשו, ולכן כפרת חטאי הדיבור אינו בבהמה. מה גם, שכיון שחטא זה הינו חמור כל כך שפוגם בנפשו, לא רצה הבורא שתתעכב תשובתו עדי תשיג ידו לקרבן בהמה.

ולזה ברוב חסדי הבורא אשר הפליא עמנו, ציוונו להביא רק פטפוטי עופות נגד הקול, או מנחה שהוא קריבת הנפש, כמאמר חז"ל (מנחות קד): במנחת עני 'כאילו הקריב נפשו', ולזה ציווה הקב"ה בחטאים אלו קרבן דלות ודלי דלות כי זו תכלית קרבנות אלו לכפר על נפשו, וכדי למהר טהרת הנפש הישראלי אפילו אם אינו בהישג יד בשונה משאר קרבנות.

ישמור פיו מדברים בטלים כדי שיוכל להוציא בו דברי קדושה

אחר ראות עינינו כזאת, נשריש בליבנו היטב כי 'מוות וחיים ביד לשון' (משלי יח כא), ונשיכל לשמור נפשנו ע"י שנשמור פינו מכל דיבור אסור ח"ו, ואפילו מדברים בטלים כי בכך נשמור נפשנו מכל טומאה ופגם, כלשון קדשו של **השפת אמת** (מצורע תרס"א ד"ה בפסוק): ולפי שכה הלשון גדול מאוד צריכין להזהר מדברים בטלים והם מעכבין הפה ולשון להוציא בהם דברי קדושה, כמו שכתוב 'ודברת בס', אמרו חז"ל השח שיחה בטלה עובר בעשה 'בס' ולא בדברים אחרים. שהוא תנאי שכפי מה ששומר פיו מדברים בטלים כך יכול לדבר בס.

ובזה מבאר הפסוק שלפנינו, **ולקחו למטהר שתי צפרים חיות טהורות** ופירש רש"י: לפי שהנגעים באין על לשון הרע, שהוא מעשה פטפוטי דברים, לפיכך הוזקקו לטהרתו צפרים, שמפטפטין תמיד בצפצוף קול. ובזוהר אמרו שכמו שיש עונש על דיבורים אסורים כמו כן יש עונש על דיבורים טובים שהיה לו לומר ולא אמרם. ועל זה כתב השפת אמת: והצפרים באים לתקן ב' החטאים, השחוטה לבער ולפרוש עצמו מדברים בטלים, ומכל שכן לשון הרע. והמשולחת להכין הפה ולשון להוציא בהם דברי תורה.

שעיקרה היא אמירת פיו, שלא כתורה שבכתב שעיקרה היא מה שנכתבה בספר, ועל כן פותחת (ברכות ב.) באות מ' פתוחה - 'מאימתי קורין את שמע', ומסיימת (עוקצין פ"ג מי"ב) במ' סתומה - ה' יברך את עמו בשלום' (תהלים כט יא), כי כאשר אדם פותח פיו - ידבר בתורה, וכשמסיים לימודו יסגור פיו, ולא יתן ליצר לבוא אל ביתו כדיבורו סרק והבל, ועל אחת כמה וכמה דיבורים אסורים.

כי כל שיחה בטילה מרחיקה את האדם מדברי תורה, ושלמה המלך ע"ה מזהיר את האדם 'אל תתן את פיך לחטיא את בשרך' (קהלת ה ה), כי דברים בטלים גורמים טומאה לגוף האדם, ולפיכך אבותינו הקדושים היו שרוים כל ימיהם בתענית דיבור שלא יהיה מצוי בהם ח"ו דיבור של מה בכך, אלא לקדש כח הדיבור לעבודת הבורא.

לגודל פגם הנפש שבחטא הדיבור תיקנה תורה קרבן מיוחד

משום שכוח הדיבור גדול כל כך עד שאם פוגם בו נפגמת כל קדושתו, נתן הקב"ה כפרה מיוחדת לפוגם דיבורו, וכך ביאר **בדברי חיים** (החודש ד"ה במדרש), מצינו (כריתות י:) שהתורה הקדושה ציוותה להביא קרבן דלות של שני ציפורים ואם אין ידו משגת מביא קרבן דלי דלות של מנחה, רק בשלושה מקרים, בטומאת מקדש, בשבועת העדות, ובשבועת ביטוי שפתים. וקשה, מדוע לא נתנה תורה אפשרות זו גם בשאר חטאות, ומי שאין ידו משגת יביא קרבן כפי השגת ידו ויתכפר אף בציפורים או במנחה.

מתרץ הדברי חיים, כי ענין הקרבן הוא להקריב נפשו הבהמית לפני ה', ויתחרט על מה שעבר, והקב"ה עוזרו לכפר עליו ויפדה נפשו מרדת שחת, ולכן גזרה חכמתו יתברך על כל חטא מהו מין קרבנו, שעל ידו יתכפר האדם. ואפילו אם אין ידו משגת לקרבן זה, ימתין עד שיהיה בידו להביאו, כי הרי זו תכלית הקרבן, שכנגד קרבן הבהמה יקריב את נפשו הבהמית, ואילו ציפורים או מנחה, אינם מורות על נפשו הבהמית.

אך בדברים התלויים בפה האדם, שזה עיקר כח האדם כמאמר הכתוב (בראשית ב ז) 'יהי האדם לנפש חיה' וכתרגומו 'לרוח ממללא'. נמצא החוטא כדיבורו פוגם בעצמות הנפש, ולא בנפש הבהמית תלוי

וְצִנֵּה הַכֶּהֱן וְלָקַח לְמִטְהָר שְׁתֵּי צִפְרִים חַיִּוֹת טְהוֹרוֹת (יד ד). עיקר עבודת האדם להתעצם בקנין קדושה וטהרה ויראת שמים אמיתית, וכפי התקדשות האדם כך יש כח בתורתו לרוממו ולהביאו למדרגות גבוהות, כי הלומד תורה שלא בקדושה תורתו נותנת כח לחיצונים חלילה, ורמז לדבר כי האותיות שלפני 'תורה' הם 'קדשה', וזה תנאי קודם ללימוד תורה שיקדש עצמו כפי יכולתו, וכן סידר רבינו הקדוש לפתוח סדר תורה שבעל פה בהלכות קריאת שמע, 'מאימתי קורין את שמע בערבית' (ברכות ב.), לקבל עול מלכות שמים תחילה, וכפי טהרת הגוף והנפש והנשמה כך יזכה להתעלות בעסק התורה.

וכן כתב הרה"ק **מרופשיץ ע"ה** (זרע קודש קדושים ד"ה לא תעשו) שהאותיות הקדושות נגזרים מחמש מוצאות הפה, והאותיות 'קדושה' מורכבים מכל החמש מוצאות, לרמזו שיקדש האדם את חמש מוצאות הפה ושכל דיבורו יהיה בקדושה יתירה, ואז יתקיימו ויאירו בו אותיות התורה בשלימות, כי מבלעדי הקדושה אין שום כח לפתוח הפה בדברי תורה.

עיקר הדיבור יהיה בתורה ותפילה ולא יניח ליצר להפך הדיבור לבחי מצרים

הפה לא נברא באדם אלא לעסוק בתורה ובתפילה, כמו שכתוב (דברים ו ז) 'ודברת בס' ולא בדברים בטלים. אך חס ושלום מניח ליצר להיכנס בתוך דיבורו נעשה מכך בחינת 'מצרים', כמו שכתב הרה"ק **רבי נפתלי מרופשיץ ע"ה** (שם בא ד"ה ומה שכתוב) כי מ' פתוחה וסתומה רומזים לפיו של האדם, כי בכדי לומר אות מ"ם נצרך להשתמש גם במ' סתומה, וכל עוד שאינו מסיים במ' סתומה, אינו יכול לומר את שמה של האות. ולכן האות מ' רומזת על הדיבור, כי כמו אמירת האות מ' כך גם דיבורו של האדם, כשפותח פיו לדבר אינו מסיים דיבורו עד שסותם את פיו. אך אם מניח ליצר 'דיבור' דהיינו שמניח אותיות אלו 'צ' ר' להיכנס בין פתיחת דיבורו לסגירת פיו, ומדבר דברים אסורים נעשה מזה 'מצרים', דהיינו מ' פתוחה וס' סתומה וה'צ' ביניהם, שזה היה רצון מצרים לפעול שיהיה הדיבור בגלות. וזאת לימדונו רבותינו בתורה שבעל פה

ביום השמיני ימול - כח יום השמיני שמעל הטבע

זרח', שיפרוץ את המניעות המפריעים לו ויזרח עליו אור גדול 'באור פני מלך חיים'.

מילה ביום השמיני - להאיר נשמתו ע"י קדושת השבת

וזהו טעם מה שאמרה תורה וביום השמיני ימול בשר ערלתו, כדברי חז"ל (דב"ר ו א) 'ולמה התינוק נימול לשמונה ימים, שנתן הקב"ה רחמים עליו להמתין לו עד שיהא בו כוחו'. וביאר האור החיים הקדוש ע"ה מהו הכח שנכנס בו ביום השמיני יותר מן הימים שקדמו לו. רק הכוונה לכוח הנשמה שיתחזק בקרבנו, וכל שמונה ימים כוללים בתוכם גם את יום השבת, והוא הנותן כוח רוחני לנשמת האדם, וכמו שבבריאת העולם לא היה העולם מתוקן בשלמות עד שבה השבת והתחזק העולם על קיומו, כך גם נפש האדם אינה מושלמת עד שתעבור עליה שבת אחת, ומכוח השבת יהיה התינוק ראוי להיכנס בברית, ובכוחה יוכל לגלות ההסתר שבבריאה ולהאיר את אור נשמתו לפעול תכלית שליחותו שנשתלח בעבורה לעולם הזה.

בכח מצות מילה זוכים שיהיה בעליו עמו

עפ"י זה נוכל להבין עומק דברי חכמים שאמרו שבכח המילה משתתף הקב"ה עם הרך הנולד ומכח זה נשאר עמו לכל ימי חייו, שכן כל יהודי מקבל נשמה טהורה בתורת שאילה, ומצד הדין הרי הוא כשואל שכל הנאה שלו, שכיון שמשתמש בנשמה לצרכו והיא מסייעת לו בכל דרכיו בעולם הזה, ממילא חייב אפילו באונסין, ועתיד לתת את הדין על כל פגם רוחני שנפגמה בעולם השפל. אך נתן לנו בוראנו ויוצרנו החפץ בהצלחתנו בשליחותנו עצה הגונה, שמיד עם תחילת השאילה משתתף עמנו הקב"ה בברית המילה ואנו מוסרים התינוק לרשותו, ועל ידי כך חשוב כשאילה בבעלים והשואל פטור מאונסין, וזה הביאור לכך שיש שנהגו לומר בברכת המזון לסעודת הברית 'מיום השמיני והלאה ירצה דמו ויהי ה' אלקיו עמו', שעל ידי מצות המילה יהיה הקב"ה עמו במלאכתו לכל ימי חייו.

נר דלוק לו על ראשו והוא צופה ומביט לאורו מסוף העולם ועד סופו, וקודם יציאתו לעולם מתחייב לשמור הנשמה כראוי, ומשביעים אותו תהי צדיק ואל תהי רשע, כדי שכח השבועה אף היא תעמוד לו לזכור מאין בא ולשם מה. ומלמדים אותו כל התורה כולה, ובשעה שיוצא לאוויר העולם משכחים ממנו כל מה שלמד ואותה ההארה מסתלקת ממנו.

אך אף שעתיד לימוד זה להשתכח ממנו, עדיין תועלת גדולה ועצומה יש בלימוד התורה שעל ידי המלאך, כי מכוח זה יוכל תמיד לשוב ולהיזכר בחלקו בתורה, כדרך הלומד תורה ומשכחה שבקלות יכול להיזכר בה על ידי לימודה שוב, שנשארת בו רשימה קדושה כדי שיוכל אחר כך ברדתו לעולם להיאחז בהארות שנשארו בו מקודם לידתו וכדאיתא בתיקוני זוהר (תיקון ע' קלו:).

עבודת האדם להשיב לו ההארה שהיתה לו קודם לידתו

בדרך זו מבואר בקדושת לוי (וישב ד"ה ויהי) הכתוב (בראשית לח כח-כט) 'ויהי בעת לדתה ויתן יד וגו', ויהי כמשיב ידו' וגו', שבעת לידתו של האדם מתעוררת איתערותא דלעילא שיוכל להתקרב אל ה' בשלימות, אבל מיד אחר כך מסתלקת ההתעוררות ונשארת כעין מחיצה המבדילה בינו לעליונים, וניתנת בידו הבחירה בין טוב לרע ולהתקרב על ידי מעשיו אל ה', וזהו הרמז בפסוק 'ויהי בעת לדתה ויתן יד', שבעת לידתו של האדם נותנים לו סיוע שיוכל להתקרב, אבל אחר כך נהיה כמין 'ד' המסתירה וחוצצת בינו לקדושה, אבל אם יתן האדם אל ליבו לשעבד עצמו לעבודת ה', יזכה לזכך את חומריותו ולהסיר את המחיצה המפסקת ולשוב אל המדרגה הראשונה כבשעת לידתו, ואז מתקיים בו 'ויהי כמשיב ידו', שיזכה לסלק את היד המסתירה ויאיר לו האור הראשון כבתחילה, ויקרא את שמו פרץ וגו', ואחרי כן יצא אחיו ויקרא שמו

דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים פמי נדת יותה תטמא. וביום השמיני ימול בשר ערלתו (יב ב-ג).

נראה מקרא מפורש כי ישנו קשר הדוק בין המילה לטומאת הלידה וכאשר האריכו המפרשים. ובדברינו יבואר כי ברית קודש היא העומדת לנגד טומאת עולם הזה והבליו. שהלא ידוע הוא, כי כל נשמה קודם רדתה לעולם, איננה חפצה להתרחק מבית אביה בעת יושבה תחת כסא הכבוד ונהנית מזיו שכינתו יתברך, אך הקב"ה כופה את הנשמה לרדת לגוף השפל שבעולם הזה דווקא.

וזאת, כי בכך מתקיימת תכלית בריאת העולם שהיא להיטיב לבריותיו (עץ חיים שער הכללים פ"א), ומכלל ההטבה שתהיה הנשמה אוכלת ממעשי ידה שבלא זה הרי זה 'נהמא דכיסופא' (מגיד מישרים בראשית), שכן שנו חז"ל (ירושלמי ערלה פ"א ה"ג) 'מאן דאכיל דלאו דיליה בהית לאיסתכולי באפיה', ולכן יורדת הנשמה לעולם כדי לסגל מצוות ומעשים טובים ועל ידיהם שבה אל בית אביה לזכות בכח מעשיה ולא במתנת חנם.

מאחר שזו תכלית ירידת הנשמה לעולם הזה עומדים לנגדה כוחות עולם הזה, רצונות ותאוות המושכים את הגוף ללכת אחריהם כבהמה, וכשמתגבר עליהם למרות כל הקשיים וההסתרות זוכה לפעול נחת רוח לשולחו הקב"ה בורא העולם, כי אין לך נחת רוח יותר מכך שאדם עושה נגד טבעו ומכריז במעשיו כי בכל מקום ונקודה נמצא כח הבורא יתברך וכי הוא מלך העולם. וזה עבודת האדם בעולמו - למסור נפשו ורצונו למרות המפריעים ובכך לגלות כבוד ה' בעולם.

הקב"ה מסייע ונותן כוחות לגבור על הטבע והבלי היצר

אך לא עזב ה' חסדו ואף כי ההתגברות היא סיבת השכר, אך כבר אמרו (סוכה נב:): 'אלמלא הקב"ה שעוזר לו אינו יכול לו', לפיכך מקדים הקב"ה לסייע לאדם לצלוח במשימתו, ועוד קודם לידתו אמרו חז"ל (נדה ל:): שבהיות העובר במעי אמו

יצא האור ע"י מבין אור לישדים
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או לנצט ללא אישור
מפורש בכתב ממכון אור לישדים
ניצוב ועיסוק: שוקי קנר

איצרות ומיד ממעוררטי

בית מדרשו של המגיד

סיכום ותמצות דברי תורתו של המגיד

תתן אמת ליעקב

במאמר זה מבאר רבינו את הפסוק (מיכה ז כ) 'תתן אמת ליעקב', שבו רומז הכתוב על כך שכל השפעתה של כל הבריאה, מראשית התהוותה עד סוף המדריגות, הכל נועד לצורך יעקב שהוא מרמז על מדריגת ה'עקב', המדריגה התחתונה שבה חפץ הקב"ה שיתגלה בה מלכותו.

ובדבריו אלו, מבאר רבינו את עניינה של האמת, אשר עניינה הוא היפך השינוי, כלומר שיתגלה אמיתות המציאות שהיא אחדות אלוקים חיים ומלך עולם אשר אין מלבדו, ואשר בעליונים אין כל מסתיר ואף לא ספק במציאותו המוחלטת, וכאשר תתגלה מציאותו זאת בכל דרגה ודרגה, אז נשלמת גילוי ה'אמת' אף בתחתונים, ראש תוך וסוף.

הבה נחקור, הנה לו יצויר שלא היו עולמות התחתונים כלל בנמצא, ולא היה לכתחילה שום מסתיר על אמיתות מציאותו יתברך, האם לא היתה גודלת אז כבוד האמת, שתמיד היא נגלית ללא כל ספק ומערער בדבר, הלא עדיפא טפי שלא יהיה שום זמן שבו תסתיר האמת מלהתגלות ולהוודע לכל באי עולם.

אך מחשבה זאת, היא היפך מציאותו של האמת, שבאותיות המאמר הנוכחי אשר דיבר המגיד הגדול, הוא מבאר שכל מציאותה של תיבת 'אמת' מורה על התגלות האחדות הנרמזת באל"ף של תיבת אמת - אף בדרגות התחתונות הנרמזות ב'ת"ו' של האמת, והגדרתם של הדרגות התחתונות היא בכך שמצד עצמם הם חסרי חיות, ואין בהם כח מצד עצמם לבוא אל האמת, אך כאשר נמשכת אליהם הדעת על ידי האיש השלם, שנמשל באות 'מ"ם' של תיבת אמת שהוא הממוצע המחבר והמגלה בהם מלכותו יתברך, אזי מתגלה גם בהם האחדות, וזו היא כל מהותה של ה'אמת', ההתגלות של הדעת והמציאות האמיתית במקום שיש בו צד שקר.

ויסוד זה הוא כמבואר פעמים רבות במאמרי רבינו, שכל חפצו ורצונו של הקב"ה בכל העולמות, הוא להביא לידי בריאת העולם הזה שכולו שקרים, ולכאורה הוא מתנגד לאמת, וכטענת האמת על האדם אשר בעולם הזה "אל יבא - שכולו שקרים", אלא שכאשר בתוך המציאות הזאת שכולה שקר - מתגלה האמת, וכלשון הפסוק (דניאל ח יב) 'ותשלך אמת ארצה', נשלמת הכוונה הראשונה של ה' אלוקים אמת, שיתפשט אורו מראש כל הדרגות עד סוף כל הדרגות, וזהו התענוג הגדול של ה' אלוקים אמת, שיתגלה האמת בתוך השקר, ויהיה השקר אף הוא אמצעי לגילוי האמת באופן חזק וברור יותר, של האור המאיר בתוך החושך, ואף החושך מתבטל אליו ומסכים עימו, ובזה תתייקר מעלתו וכבודו של האמת, ויתענגו הצדיקים על גודל מעלתם בבחירתם בטוב ובאמת.

ורבינו מבאר שכל זה נרמז בתיבת 'אמת' בשני אופנים: האחד - אל"ף ראש כל הדרגות, מ"ם הממוצע (שכן מ"ם היא באמצע האותיות), ת"ו סוף הדרגות. השני - אל"ף ראש כל הדרגות, ת"ו רומז על ארבע יסודות שהם הדרגה התחתונה המקבלת את השפע, ונרמזת באות ת"ו, ואות מ"ם מרמז על בחינת מים, שהוא הרצון האלוקי שיתגלה האמת בתוך הדרגות הנמוכות, כמשל מים היוודים ממקום גבוה למקום נמוך, כדי להשפיע לכל חי את החסר לו, ושיהיו שוים עליונים ותחתונים - כנרמז בתיבת אמת שבה מחוברים ומאוחדים ראש סוף וממוצע.

מגיד מראשית

תורתו של המגיד ויע"א לפרשת השבוע

[וְכַל הַמֵּרֻב אֲשֶׁר יִרְכַּב (ויקרא טו ג). וּבַגְּמְרָא (פסחים ג.), בְּזַב קָרָאוּ מֵרֻכַּב וּבְאִשָּׁה קָרָאוּ מוֹשֵׁב]. 'תתן אמת ליעקב' (מיכה ז כ). אִמְרוּ חֲז"ל (שבת נה:): חוֹתְמוֹ שֶׁל הַקֵּב"ה אִמְ"ת, עַל דֶּרֶךְ (ישעיה מד ו) 'אֲנִי רִאשׁוֹן וְאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבְלַעֲדֵי' וְגו' ומפרש רבינו איך נרמז פסוק זה בתיבת אמת, כִּף הוא: אֶל"ף רִישׁ אֲתוֹן תחילת האותיות וראשם, זהו "אני ראשון" ת"ו בְּסוּף וזהו "ואני אחרון", מ"ם בְּאִמְצַע וּמִמְצַע בֵּין שְׁנֵיהֶם - וזהו "ומבלעדי אין אלקים" שכן החיבור והממוצע גם הוא כח הקב"ה בלבד. וְאִיתָא בְּזוּרָה (שלח קנט). תֵּלֶת עֲלָמִין אֵית לֵיה וְכו'. שלוש דרגות יש בגילוי אלקותו יתברך בעולמות, והם בחינת עולמות נשמות אלקות, אלקות מחיה את העולמות על ידי הנשמות שהם הממוצע.

פְּרוֹשׁ הָעֲנָיו, בְּאוֹרֵיתָא בְּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲלָמָא (זוהר חדש בראשית ה. בראשית רבה א א), פְּרוֹשׁ בְּאוֹתֵייתָא באותיות התורה נברא העולם, היינו שאותיות התורה הם עצמם בבחינת גוף העולם והם המחיים את הגשמיות, על ידי בחינת טעמים ונקודות שהם נשמתם - נשמת הבריאה, וִישׁ בְּהֶם שְׁלֹשָׁה מִדְרָגוֹת לפי סדר מלמעלה למטה: יְחִידוֹת עֲשִׂירוֹת מְאוֹת ושלושה דרגות אלו נרמזו בתיבת אמת: אֶל"ף מְאֵמֶת מְאוֹתֵי יְחִידוֹת וזהו מרמז על בחינת "אני ראשון" - אלקות, מ"ם מְאוֹתֵי עֲשִׂירוֹת, ת"ו מְאוֹתֵי מְאוֹת.

וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֵלוֹ תחילה והסוף והאמצע, כֹּל אֶחָד כְּלוֹל מִכֻּלָּם. כִּי הָאֶל"ף הָרִאשׁוֹן, וְדַאי כֻּלָּם נִכְלָלִין בּוֹ, כִּיּוֹן שְׂיֻצְאוּ מִמֶּנּוּ, וְהוּא רִאשִׁית כֻּלָּם, והם כלולים בו בבחינת סוף מעשה הכלול במחשבה תחילה, וְהַסוּף גַּם כֵּן כְּלוֹל מִכֻּלָּם, כִּי סוּף מַעֲשֵׂה בְּמַחְשְׁבָה תַחֲלָה סיום המעשה הוא התכלית - הוא השורש של הוויית העולמות, וממילא הוא קודם לכולם. וְאִם כֵּן מַחְשַׁבַת הַסוּף הַתַּהֲלָכָה בְּכֻלָּם מחשבת הסוף כלומר המחשבה להביא את המצב של גילוי אלקות בדרגה התחתונה, כלולה הן במקורה שהיא מחשבה ראשונה שקדמה לכל העולמות - מחשבת הקב"ה, והן בבחינת הממוצע המחבר ביניהם, שמחשבתו וכוונתו להשפיע לתחתון, וכל תנועתו ורצונו הוא להשפיע, לְכֵן הִיא כְּלוֹלָה מִכֻּלָּם, וְגַם אֵין לָהֶם שְׁלֵמוֹת זוֹלַת הַסוּף, כִּי כֹל תַּכְלִית הַמַּחְשְׁבָה הָרִאשׁוֹנָה והממוצע הוא כדי לבוא לתכלית הנרצה שהוא הסוף - תכלית הבריאה שיהיה שעשועים ותענוגים לפניו מכח הצדיקים העושים רצונו, נמצא שכל מהות התחילה והממוצע מיוסד וכלול מהסוף שהוא סיבת הווייתו, וְהַמְּצַע הַמְּחַבְרֵם צְרִיף לְהִיֹּת גַּם כֵּן כְּלוֹל מִשְׁנֵיהֶם שלולי יהיה כלול משניהם לא יוכל לכלול ולחבר את שניהם (עץ חיים שער מ"א פרק י"ג).

וְהִנֵּה בַחוּשׁ נִרְאֶה כִּי שְׁלֹשָׁה הִיסוּדוֹת אֲשֶׁר רוּחַ מִים

חיות כלל. זה היה אצלו יתברך צמצום כמו למים ועם כל זאת צמצם את כבודו יתברך מרצונו להשפיע לדרגות הנמוכות, כי זו היא מהותה של האמת, שהיא מתגלה אף בתוך דרגות הנמוכות שמצד עצמם הם בבחינת שקר, ונמשכת אליהם האמת על ידי הצדיק, כ"יסוד העפר" שאין לו חיות מעצמו ורק על ידי דרגות הגבוהות ממנו נמשך אליו חיות, [וזהו תתן אמת ליעקב, שימשך האמת לעולם על ידי הצדיק שנקרא 'עקב, על שם שממשך אלקותו יתברך לדרגות תחתונות].

מהקדמות הקדום מהכח שקדם לכל ושכל הכוחות נאצלו ממנו, **והוא הבורא יתברך** שהמים שורשם ממידת החסד שנמשכת מהרצון להשפיע של הבורא יתברך, **כי הנה הוא יתברך אין סוף, לבדו, ועלה ברצונו שיתהוו העולמות** שהם בבחינת 'נפרדים' ומוגבלים, **וישרה שכינתו בהם פנוע** על ידי בחינת המלכות שהיא דווקא למלוך בעולמות התחתונים הנפרדים אע"פ שעל ידי זה יהיה אורו יתברך בבחינת גבול ומידה, **דאיהו ממלא כל עלמין ובלעדיו אין להם**

מתנענעים, וזה מורה על כח ההשפעה שנמשך ויורד על ידם, ולכן מתנענעים בכל עת להשפיע זה לזה ולהמשיך השפע לתחתונים, **כי האש הוא השלהבת העליונה** שהיא המתנועעת תמיד, והחלקים התחתונים של האש הם התחברותה עם יסוד העפר, **ויסוד העפר הוא מנח במקום אחד** ואין בו כח התנועה **לפי שהוא מקבל** מהם והוא עצמו בבחינת 'מלכות' דלית לה מגרמה כלום (שמקבלת חיות מהספירות שמשפיעות לה ואין לה מעצמה כלום). **ולזה רמזו רז"ל (פסחים**

ג.) באשה קראו מושב, פרוש המקבל נקרא מוש"ב שאין לו תנועה, ובאיש קראו מרפ"ב מכיון שהאיש הוא בחינת משפיע, ולכן היסודות העיקריים הגוברים ביצירתו הם יסודות אש רוח ומים, שיהי'סודות המה מרפבים, כל אחד כלול מכלם.

והנה היסוד הרביעי אשר נכללים בו שלשה יסודות הראשונים וממילא הוא תכלית השלימות כפי שעלתה בכוונה ראשונה, **הוא סוף מעשה במחשבה תחלה, והוא התכלית והשלמות, וזולתו לא היה עדן שלמות לכל** ואפילו שלשה היסודות המשפיעים אליו שהם בבחינת ממוצע להביא לו חיות, גם כן לא היו שלימים כיון שכל תכליתם הוא להשפיע אל היסוד הרביעי, **פיון שחסר התכלית. נמצא שהיסוד הרביעי הוא משפיע שלמות לכל, ואם כן ודאי שהוא כלול מכלם. ולכן נקרא רביעי** אף על פי שיסוד העפר יש בו מעצמו רק כוח אחד, **על שם הארבעה שונקלליו בו. ובעשירות הוא מ"ם** וכפי שנתבאר לעיל שהאות מ' שהיא בחינת הממוצע כלולה בהכרח גם מהסוף, ולכן גם הסוף רמוז במניינה שהוא ארבעים, **ובמאות הוא תי"ו** והוא נרמז בתיבת אמ"ת באותיות מ"ם תי"ו, והאל"ף היא החיות הנכללת בו, **וזהו אמ"ת** בחינה השניה, שרומזת על האור כפי שמתקבל בבחינת המלכות' שהיא יסוד העפר, **אל"ף ריש דרגין, ומ"ם ממצע, ותי"ו בסוף.**

והנה (תענית ז.) המים מניחין מקום גבוה ויורדין למקום נמוך, ומידתם זו נלקחה

המאור הגדול לתורת החסידות

מאור ושמש המכואר

ביאור נרחב | ציונים והשוואות אלפי מראי מקומות

פיסוק וניקוד | הקדמות מופלאות פרקי תולדות ומכואר

כותרות משנה | מפתחות עימוד מרהיב עין

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 להשיג בחנויות הספרים

אומנות הענווה

טעמים של 'לעתיד לבוא'

בת עין המבואר - אור אין סוף של הכנעה וענווה

ענווה היא תכלית כל המדרגות, וצריך לבארה. שר הענווה הרה"ק רבי **אברהם דוב זיע"א מאאוריטש** סולל באומנות אומן דרכים של הכנעה אמיתית כאין, כאשר לא די שהיא עוקרת את השלימזליות והענווה הפסולה, אלא אדרבה, הענווה נתעלית להיותה מזרז ראשון במעלה להתחדשות, שמחה ואור בהיר בעבודת הבורא "**יוסיפו ענווים בה' שמחה**" מהדורת פאר | אגרות וליקוטים נבחרים | ביאורי החסידות | ציוני החסידות | פרקי תולדות מורחבים ומאירים | שער המפתחות

בת עין המבואר
מהדורה חדשה ללא ביאור
פורמט גדול | פורמט קטן

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

זוהר הקדוש

עם ביאור הכתר והכבוד

השתקקות עולמית לשלהבת רבי שבמין

התורה
היא
הכל

זוהר המבואר במדבר ג
זוהר המבואר במדבר ד
זוהר המבואר במדבר ה
זוהר המבואר דברים א

זוהר המבואר ויקרא ב
זוהר המבואר ויקרא ג
זוהר המבואר במדבר א
זוהר המבואר במדבר ב

תיקוני זוהר חלק ד
ספרא דצניעותא חלק א
ספרא דצניעותא חלב ב
זוהר המבואר ויקרא א

זוהר המבואר אדרא דמשכנא
תיקוני זוהר חלק א
תיקוני זוהר חלק ב
תיקוני זוהר חלק ג

אדרא רבא חלק א
אדרא רבא חלק ב
זוהר המבואר אדרא זוטא
זוהר המבואר נגלות האדרא

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

מהדורה חדשה מפוארת, מאירת עינים, שלא נראה כמותה אור המאיר המבואר

ממוהר"ר זאב וואלף מוזטאמיר

מתיאור

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66